

**STUDIUM UWARUNKWAŃ
I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY NIDZICA**

**KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO**
(tekst ujednolicony)

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr.....
Rady Miejskiej w Nidzicy
z dnia ..... 2013r.

Spis treści:

Zespół autorski.....	str. 1
1. Wstęp.....	str. 2
2. Podstawowe informacje o gminie.....	str. 3
CZĘŚĆ I- KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ ZAŁOŻENIA.....	str. 4
1. Synteza uwarunkowań rozwoju.....	str. 4
1.1 Czynniki wspierające rozwój.....	str. 4
1.2 Czynniki hamujące rozwój.....	str. 6
2. Cele polityki przestrzennej.....	str. 7
2.1 Cel nadrzędny.....	str. 7
2.2 Cele podstawowe.....	str. 7
CZĘŚĆ II – KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.....	str. 9
1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów.....	str. 9
1.1 Dominujące cechy struktury przestrzennej.....	str. 9
1.2 Kierunki zmian systemowych.....	str. 11
1.3 Ogólne kierunki zagospodarowania przestrzennego.....	str. 12
1.4 Zasady rozwoju osadnictwa.....	str. 14
1.5 Struktura przestrzenna gminy.....	str. 15
2. Ustalenia dotyczące wyróżnionych stref.....	str. 16
2.1 Strefa 1- przyrodniczo-krajobrazowa.....	str. 16
2.2 Strefa 2- krajobrazowa.....	str. 19
2.3 Strefa 3- pierścienia osadniczego około Miejskiego.....	str. 21
2.4 Strefa 4- przedmiejska.....	str. 22
2.5 Strefa 5- miejska.....	str. 23
2.5.1. Ogólne kierunki polityki przestrzennej.....	str. 23
2.5.2. Kierunki polityki przyrodniczej.....	str. 23
2.5.3. Kierunki ochrony dziedzictwa kulturowego.....	str. 23
2.5.4. Kierunki rozwoju układu komunikacyjnego miasta Nidzica.....	str. 25
2.5.5. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej.....	str. 27
2.5.6. Szczegółowe kierunki polityki przestrzennej.....	str. 32
3. Instrumentalizacja polityki przestrzennej.....	str. 37
3.1 Miasto Nidzica.....	str. 37
3.2 Gmina Nidzica.....	str. 38
4. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy.....	str. 38
4.1 Wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów.....	str. 38
4.2 Tereny wyłączone spod zabudowy.....	str. 39
4.3 Tereny posiadające obowiązujące plany miejscowe.....	str. 39
5. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk.....	str. 40
5.1 Prawne formy ochrony przyrody.....	str. 40
5.2 Pomniki przyrody.....	str. 42

5.3	Złoża kopalin i tereny górnicze.....	str. 43
5.4	Stan i zagrożenia środowiska przyrodniczego.....	str. 45
5.5	Obszary ochrony uzdrowiskowej.....	str. 47
6.	Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.....	str. 47
6.1.	Zasady kształtowania środowiska kulturowego.....	str. 47
6.2.	Zasady ochrony dóbr kultury.....	str. 50
6.3	Zasób obiektów zabytkowych i kulturowych.....	str. 51
7.	Kierunki rozwoju układu komunikacyjnego gminy Nidzica.....	str. 52
7.1	Drogi.....	str. 52
7.2	Kolej.....	str. 55
7.3	Ścieżki rowerowe.....	str. 56
8.	Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej.....	str. 57
8.1	Gospodarka wodna.....	str. 57
8.2	Gospodarka ściekowa.....	str. 60
8.3	Gospodarka gazowa.....	str. 63
8.4	Gospodarka ciepła.....	str. 64
8.5	Elektroenergetyka.....	str. 64
8.6	Telekomunikacja.....	str. 66
8.7	Gospodarka odpadami.....	str. 66
9.	Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni, sprzedaży powyżej 2000 m² oraz obszary przestrzeni publicznej.....	str. 66
10.	Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić plan zagospodarowania przestrzennego w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne.....	str. 66
11.	Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej.....	str. 67
11.1.	Leśna przestrzeń produkcyjna.....	str. 67
11.2.	Rolnicza przestrzeń produkcyjna.....	str. 67
12.	Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym	str. 68
13.	Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, (Dz. U. z 2003 r. Nr 80, poz. 717 ze zm.).....	str.68

14.	Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych.....	str. 69
14.1.	Erozja i osuwiska.....	str. 69
14.2.	Tereny zagrożone powodzią.....	str. 69
15.	Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny.....	str. 69
16.	Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji.....	str. 69
17.	Inne obszary problemowe, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie.....	str. 70
18.	Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. Nr 41, poz. 412 oraz z 2002 r. Nr 113, poz. 984 i Nr 153, poz. 1271).....	str. 70
19.	Tereny zamknięte.....	str. 70
20.	Zasób obiektów zabytkowych.....	str. 71

ZESPÓŁ AUTORSKI

Studium zostało opracowane w 2000 r. przez Fundację ECOBALTIC w Gdańsku

ul. Arkońska 54, 80-392 Gdańsk.

Generalny projektant:

mgr inż. arch. Barbara Bańkowska, mgr inż. arch. Jacek Bocheński.

Zmianę studium sporządziła firma Rożen & Rożen Pracownie Autorskie Urbanistyki i Architektury w Olsztynie

ul. Sarnowskiego 3/1, 10-115 Olsztyn

Generalny projektant:

mgr inż. arch. Izabella Ossowska – Rożen

Zespół generalnego projektanta:

mgr inż. arch. Katarzyna Roszkowska – cz. przestrzenna

inż. Monika Roman – analiza stanu istniejącego i uwarunkowania

mgr inż. Bożena Antonowicz – układ drogowy

mgr inż. Hanna Kurowska – infrastruktura techniczna

mgr Zbigniew Zaprzelski – środowisko przyrodnicze

mgr Łucja Krupińska – środowisko przyrodnicze

techn. Joanna Kozera – opracowanie graficzne

1. Wstęp

Niniejsza zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Nidzica została opracowana w trybie przepisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2003 r. Nr 80, poz. 717 ze zm.).

Z uwagi na upływ czasu – 12 lat obowiązywania studium - oraz zmiany przepisów prawa, studium wymaga daleko idących zmian. W związku z powyższym tekst i rysunek studium zostały opracowane na nowo bez uwidaczniania zmian. Dokument zmiany studium został zatytułowany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Nidzica”.

Elaborat Studium składa się z następujących części:

DOKUMENT STUDIUM PODLEGAJĄCY UCHWALENIU

- tekst Studium.
W tekście zamieszczono schematy zatytułowane: Kierunki rozwoju układu komunikacyjnego gminy, Kierunki rozwoju układu komunikacyjnego miasta, Prawne formy ochrony przyrody,.
- rysunek w skali 1:25 000 Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Nidzica
- rysunek w skali 1: 5 000 Kierunki zagospodarowania przestrzennego strefy miejskiej
- rysunek w skali 1:25 000 Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej na terenie gminy
- rysunek zatytułowany Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej na terenie miasta składający się z 5 schematów w skali 1:10 000 zatytułowanych: gospodarka ściekowa, gospodarka wodna, gospodarka gazowa, gospodarka ciepła, schemat kanalizacji deszczowej.

DOKUMENTACJA STUDIUM

- inwentaryzacja urbanistyczna poszczególnych miejscowości wraz z analizą możliwości rozwoju – rysunki w skali 1:10 000
- inwentaryzacja urbanistyczna miasta Nidzica – rysunek w skali 1:2 000.
- obiekty objęte ochroną konserwatorską – rysunki w skali 1:5 000 – teren miasta
- obiekty objęte ochroną konserwatorską – rysunki w skali 1 : 10 000 – teren gminy
- opracowanie ekofizjograficzne: – obszar miasta - rysunek w skali 1:5 000
- obszar gminy – rysunek w skali 1:25 000
- tekst ekofizjografii
- prognoza skutków wpływu ustaleń studium na środowisko przyrodnicze

Zmiany wprowadzone w tekście i rysunku studium nie naruszają ustalonych podstawowych zasad i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Nidzica.

Zmiany dotyczą:

1. dostosowania do obecnego stanu prawnego w zakresie: ochrony przyrody, inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym oraz terenów zamkniętych;

2. kierunków rozwoju, wynikające z postępujących zmian w zagospodarowaniu przestrzennym następujących na podstawie wydanych decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego, realizacji inwestycji drogowych o znaczeniu krajowym, planowanych inwestycji drogowych o znaczeniu regionalnym oraz wniosków, jakie wpłynęły po ogłoszeniu o przystąpieniu do zmiany studium
3. infrastruktury technicznej, wynikające ze stanu realizacji, zmian w przepisach prawa oraz polityki gminy.

Uaktualniono następujące materiały:

- warunki fizjograficzne w zakresie m. in. prawnych form ochrony przyrody, złóż kopalin (ustanowionych terenów i obszarów górniczych), ochrony wód podziemnych, stanu i zagrożeń środowiska przyrodniczego,
- inwentaryzację urbanistyczną i analizę możliwości rozwoju poszczególnych miejscowości w skali 1:5 000.
- zasób obiektów podlegających ochronie konserwatorskiej.

Ponadto układ treści Studium dostosowano do wymogów Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Na rysunku studium (zał. nr 2) wskazano na terenie gminy tereny zurbanizowane i wskazane do urbanizacji. Ponadto Studium wskazuje tereny zwartej zabudowy wiejskiej, których granice zostały określone na podstawie stanu istniejącego - zaktualizowanej inwentaryzacji urbanistycznej oraz wydanych decyzji administracyjnych.

W obrębie obszarów chronionego krajobrazu, w razie wątpliwości interpretacyjnych co do przebiegu granicy zwartej zabudowy wiejskiej w miejscach gdzie granica zwartej zabudowy wiejskiej nie jest poprowadzona po zdefiniowanych elementach terenowych jak np. droga, krawędź lasu, należy przyjąć, że przebiega ona po ewidencyjnej granicy działek. W sytuacji, kiedy działka geodezyjna jest wyraźnie większa (dłuższa) w stosunku do działek usytuowanych w ciągu zwartej zabudowy wiejskiej, granice zwartej zabudowy wiejskiej należy przyjąć na przedłużeniu granicy ewidencyjnej działek sąsiednich.

Pozostawiono w prawie niezmienionej formie część pierwszą, zatytułowaną „Kierunki polityki przestrzennej – założenia” oraz w części drugiej rozdziały zatytułowane: „Dominujące cechy struktury przestrzennej”, „Kierunki zmian systemowych”, „Ogólne kierunki zagospodarowania przestrzennego”. Wykreślono jedynie treści nieaktualne.

4 Materiały i opracowania wykorzystane w toku prac nad zmianą Studium:

- Informacja z planu zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko - mazurskiego do zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Nidzica, opracowana przez Warmińsko – Mazurskie Biuro Planowania Przestrzennego w 2011 r.
- obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Nidzica będący w toku opracowania.
- Materiały robocze uzyskane z Urzędu Miejskiego w Nidzicy
- Mapy ewidencyjne
- Plan Rozwoju Lokalnego miasta i gminy Nidzica na lata 2004 - 2013

2. Podstawowe informacje o gminie

- Powierzchnia gminy – 378,9 km², w tym: miasto 611 ha, obszary wiejskie 38061 ha
- użytki rolne: - 15 661ha

- użytki leśne: - 19 515 ha
- wody powierzchniowe - 923 ha
- zabudowane i komunikacja - 544 ha
- Liczba ludności (stan na 15 listopada 2011 r.)
  - miasto i gmina - 21 838 osób
  - w tym miasto - 14 700 osób
  - gmina - 7 138 osób

CZĘŚĆ I

KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

ZAŁOŻENIA

1. Synteza uwarunkowań rozwoju

1.1. Czynniki wspierające rozwój

Zewnętrzne

1. Ukierunkowanie działań rządowych w tym:
  - przygotowanie i wdrożenie w życie programów restrukturyzacji obszarów wiejskich „zapóźnionych rozwojowo”;
  - wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw w celu utrzymania istniejących i tworzenia nowych miejsc pracy;
  - reorientacja reformy edukacji w kierunku kształtowania mocnej i lepszej jakościowo infrastruktury kształcenia ustawicznego młodzieży i dorosłych w celu umożliwienia dostosowania podaży siły roboczej do konkretnych wymagań rynku pracy;
  - tworzenie systemu zachęt dla inwestorów w celu aktywizacji obszarów wiejskich, znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji, zwłaszcza popegeerowskich;
  - trwałe przekształcenie rolnictwa i obszarów wiejskich, między innymi poprzez projekty rozwoju agroturystyki i usług w ramach programów inicjowanych przez samorząd.
2. Wchłonięcie (w skali kraju) nadwyżek siły roboczej, szczególnie przez takie branże, jak: gastronomia, turystyka, handel, inwestycje komunikacyjne, urządzenia eksploatacji i ochrony środowiska, budownictwo, usługi nierynkowe, profesjonalne usługi informatyczne, prawne i finansowe
3. Poszukiwanie przez inwestorów miejsc o niższych kosztach inwestowania i lokalizacji na trasach wschód-zachód.
4. Względnie bliskie sąsiedztwo dużych, przeludnionych skupisk miejskich (Warszawy i Łodzi) – obszarów potencjalnej migracji ekologicznej oraz turystyki rekreacyjnej. Wykorzystanie faktu, że Ziemia Nidzicka – dzięki położeniu przy trasie międzynarodowej stanowi „naturalną bramę” do Warmii i Mazur, jako krainy lasów i jezior dla mieszkańców ośrodków miejskich środkowej Wisły: Warszawa, Płock, Włocławek, Toruń.
5. Stopniowe przekształcanie gospodarki rolnej regionu w strefie leśnej i jeziornej w kierunku rolnictwa ekologicznego oraz rozwoju agroturystyki.
6. Wykorzystanie przedsiębiorczości społeczności lokalnej Nidzicy i ich tradycyjnych związków z północnym Mazowszem dla rozwoju drobnej wytwórczości, przetwórstwa rolno-spożywczego i usług.
7. Niezwykłe walory krajobrazowe i przyrodnicze całego regionu, a tym źródeł Łyny, rzeki Omulew oraz jeziora Omulew.

8. Znaczący potencjał i bogata różnorodność zasobów dziedzictwa kulturowego, w tym:
  - zróżnicowanie typów historycznych jednostek osadniczych: osady o wczesnośredniowiecznej genezie, średniowieczne wsie placowe kmieci, nowożytny osady dworskie, młyńskie osady jednodworcze, leśne osady pohutnicze, stacje rybackie przyjeziorne;
  - bogactwo dziedzictwa archeologicznego: korytarze cywilizacyjno – kulturowe, drogi bursztynowe, szlak Gotów – z rejonu Zatoki Gdańskiej do Krymu;
  - cywilizacyjno - kulturowa strefa krawędziowa:
    - Słowianie – Prusowie (VII-IX wiek n.e.);
    - Mazowszanie („Stare Mazowsze”) – Prusowie (X-XII wiek);
    - Księstwo Mazowieckie – Państwo Zakonu Krzyżackiego (XII-XIV wiek);
    - I Rzeczpospolita – Księstwo Pruskie (XV-XVII wiek);
    - Królestwo Prus – Rosja (XIX wiek)
9. Realizowana przebudowa drogi krajowej nr 7 z do parametrów drogi ekspresowej, co dodatkowo poprawi dostępność komunikacyjną Nidzicy.

Wewnętrzne

1. Znaczące predyspozycje gminy do rozwoju funkcji rekreacyjnych i turystycznych w oparciu o należące do najbogatszych w kraju zasoby przyrodnicze (Zielone Płuca Polski), kulturowe i krajobrazowe. Walory przyrodnicze i kulturowe wsi predysponują ją do rozwoju funkcji turystycznej, która może stać się równorzędna z funkcją rolniczą. Atrakcją turystyczną o skali europejskiej jest zamek krzyżacki w Nidzicy.
2. Predyspozycje miasta Nidzicy do rozwinięcia ponadlokalnych (powiatowych) funkcji turystycznych i usługowych w zakresie: oświaty, zdrowia, kultury, bezpieczeństwa publicznego, opieki społecznej, usług cywilizacyjnych oraz usług otoczenia biznesu, a także obsługi ruchu turystycznego.
3. Usytuowanie gminy wśród gmin o najwyższej dynamice rozwoju w województwie warmińsko-mazurskim.
4. Tradycje przetwórstwa rolno-spożywczego i przemysłu drzewnego.
5. Występowanie kopalni dla budownictwa.
6. Znaczący potencjał produkcyjny istniejących gospodarstw rolnych. Prawie 75% powierzchni użytków indywidualnych gospodarstw rolnych skupia się na gospodarstwach o powierzchni powyżej 15 ha, predysponowanych do utrwalenia rodzinnych miejsc pracy. Już obecnie istnieje kilkadziesiąt dużych, stosunkowo dobrze prosperujących gospodarstw rolnych.
7. Utrwalająca się funkcja mieszkaniowo - usługowa większych ośrodków dotychczas nadmiernie rozdrobnionej sieci osadniczej gminy.
8. Tereny oferowane do działalności inwestycyjnej.
9. Potencjalne tereny dla budownictwa mieszkaniowego o podwyższonym standardzie mieszkaniowym i odpowiednio dużych działkach dla osób zamożnych, pragnących mieszkać w ekologicznie czystym środowisku.
10. Oferta dla budownictwa pensjonatowego.
11. Kreatywność lokalnego środowiska społeczno-zawodowego, wyrażająca się między innymi:
  - wysoką świadomością ekologiczną władz samorządowych i miejscowych elit intelektualno-zawodowych;
  - kultywowaniem tradycji wysokiego poziomu nauczania (Liceum Ogólnokształcące);
  - kreatywnym potencjałem miejscowej elity intelektualnej;
  - wyłaniającą się grupą liderów gospodarczych (lokalnego biznesu), zainteresowanych rozwojem przedsiębiorczości w gminie i rozwojem środowiska lokalnego. Firmy te zatrudniają około jednej trzeciej ogółu pracujących;
  - tworzenie środowiskowych oraz instytucjonalnych podstaw i umocowań prawnych na rzecz rozwoju gospodarczego, kulturowego, oświatowego i cywilizacyjnego
- 12 Duża dostępność komunikacyjna miasta i południowej części gminy.

13. Znaczne rezerwy wydajności istniejących ujęć wodnych zarówno na terenie miasta, jak i gminy.
14. Znaczna liczba miejscowości wyposażona w wodociąg.
15. Rozbudowany system kanalizacji sanitarnej i modernizowana wysokosprawna oczyszczalnia ścieków.
16. Dobry stan zaopatrzenia miasta w gaz i ciepło.
17. Wielostronne zasilanie w energię elektryczną z systemu krajowego oraz znaczne rezerwy mocy istniejącego Głównego Punktu Zasilania (GPZ).
18. Areał rolny w dużych, zwartych kompleksach. Nie jest podzielony na małe działki, co ułatwia zarówno gospodarkę rolną, jak i sprzyja korzystnemu zagospodarowaniu terenu.
19. Potencjał kulturowo – krajobrazowy dawnych założeń dworsko-parkowych i folwarcznych może zostać wykorzystany zarówno jako ogniska kulturowe na danym terenie, jak i jako wzorce zagospodarowania terenu i formowanie zabudowy.
20. Elementy krajobrazowych kompozycji projektowych przez przedwojennych właścicieli folwarków w postaci nasadzeń śródpolowych oraz dobrze zachowanych alei przydrożnych mogą być wykorzystane jako atrakcje turystyczne – krajobrazowe.
21. Rozbudowana kubatura budynków gospodarczych może być wykorzystywana na potrzeby rozwijanych innych działalności gospodarczych, wspomagających produkcję rolną.

1.2. Czynniki hamujące rozwój

Zewnętrzne

1. Położenie gminy w rejonie o wiodącej funkcji rolniczej, gdzie przeważało wielkoobszarowe rolnictwo popegeerowskie, generujące najwyższe bezrobocie.
2. Względna jednostronność negatywnych cech regionalnych rynku pracy i brak w sąsiedztwie gminy silnego ośrodka zdolnego przejąć nadwyżki miejscowej siły roboczej.
3. Brak kontynuacji niematerialnego dziedzictwa kulturowego po roku 1945 (wysiedlanie i emigracja Mazurów po roku 1945 oraz polityka PRL niwelująca odrębności etniczne i kulturowe).
4. Pięćdziesiąt lat dewastacji substancji budowlanej o cechach budujących lokalną tożsamość kulturową.
5. Brak polityki regionalnej i polityki przestrzennej ochrony zasobów regionalnego dziedzictwa kulturowego.
6. Brak polityki przestrzennej struktury terytorialnej i osadniczej Powiatu Nidzickiego.
7. Żywiłowy, niekontrolowany rozwój usług turystycznych o charakterze substandardowym – stagnacja aktywizacji gospodarki opartej na walorach turystycznych.
8. Mała liczba miejsc hotelowych.
9. Nadmierny, uciążliwy dla środowiska przyrodniczego rozwój turystyki komercyjnej w paśmie trasy nr 7 – mogący stanowić zagrożenie dla wrażliwego na antropopresję systemu ekologicznego.
10. Sytuacja ekonomiczna, bierna postawa oraz trudności mentalne w adaptacji do nowej sytuacji ludności osiedli popegeerowskiej, wynikająca z przebiegu transformacji w uspołecznionym systemie rolnictwa, będącej efektem działania wolnego rynku.
11. Duża wrażliwość na antropopresję znacznego obszaru gminy.

Wewnętrzne

1. Dość wyraźne zróżnicowanie cywilizacyjne między miastem a wsią (braki w infrastrukturze technicznej i społecznej – przychodnie, przedszkola, ośrodki kultury, urządzenia sportowe).

2. Zły stan techniczny dróg, szczególnie lokalnych (w większości gruntowych) oraz mała gęstość dróg w północnej części gminy, ograniczające możliwości dojazdów do pracy oraz niesprzyjające rozwojowi turystyki samochodowej.
3. Trudna sytuacja ekonomiczna oraz bierna postawa i trudności mentalne w adaptacji do nowej sytuacji ludności po byłych zakładach rolnych.
4. Zbyt mała – w stosunku do rosnących potrzeb – baza materialna obiektów (placówek) opieki społecznej i służby zdrowia.
5. Relatywnie gorszy niż przeciętnie w województwie wskaźnik zagęszczenia mieszkań i duże potrzeby w zakresie budownictwa socjalnego, ponad trzykrotnie przewyższające obecne możliwości ich zaspokojenia.
6. Zbyt słabo wyeksponowane i mało wykorzystane turystycznie obiekty historyczne i osobliwości przyrodnicze.
7. Brak miejsc pracy, który spowodować może w najbliższych latach odpływ miejscowej, wykształconej młodzieży poza obszar gminy.
8. Brak kanalizacji w zdecydowanej większości miejscowości gminy.
9. Brak- na obszarze gminy- dobrych (chłonnych) odbiorników ścieków, co związane jest z położeniem gminy w strefie wododziałowej.
10. Obciążenie budżetu gminy kosztami związanymi z istnieniem znacznej liczby niezamożnych mieszkańców miasta i wsi (pomoc finansowa, utrzymanie obiektów pomocy społecznej, duże zapotrzebowanie na mieszkania socjalne).
11. Brak miejsc pracy dla kobiet.
12. Brak miejsc pracy dla osób bez kwalifikacji lub z bardzo niskimi kwalifikacjami zawodowymi.
13. Zdecydowane ograniczenie możliwości migracji zarobkowych ludności wiejskiej do pozarolniczych rynków pracy ze względu na niskie kwalifikacje lub całkowity ich brak.
14. Mająca skłonność do utrwalania się strefa ubóstwa we wsiach po byłych zakładach rolnych.

2. Cele polityki przestrzennej

2.1. Cel nadrzędny

Dążenie do zrównoważenia rozwoju ekologicznego, przestrzennego, społecznego i ekonomicznego, gwarantującego harmonijny rozwój przestrzeni życiowej całej społeczności lokalnej, bez ograniczania możliwości zaspokojenia potrzeb przez przyszłe pokolenia.

2.2. Cele podstawowe

Cel 1- Aktywizacja społeczno - ekonomiczną gminy ukierunkowaną na skuteczne zmniejszanie bezrobocia poprzez:

- wykorzystanie predyspozycji i kreatywności miejscowej elity intelektualnej i ludzi biznesu do budowania więzi społecznej i ochrony interesów całej społeczności lokalnej,
- konsekwentną (długookresową) realizację przyjętej polityki zrównoważonego rozwoju,
- utrwalanie pozycji miasta Nidzicy jako wielofunkcyjnego ośrodka obsługi, kreującego miejsca pracy w szeroko pojętych usługach i stymulującego rozwój cywilizacyjny obszaru (powiatu), jaki reprezentuje,
- realizację lokalnej polityki na rzecz rozwoju obszarów wiejskich w oparciu o miejscowe instytucje otoczenia wsi i rolnictwa w tym Rejonowy Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Agencję Nieruchomości Rolnych Skarbu Państwa oraz Nidzickie Stowarzyszenia Rolnicze oraz instytucje finansowe.
- wykorzystanie bogatych zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki pobytowej i wędrowniej,

- wykorzystanie położenia i dostępności komunikacyjnej miasta i gminy przy trasie międzynarodowej na styku Mazowsza i Mazur,
- rozwijanie (kultywowanie) tradycji produkcyjnych w zakresie przetwórstwa rolno-spożywczego i drzewnego oraz szerokiej kooperacji miejscowych firm,
- wykorzystanie walorów surowcowych (surowce budowlane, drewno, surowce rolnicze),
- tworzenie warunków inwestycyjnych do lokalizacji nowych jednostek gospodarczych (firm), wobec spodziewanej redukcji miejsc pracy w istniejącym przemyśle i rolnictwie,
- tworzenie warunków dla przedsięwzięć inwestycyjnych istniejących firm i rolników indywidualnych, skłonnych łączyć kapitał w celu podjęcia działalności grupowej (spółki, spółdzielnie, itp.),
- wykorzystanie znaczącego potencjału produkcyjnego istniejących rodzinnych gospodarstw rolnych o powierzchni ponad 15 ha,
- wykorzystanie znacznych możliwości oferowania atrakcyjnie położonych terenów w rejonie Nidzicy dla inwestorów strategicznych,
- wykorzystanie dobrego wyposażenia rejonu i miasta Nidzicy w infrastrukturę telekomunikacyjną przewodową i komórkową,
- wykorzystanie walorów środowiska naturalnego do rozwoju usług zdrowia i opieki społecznej, tworzących miejsca pracy dla kobiet;

Cel 2 - Poprawa warunków życia mieszkańców gminy, ze szczególnym uwzględnieniem wyrównania dysproporcji między poziomem życia w mieście i na wsi, poprzez:

- skuteczne zubożanie obszarów wiejskich o infrastrukturę techniczną,
- radykalna poprawa stanu dróg lokalnych,
- tworzenie bazy materialnej (adaptacja istniejących budynków lub budowa nowych) ochrony zdrowia, oświaty i kultury. Predyspozycje do przyjęcia tych funkcji mają wsie: Napiwoda, Łyna, Wietrzychowo, Załuski, Rozdroże, Kanigowo, Zagrzewo, Jabłonka, Bolejny, Grzegórzki.);
- przygotowanie oferty terenowej dla budownictwa mieszkaniowego spółdzielczego, prywatnego (w tym pensjonatowego) i komunalnego, odpowiednio do zapotrzebowania społecznego,
- porządkowanie i zagospodarowanie istniejących terenów rekreacyjnych w mieście, w tym urządzenie zieleni w osiedlach wielorodzinnej zabudowy mieszkaniowej,

Cel 3 - Wzbogacenie elementów kultury tożsamości miasta Nidzicy i jego otoczenia dla poprawy jakości życia mieszkańców oraz rozwoju turystyki krajoznawczej, a w szczególności:

- wyeksponowanie historycznie ukształtowanej w czasach państwa krzyżackiego struktury osadniczej oraz misji miasta Nidzicy i jej otoczenia, wynikającej z położenia na granicy regionów historyczno-kulturowych oraz na odwiecznym korytarzu transportowym,
- oparcie struktury zagospodarowania turystycznego na przesłankach kulturowych poprzez:
  - weryfikację historycznych siedlisk jako form agroturystycznych,
  - ochronę oraz wyeksponowanie dla potrzeb turystyki czynników lokalnej tożsamości historyczno-kulturowej,
  - rewitalizację lądowych dróg historycznych, karczm, zajazdów, stacji pocztowych i dawnych komór celnych (adaptacja na drogi krajobrazowe i dla turystyki rowerowej),
  - rewitalizację historycznych ośrodków osadniczych dla potrzeb tworzenia centrów turystyki indywidualnej i kwalifikowanej,

- ochrona zabytkowych układów urbanistycznych i ruralistycznych, założeń dworsko-parkowych, cmentarzy, dziedzictwa archeologicznego oraz budowli wpisanych do rejestru zabytków nieruchomości,
- ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego - nie wpisanych do rejestru zabytków - przepisami prawa lokalnego;

Cel 4 - Zapewnienie skutecznej ochrony środowiska przyrodniczego gminy dla utrzymania wysokiego standardu turystyki i wypoczynku oraz zdrowych warunków zamieszkania poprzez:

- stałe kontrolowanie źródeł zanieczyszczenia wód oraz ograniczenie degradacji jakości wód jeziora Omulew - największego zbiornika wód powierzchniowych gminy,
- opracowanie programu poprawy walorów turystycznych gminy i jej promocji;

Cel 5 - Rozbudowa systemów infrastruktury technicznej, a głównie:

- utworzenie strefy preferencji ruchu pieszego w centrum miasta Nidzicy,
- znalezienie i zrealizowanie trasy omijającej centrum,
- utworzenie strefy chronionej przed uciążliwością ruchu samochodowego w rejonie koncentracji wypoczynku pobytowego i świątecznego nad jeziorem Omulew,
- zaprojektowanie i zrealizowanie atrakcyjnych krajobrazowo turystycznych tras rowerowych, łączących obiekty tożsamości kulturowej oraz ciekawe przyrodniczo obszary,
- realizacja wygodnych tras komunikacyjnych i odpowiedniej do potrzeb obsługi parkingowej transportu samochodowego,
- rozszerzenie zasięgu obsługi i poprawa niezawodności działania systemu zaopatrzenia w wodę,
- poprawa warunków sanitarnych i zminimalizowanie niekorzystnych oddziaływań na środowisko, związanych z brakiem kanalizacji i oczyszczalni ścieków,
- poprawa standardów zamieszkania i stanu aerosanitarne na obszarze gminy w wyniku wprowadzania gazyfikacji;

CZĘŚĆ II

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów

Kierunki zagospodarowania przestrzennego są pochodną cech struktury przestrzennej, uwarunkowań jej rozwoju oraz kierunków wynikających z transformacji systemowej ostatniego 20 - lecia.

1.1. Dominujące cechy struktury przestrzennej

Dominujące cechy struktury przestrzennej obszarów pozamiejskich to:

1. rozległość przestrzenna, w zbiorze 2483 gmin w Polsce¹ gmina Nidzica sytuje się na 30. miejscu gmin największych pod względem powierzchni w km² (37 888 km²),
2. bardzo wysoki udział obszarów leśnych w ogólnej strukturze użytkowania gruntów (Polska 28,3%, byłe województwo olsztyńskie 30,8%, gmina Nidzica 49,9%),
3. dwudzielny charakter gminy: część północna charakteryzuje się wysoką lesistością (Orłowo- 70,7%, Napiwoda- 72,0%, Módłki- 79,8%, Natać Wielka- 80,0%, Likusy-

¹ Wg *Gminy w Polsce w 1996 r.*, GUS Warszawa 1998

- 86,3%, Wały- 87,0%), część południowa z dominującym arealem użytków rolnych (powyżej 70%),
4. wysoki stopień zdeterminowania dotychczasowego i przyszłego rozwoju poprzez położenie gminy w silnym węźle hydrograficznym, co oznacza, że gmina stanowi strefę źródliskową zlewni rzek: Omulew, Orzyc, Wkra, Łyna i Pasłęka, a przez jej centralną część przebiega dział wodny pierwszego rzędu oddzielający dorzecze Wisły od dorzecza Pregoty oraz duży obszar bezodpływowy,
  5. bardzo niska gęstość zaludnienia (Polska 124 osoby/ km², gmina Nidzica 58 osób/ km²),
  6. wybitne rozdrobnienie osadnictwa, w stosunku do 66 zidentyfikowanych wsi, 52% posiadało mniej niż 100 mieszkańców (Polska- 15%), a 0,3% wsi posiadało powyżej 500 mieszkańców (Polska 19%)²,
  7. mimo wielkich powojennych przekształceń osadnictwa i dużego stopnia uspołecznienia użytków rolnych (50% w 1991 r.) zachowana została względna proporcjonalność pomiędzy wielkością użytków rolnych poszczególnych wsi a liczbą ludności skupionej w ośrodku wiejskim,
  8. największe jednostki wiejskie (powyżej 250 mk) preferowane do roli wsi kluczowych w systemie osadniczym charakteryzują się w większości najwyższym udziałem gruntów uspołecznionych wymagających re parcelacji oraz popegeerowskich zasobów mieszkaniowych i gospodarczych wskazywanych do rehabilitacji, co znacznie zmniejsza atrakcyjność tych jednostek,
  9. znaczący udział w całym analizowanym zbiorze wsi obrębowych, miejscowości o ograniczonych możliwościach rozwoju (65%) z uwagi na duży zakres uwarunkowań wewnętrznych (lasy, wody powierzchniowe, podmokłe doliny, zagłębienia bezodpływowe, itp.),
  10. kwalifikacja gminy wraz z gminami współtworzącymi powiat nidzicki do wiejskich obszarów problemowych wymagających wsparcia adresowanego³, z uwagi na jednocześnie występującą niekorzystną sytuację w zakresie struktur demograficznych (głównie ze względu na wysoki udział ludności osiedli popegeerowskich) połączoną z występowaniem braków w infrastrukturze technicznej.

Dominującą cechą struktury przestrzennej miasta jest wysoki stopień zdeterminowania dotychczasowego i przyszłego rozwoju przez:

1. położenie miasta w silnym węźle dolinnym o niekorzystnych warunkach dla rozwoju osadnictwa (tereny inwersyjne, podmokłe i słabonośne) wykluczających z teoretycznego pola rozwoju miasta o powierzchni około 1000 ha około 40% terenów,
2. rozczłonkowanie terenów obecnie zagospodarowanych jak i terenów rozwojowych systemem rozdzielających dolin różnej wielkości dochodzącej w północnej części do 1000 m szerokości,
3. pole rozwoju względnie zwartej części miasta (bez wprowadzenia komunikacji zbiorowej) wynosi około 600 ha, co przy stosunkowo niskim standardzie wykorzystania terenów zagospodarowanych (brutto 200m²/1mk) stanowi odpowiednik docelowej liczby mieszkańców 30,0 tys.,
4. słabo wykorzystana przestrzeń publiczna unikatowego, niezwykle długiego średniowiecznego rynku z dwoma znaczącymi dominantami architektonicznymi,
5. znaczny udział terenów mieszkaniowo-usługowych (85ha) zlokalizowanych w dolinie inwersyjnej o niekorzystnych warunkach klimatycznych,
6. bariery rozwojowe dla właściwych powiązań komunikacyjnych (przekroczenie rozległych dolin o niekorzystnych warunkach gruntowo-wodnych oraz terenów kolejowych);

² M. Kłodziński *Aktywizacja gospodarcza obszarów miejskich* PAN- IRWiR Warszawa 1999

³ M. Kłodziński *Aktywizacja gospodarcza obszarów miejskich* PAN- IRWiR Warszawa 1999

1.2. Kierunki zmian systemowych

Zmiany systemowe okresu transformacji ustrojowej objawiły się dynamicznymi przemianami struktury przestrzennej miast. Procesy ilościowe i jakościowe, charakterystyczne dla gospodarek liberalnych, nie są jeszcze w warunkach polskich odpowiednio zdiagnozowane. Osobiste doświadczenia autorki, oparte na obserwacjach kierunków rozwoju miast europejskich⁴ oraz analizy empiryczne szeregu miast i gmin polskich różnej skali i charakteru, pozwalają na sformułowanie podstawowych procesów, charakterystycznych dla obszarów przekształcanych w warunkach gospodarki wolnorynkowej. Najistotniejsze procesy to:

- wyciszenie procesów migracyjnych, co przy narastaniu procesów demograficznych wewnątrzmijskich, charakterystycznych dla miast europejskich (starzenie się społeczności miejskich, zmniejszanie się przyrostu naturalnego) powoduje stagnację demograficzną większości miast polskich,
- uwolnienie rynku pracy od 1989 roku powodujące lawinowe zmiany ilościowe i jakościowe w strukturze zatrudnienia; następuje znaczący wzrost sektora III i IV (turystyka, usługi i nauka) oraz skokowe zmniejszanie się zatrudnienia w sektorze II (przemysł, składy); w rezultacie struktura funkcjonalna miast i gmin polskich zbliża się do struktury miast europejskich,
- w rezultacie strukturalnych zmian w zatrudnieniu, następują znaczące procesy w strukturze przestrzennej:
  - strefy projektowane pierwotnie jako jednofunkcyjne stają się przestrzeniami wielofunkcyjnymi,
  - główne koncentracje zatrudnienia przenoszą się z zespołów przemysłowo-składowych do śródmieść i centrów,
  - powstają nowe pola aktywności gospodarczej,
  - uwalniane są duże przestrzenie terenów poprzemysłowych,
- wyznaczanie w strukturze przestrzennej obszarów jednofunkcyjnych (zespoły mieszkaniowe i przemysłowe) staje się bezzasadne, co oznacza powrót do delimitacji i parametryzowania⁵ tradycyjnych wielofunkcyjnych wyróżnień strefowych, takich jak:
  - centrum
  - śródmieście
  - śródmiejskie zespoły mieszkaniowe
  - strefa miejska
  - strefa przedmiejska
  - wielofunkcyjne strefy aktywności gospodarczej
- zmienia się model obsługi określany w przeszłości wg norm i normatywów resortowych, tworząc szanse na wykształcanie się wielofunkcyjnych zespołów optymalnie wykorzystujących rangę położenia (centra, śródmieścia),
- obszary projektowane wg norm i normatywów z lat od 60. do 70. charakteryzują się niskimi wskaźnikami intensywności wykorzystania przestrzeni zurbanizowanej i w większości przypadków kryją w sobie znaczne rezerwy,
- ekstensywne zagospodarowanie przestrzeni miejskich charakterystyczne dla gospodarki planowanej centralnie, wynikające z pięćdziesięcioletniej przerwy w działaniu mechanizmu renty gruntowej, kryje w sobie poważne rezerwy;

Obserwacje powyższe pozwalają na postawienie tezy, iż miasta i gminy polskie przechodzą z fazy rozwoju ilościowego w fazę rozwoju jakościowego, charakterystycznego dla rozwiniętych gospodarek.

⁴ wyjazdy studialne Towarzystwa Urbanistów Polskich w latach 1990-1999 do krajów europejskich: Anglia, Austria, Belgia, Dania, Holandia, Francja, Finlandia, Niemcy, Norwegia, Szkocja, Szwajcaria, Szwecja, Włochy

⁵ wg projektu standardów sporządzonych w Instytucie Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej w Warszawie przez zespół pod kierunkiem doc. dr arch. R. Dylewskiego i prof. dr hab. M. Nowakowskiego

Jednym z mierników syntetycznych, zastępujących w wielu przypadkach szczegółowe analizy i prognozy, są standardy zagospodarowania oparte na wzorcach europejskich⁶. Stanowią one podstawę do formułowania kierunków zagospodarowania przestrzennego. Służą ochronie interesów publicznych, określając zależność pomiędzy wysokością nakładów na uzbrojenie techniczne i usługowe, wydatkowanych na jednostkę powierzchni terenów zainwestowanych.

Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym⁷ określa sposoby postępowania w sprawach przeznaczenia terenów i ustalenia zasad ich zagospodarowania, przyjmując zrównoważony rozwój jako podstawę tych działań (art. 1 ust.1). Zobowiązanie do kierowania się zasadą zrównoważonego rozwoju, zapisane także w art. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, wynika też z zaleceń Unii Europejskiej, zawartych w porozumieniach międzynarodowych. Jednym z podstawowych narzędzi regulacyjnych, wdrażających zrównoważony rozwój, są standardy urbanistyczne. Celem ich wdrażania jest przede wszystkim ochrona wartości publicznych w gospodarce przestrzennej, a zwłaszcza tworzenie warunków dla zrównoważonego rozwoju, w tym zabezpieczenie odpowiedniej jakości życia mieszkańców oraz racjonalne wykorzystanie przestrzeni i inwestycji publicznych.

W warunkach polskich, charakteryzujących się brakiem działania w całym okresie powojennym mechanizmu renty gruntowej, najistotniejsze staje się dostosowanie gospodarek miejskich do standardów zagospodarowania Unii Europejskiej. Podstawowymi standardami zagospodarowania przestrzennego są:

- **mierniki efektywności**, określające powierzchnie terenów zainwestowanych i zabudowanych ($Pt\ m^2$) przeliczanych na 1 mieszkańca (mk),
- **mierniki intensywności** zabudowy, określające stosunek powierzchni ogólnej zabudowy (Po) do powierzchni terenu (Pt),
- **mierniki gęstości**, wyrażane stosunkiem powierzchni zabudowanej (Pz) do powierzchni otwartej (Pt).

Mierniki te są różnicowane według:

- kategorii użytkowania terenów (tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i jednorodzinnej, usługowej, produkcyjnej),
- charakteru zabudowy (śródmiejska, miejska, przedmiejska),
- intensywności wykorzystania terenów wyposażonych w infrastrukturę techniczną i społeczną (zainwestowanych ze środków publicznych).

Standardy zagospodarowania, możliwe do sformułowania dla miasta i gminy Nidzica, posłużyły do:

- oceny istniejącego stanu zagospodarowania,
- oceny założeń prognostycznych, zawartych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- analizy możliwości rozwoju miasta i miejscowości pozamiejskich.

1.3. Ogólne kierunki zagospodarowania przestrzennego

Podstawą formułowania kierunków zagospodarowania przestrzennego są:

- **zalecenia** ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym, określające rozwój zrównoważony jako podstawę gospodarowania przestrzenią,
- **założenia** ekorozwoju, określone w ustawie o ochronie środowiska,
- **zasady** planowania miast, zawarte w Nowej Karcie Ateńskiej 1998r.,
- **propozycje dla europejskiego środowiska zbudowanego**, zawarte w Białej Księdze Rady Architektów Europy 1995r.,

⁶ wg projektu standardów sporządzonych w Instytucie Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej w Warszawie przez zespół pod kierunkiem doc. dr arch. R. Dylewskiego i prof. dr hab. M. Nowakowskiego

⁷ Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. Dz. U. z 2003 r Nr 80 poz. 717 z późniejszymi zmianami

- **Agenda 21,**
- Projekt krajowych standardów urbanistycznych, sporządzony w Instytucie Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej w Warszawie w latach 1996-1997 pod kierunkiem doc. dr Romualda Dylewskiego i prof. dr hab. arch. Macieja Nowakowskiego,
- Pakt dla rolnictwa i obszarów wiejskich,
- Uwarunkowania hamujące i ograniczające rozwój.

Ogólne kierunki są podstawą do konkretyzacji polityki przestrzennej formułowanej w dalszej treści Studium.

K1 Równoważenie rozwoju w odniesieniu do struktury zagospodarowania rozumiane będzie jako rozwój zdolny do zaspokojenia potrzeb przyszłych pokoleń poprzez⁸:

- zrównoważone użytkowanie zasobów przyrodniczych z zachowaniem pojemności i odnawialności środowiska przyrodniczego,
- zrównoważone gospodarowanie przestrzenią z zachowaniem elastyczności i sprawności funkcjonalnej,
- zrównoważoną organizację społeczeństwa z zachowaniem względnie sprawiedliwego dostępu do zasobów środowiskowych i wzrostu dobrobytu,
- zrównoważony rozwój ekonomiczny z efektywnym wykorzystaniem energii i rozwojem infrastruktury,
- zrównoważony system standardów urbanistycznych.

K2 Planowanie i zarządzanie rozwojem przestrzennym w harmonii ze środowiskiem przyrodniczym i kulturowym oraz kultywowanie tożsamości kulturowej miasta.

K3 Racjonalne wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez:

- reparcelację byłych terenów popegeerowskich obejmujących pierwotnie (w 1991r.) 50% użytków rolnych gminy,
- polaryzację struktury agrarnej przez tworzenie dużych gospodarstw farmerskich (o preferowanej wielkości ponad 20 ha) oraz małych, rodzinnych gospodarstw specjalistycznych,
- wspieranie produkcji ekologicznej, zdrowej żywności z uwagi na bardzo wysoką pracochłonność tej produkcji,
- tworzenie gospodarstw doświadczalnych, wzorcowych, związanych z rynkiem zbytu obszarów metropolitalnych (Warszawa, Gdańsk).

K4 Wspieranie przedsiębiorczości okołorolniczej poprzez:

- tworzenie rynku hurtowego produktów rolnych,
- przetwórstwo rolno-spożywcze, tworzenie małych form przedsiębiorczości okołorolniczej (grupy producenckie, domy składowe).

K5 Rozwijanie agroturystyki wykorzystującej unikatowe w skali krajowej i międzynarodowej walory przyrodnicze i kulturowe przestrzeni okolicy w oparciu o własne domy rolników oraz nieużytkowane pomieszczenia gospodarcze (spichrze, stodoły, stare młyny).

K6 Nawiązanie do „Systemu Turystyki Sieciowej” promowanej w Europie Bałtyckiej poprzez:

- tworzenie szlaków pieszych i rowerowych o znaczeniu międzynarodowym, krajowym i regionalnym wraz z całym systemem obsługi tego ruchu (pola namiotowe, biwakowe, farmy ekologiczne tworzące ofertę gastronomiczną, itp.),
- promowanie w środowisku młodzieżowym tej formy turystyki krajoznawczej przez organizację cyklicznych imprez sportowo-turystycznych o znaczeniu regionalnym, krajowym, a nawet międzynarodowym.

K7 Dopuszczenie koncentracji turystyki pobytovej w sposób nienaruszający równowagi środowiskowej.

K8 Oszczędne gospodarowanie zasobami terenowymi polegające na racjonalizacji wykorzystania przestrzeni zainwestowanych i preferowanie rozwoju zwartego zarówno miasta jak i wsi kluczowych w zakresie ujawnionych możliwości rozwoju.

⁸ T. Sumień: *Idea zrównoważonego rozwoju w nowym systemie standardowym* [w:] *Człowiek i środowisko. T.22 Standardy urbanistyczne*. Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej, Warszawa 1998r.

- K9** Rozwój ilościowy zarówno miasta jak i gminy nawiązywać będzie do prognoz demograficznych sformułowanych w uwarunkowaniach i kierunkach społeczno-ekonomicznych.
- K10** Kierunki rozwoju układu drogowego, ulicznego i kolejowego zarówno w mieście, jak i gminie sprowadzą się do:
- spełniania wymogów ochrony unikatowych walorów gminy (kulturowych, środowiskowych) poprzez:
    - wyłączenie terenów chronionych z rozważań nad rozwojem układów,
    - zachowanie wymogów stref izolacyjnych terenów chronionych;
  - uzyskania rozwiązania o wysokich walorach funkcjonalno-użytkowych poprzez:
    - dobór parametrów i kształtu sieci oraz funkcji elementów tej sieci, parametrów technicznych, akcesji- aby układ spełniał warunek równomiernego wypełnienia sieci ruchem oraz minimalizował pracę przewozową (powyższe dotyczy układu drogowego i kolejowego),
    - zaspokojenie potrzeb przewozowych mieszkańców obszaru przy zapewnieniu przyjętych standardów osiągalności celów podróży i poziomu usług transportowych.
- K11** Polityka komunikacyjna obejmuje dwa wzajemnie powiązane i prowadzone niejako równolegle nurty:
- uściślenie międzybranżowych, określonych w poprzednim etapie, kierunków rozwiązań przestrzennych poprzez wyodrębnienie obszarów o zróżnicowanej polityce przestrzennej,
  - ustalenie odpowiednich strategii i instrumentów realizacji polityki komunikacyjnej, poprzez wyodrębnienie następujących rodzajów prowadzonych polityk:
    - polityka ochronna: dotyczy zachowania konkretnych ciągów komunikacyjnych względnie ich fragmentów, celem uzyskania określonych efektów, np.: tworzenie strefy pieszo-jezdnej w centrum Nidzicy, z zachowaniem ich historycznych przebiegów,
    - polityka wyrównawcza: polega na uzupełnieniu brakujących elementów sieci, w efekcie przyczynia się do poprawy obsługi komunikacyjnej oraz komfortu tej usługi,
    - polityka modernizacyjna: dostosowująca głównie parametry geometryczne ciągów ulicznych i drogowych do parametrów zaspokajających potrzeby wzrastającej motoryzacji,
    - polityka progresywna: w Studium najbardziej uwidoczniła koniecznością rozbudowy układu drogowego zewnętrznego w stosunku do miasta Nidzica, eliminująca ten ruch z wnętrza miasta. W obszarze gminy funkcje te spełniają proponowane obejścia wsi.

1.4. Zasady rozwoju osadnictwa

Według Planu zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskie, uchwalonego w 2002 r., gmina Nidzica położona jest w działdowskiej strefie polityki przestrzennej. Miasto Nidzica wg planu województwa, stanowi ponadlokalny ośrodek rozwoju spełniający ważną rolę w aktywizowaniu obszaru powiatu. Ośrodek koncentracji infrastruktury usługowej o znaczeniu powiatowym w zakresie edukacji, ochrony zdrowia, kultury, sportu, handlu, obsługi lokalnego biznesu.

W systemie osadniczym gminy, w niniejszym studium, wyróżniono cztery typy kluczowych ośrodków wskazanych do rozwoju. Są to:

- ośrodki stanowiące potencjalne „bramy terenów rekreacyjnych” wskazane głównie do obsługi ruchu turystycznego docelowego i tranzytowego; jako kluczowe jednostki uznano miejscowości: Napiwoda i Łyna oraz wspomagające: Radomin, Wietrzykowo i Wólka Orłowska;
- ośrodki usytuowane na głównych trasach wylotowych z miasta, położone korzystnie w stosunku do całego otoczenia osadniczego wskazane do obsługi rolnictwa,

produkcji okołorolniczej, obsługi ludności własnej oraz agroturystyki; są to miejscowości: Kanigowo, Rozdroże, Załuski, Frąknowo, Grzegórzki oraz Napiwoda i Łyna;

- Jabłonka i Wietrzychowo wskazane jako centrum obsługi pobytowego ruchu turystycznego rejonu północnego;
- miejscowości strefy przedmiejskiej typu: Litwinki, Nibork, Piątki, Tatary, Waszulki wskazane do lokalizacji funkcji odciążających miasto, głównie budownictwa mieszkaniowego ekstensywnego.
- miejscowość Kamionka wskazana do rozwoju agroturystyki oraz lokalnej przedsiębiorczości wspomaganą poprzez propagowanie kultury regionalnej w oparciu o istniejący obiekt „Garncarska Wioska”.

1.5. Struktura przestrzenna gminy

Struktura gminy stanowi system odniesień przestrzennych przy formułowaniu kierunków polityki. W strukturze przestrzennej wyróżniono elementy obszarowe, punktowe i liniowe o cechach względnie jednorodnych. Jest ona formą syntezy opartą na przesłankach:

- **przyrodniczych** determinujących zarówno dotychczasowy jak i przyszły rozwój,
- **kulturowych** określających kod genetyczny i misję dziejową istotną dla tożsamości gminy,
- **funkcjonalnych** wynikających z istniejącego zagospodarowania oraz funkcjonującego systemu powiązań,
- **rozwojowych** wynikających z analizy lokalnych uwarunkowań i oceny możliwości rozwoju,
- **hierarchicznych** określających rangę poszczególnych elementów struktury przestrzennej,
- **transformacji** systemowej wywołującej nowe jakościowo procesy przekształceń struktur przestrzennych.

W kierunkach polityki przestrzennej określono:

- funkcje: dominujące, uzupełniające, dyslokowane lub zakazane,
- typy polityki:
  - polityka ochronna
  - polityka wyrównawcza (przekształceń)
  - polityka dopełnień (intensyfikacji zagospodarowania)
  - polityka modernizacji (podwyższenie standardu zagospodarowania)
  - polityka rozwoju
- ogólne standardy użytkowania przestrzeni brutto,
- główne elementy kształtujące strukturę przestrzenną terenów publicznych,
- obszary, miejsca i ciągi strategiczne lub kluczowe.

W strukturze wewnętrznej gminy wyróżniono następujące strefy:

strefa 1 – strefa przyrodniczo – krajobrazowa,

strefa 2 – strefa krajobrazowa,

strefa 3 – strefa pierścienia osadniczego okółmiejskiego,

strefa 4 – strefa przedmiejska obejmująca dawne grunty komunalne miasta,

strefa 5 – strefa miejska.

2. Ustalenia dotyczące wyróżnionych stref

2.1. STREFA 1 – przyrodniczo – krajobrazowa

Strefa przyrodniczo - krajobrazowa obejmuje północno-wschodnią, zalesioną część gminy o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Jest to fragment Pojezierza Olsztyńskiego z charakterystyczną dla obszarów pojeziernych urozmaiconą rzeźbą terenu. Wały moren czołowych na styku głęboko wciętych dolin rzecznych i rynien polodowcowych z zagłębieniami wypełnionymi wodami jezior.

Cały obszar strefy położony jest w Obszarze Chronionego Krajobrazu Puszczy Napiwodzko- Ramuckiej.

W większości obszar strefy stanowią obszary wchodzące w skład ostoi przyrody 2000. Są to Obszar specjalnej ochrony ptaków „Puszcza Napiwodzko-Ramucka” PLB 280007 oraz obszar o znaczeniu dla Wspólnoty „Ostoja Napiwodzko-Ramucka” PLH 280052. Jedynie północno-wschodni fragment strefy – teren na północ od wsi Bolejny - nie jest objęty specjalnym obszarem ochrony Natura 2000.

Kierunki ochrony dziedzictwa kulturowego

Na terenie strefy przyrodniczo-krajobrazowej znajdują się następujące wyróżnione obszary kulturowe wymagające stosowania odrębnych polityk przestrzennych ochrony dziedzictwa kulturowego i kształtowania środowiska kulturowego:

Obszar F: obejmujący kompleks osad rybackich i leśnych.

Z obszaru F w strefie przyrodniczo-krajobrazowej znalazły się następujące historyczne jednostki osadnicze:

- Wykno, Jabłonka,
- Natać Duża,
- Natać Mała.

Obszar G: obejmujący kompleks historycznych rządowych plantacji leśnych i osad leśnych.

Z obszaru G w strefie przyrodniczo-krajobrazowej znalazły się następujące historyczne jednostki osadnicze:

- Brzeźno Łyńskie,
- Likusy,
- Zimna Woda,
- Nadleśnictwo Koniuszyn,
- Nadleśnictwo Napiwoda,
- Nadleśnictwo Zimna Woda.

Obszar D: obejmujący kompleks historycznych wsi drobnoszlacheckich i kmiecych oraz osad leśnych.

Z obszaru D w strefie przyrodniczo-krajobrazowej znalazły się następujące historyczne jednostki osadnicze:

- Napiwoda,
- Wały.

Obszar E: obejmuje kompleks historycznych majątków dworskich i wsi kmiecych.

Z obszaru E w strefie przyrodniczo-krajobrazowej znalazły się następujące historyczne jednostki osadnicze:

- Bolejny
- Orłowo,
- Wólka Orłowska,
- Żelazno

Zasady ochrony i kształtowania środowiska kulturowego w poszczególnych obszarach zawarte są w pkt 6.1.

Kierunki polityki przestrzennej

Dominuje polityka ochronna.

Warunkiem zachowania walorów przyrodniczych i krajobrazowych obszaru zaliczonego do tej strefy i jego bioróżnorodności jest utrzymanie dotychczasowego, przede wszystkim leśnego, użytkowania terenu. Szczegółowe zasady użytkowania i zagospodarowania określają przepisy Ustawy o ochronie przyrody oraz Uchwały nr XV/284/12 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 27 marca 2012 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej (Dz. Urz. Woj. Warm. – Maz. poz.1450).

Ustalając uwarunkowania przyrodnicze zagospodarowania przestrzennego gminy Nidzica, należy uwzględnić te spośród nich, które ograniczają swobodę decyzji planistycznych. Stosując to kryterium do najistotniejszych wytycznych i zaleceń należą:

1. rozbudowa miejscowości musi zagwarantować ład przestrzenny, funkcjonalny i estetyczny, współgranie architektury z otaczającym krajobrazem; lokalizacja nowej zabudowy możliwa tylko w obrębie zwartej zabudowy wsi, w obrębie działek istniejącej zabudowy kolonijnej oraz na wyznaczonych terenach rozwojowych. Realizacja zabudowy zagrodowej na terenach rolnych zgodnie z przepisami odrębnymi.
2. powinny być spełnione podstawowe wymogi dotyczące: zrzutu ścieków, składowanie oraz wywozu i ewentualnej utylizacji odpadów, ochrony powietrza i powierzchni ziemi przed zanieczyszczeniami, ochrony przed hałasem;
3. porządkowanie gospodarki ściekowej równolegle z budową wodociągów zapewniających zbiorowe zaopatrzenie w wodę; ścieki i wody opadowe odprowadzane z miejsc, w których prowadzona jest działalność gospodarcza oraz z obszarów zabudowanych powinny być oczyszczone przed ich zrzutem do wód powierzchniowych;
4. zakaz zmiany użytkowania łąk i pastwisk położonych na glebach organicznych i mineralno – organicznych;
5. należy dążyć do urozmaicenia składu gatunkowego odnowień leśnych oraz do pełnego dostosowania składu gatunkowego upraw do warunków siedliskowych;
6. gospodarka rolna musi być podporządkowana wymogom ochrony;
7. szczególnej ochronie powinna podlegać centralna część strefy, gdyż jest to obszar o małej odporności na degradację narażony na silną presję inwestycyjną (rejon jeziora Omulew);

W północnej części strefy znajdują się zabytki militarne - budowle obronne z pozycji olsztyneckiej. Wskazane jest stworzenie ścieżki dydaktycznej (pieszej, rowerowej) i udostępnienie wybranych i odpowiednio przystosowanych obiektów zwiedzającym.

Kierunki zagospodarowania

W strefie przyrodniczo – krajobrazowej wyznaczono pięć rejonów funkcjonalnych, w których występują najwyższe natężenia walorów turystycznych, takich jak:

- atrakcyjna, zróżnicowana rzeźba terenu,
- duży udział terenów przywodnych;
- rozwinięta linia polno – leśna;
- unikatowość zjawisk przyrodniczo – kulturowych;
- bogactwo krajobrazowe;
- korzystna dostępność komunikacyjna do głównego centrum obsługi, jakim powinno być miasto Nidzica;
- występowanie osadnictwa, które może przyjąć programy turystyczne;
- względna jednorodność preferencji funkcjonalnych.

Są to:

- Rejon Górnej Łyny (1.1);
- Rejon Jeziora Omulew (1.2);
- Rejon Strugi Koniuszyn (1.3);
- Rejon kulturowy Wały – Zimna Woda (1.4);
- Rejon wsi Żelazno i Bolejny (1.5).

Strukturę przestrzenną i kierunki polityki przestrzennej omówiono oddzielnie dla każdego rejonu.

Rejon Górnej Łyny (1.1.)

wyznaczony został przez rozrzeźbioną rynnę polodowcową, której część centralną stanowi Dolina Łyny.

1. Przez teren rejonu przebiegają szlaki turystyki wodnej, rowerowej i pieszej. Szlaki te tworzą podstawową ośnowę ruchu krajoznawczego i turystyki kwalifikowanej oraz dydaktyki ekologicznej. Zaleca się nasycenie ich elementarnymi obiektami obsługi ruchu turystycznego (przystanie, punkty widokowe, pola namiotowe, wiaty osłonowe, parkingi, elementy informacji wizualnej).
2. Miejscowości wskazane do koncentracji „zielonych obiektów” obsługujący ruch turystyczny oraz wypoczynku pobytowego:
  - Łyna stanowiąca główną „Bramę terenów rekreacyjnych”
  - Orłowo;
  - Likusy;
  - Brzeźno Łyńskie;
  - Wólka Orłowska;
  - Napiwoda
3. Zalecana polityka modernizacyjna i wyrównawcza oraz rozwój funkcji turystycznych (domy wakacyjne, wczasy w siodle, zagrody agroturystyczne, pensjonaty, kempingi).
4. Miejscowości Brzeźno Łyńskie i Likusy wskazane zostały do opracowania planu miejscowego. Możliwość zagospodarowania wyznaczonych w Studium terenów rozwojowych musi być zweryfikowana na etapie sporządzania planu miejscowego na podstawie szczegółowych analiz
5. Szczególne miejsca tego zespołu to:
  - **rezerwaty:** Źródła rzeki Łyny im. prof. Romana Kobenzy, rezerwat „Orłowo Małe”.
  - **jeziora:** Orłowskie Duże i Małe, Zdręczno, Stembój, Linówek, Morze, Kiernoz Mały;
  - **obiekty zabytkowe:** kościoły, cmentarze, młyny, kurhany, parki, leśniczówki.

Rejon jeziora Omulew (1.2.)

wyznaczony jest przez rozczłonkowaną linię jeziora wraz z otuliną leśną i jeziorami śródleśnymi: Trzcinowe, Czarne i Dłużek oraz obszary rozwojowe miejscowości:

- Wikno;
- Jabłonka;
- Natać Wielka;
- Natać Mała.

Stanowią one w skali kraju jeden z niewielu przykładów miejscowości o genezie osad rybackich.

Dla całego otoczenia jeziora Omulew wykonano miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Na rysunku studium pokazano tereny zwartej zabudowy wsi oraz tereny rozwojowe na podstawie stanu istniejącego zagospodarowania oraz ustaleń obowiązującego planu miejscowego.

W miejscowości Natać Mała pokazano tereny postulowane do zalesienia. Zalesienie tych terenów będzie wymagało wykonania rozpoznania (ekspertyzy) w kierunku wykluczenia występowania na nich siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, w tym ciepłolubnych muraw napiaskowych i muraw kserotermicznych, wykształcających się na suchych

piaszczystych glebach na stanowiskach o odpowiednich warunkach termicznych i ekspozycji słonecznej oraz zmiany planu miejscowego. Kompleksy leśne są wyłączone spod zabudowy rekreacyjnej;

Rejon Koniuszanka (1.3.)

obejmuje zespół rezerwatów Strugi Koniuszanka, która jest uznana za źródłowy ciek rzeki Omulew. Granice tego rejonu wyznacza bezpośrednia zlewnia Strugi i rezerваты: Koniuszka I i Koniuszanka II

Północnym skrajem rejonu przebiega szlak rowerowy Bursztynowy.

Zalecana polityka ochronna i przystosowanie wytyczonych szlaków dla turystyki kwalifikowanej i dydaktyki ekologicznej.

W obrębie rejonu znajduje się miejscowość Koniuszyn. Rozwój możliwy tylko w ramach uzupełnień zabudowy wiejskiej.

Rejon kulturowy Wały – Zimna Woda (1.4)

obejmuje:

- pozostałości średniowiecznych ziemnych wałów obronnych, położonych na granicy między Starym Mazowszem, a terenami zajęтыми przez Prusów;
- miejscowości Zimna Woda i Wały;
- leśniczówkę Jastrzębia Góra.

Preferowana organizacja ścieżki dydaktycznej. Przez miejscowość Zimna Woda przebiegają dwie ścieżki rowerowe: szlak Generała Samsonowa i Bursztynowy. Miejscowości Zimna Woda i Wały mają ograniczone możliwości rozwoju. Nowa zabudowa może powstawać wyłącznie w ramach uzupełnień istniejącej zabudowy wiejskiej.

Rejon wsi Żelazno i Bolejny (1.5.)

obejmuje wieś Żelazno i Bolejny oraz niewielkie jeziora – jez. Bolejny i Wólka

Obie miejscowości mają ograniczone możliwości rozwoju.

Północna część Rejonu stanowi otwartą równinę. Znajdują się tam złoża kruszywa nie objęte terenem górniczym i koncesją na wydobywanie.

Przez miejscowości Bolejny i Żelazno przebiega szlak rowerowy Gen. Samsonowa.

Główne funkcje obszaru to rolnictwo podporządkowane wymogom ochrony oraz turystyka krajoznawcza. Rozwój zabudowy ograniczony do zabudowy plombowej i uzupełniającej w ramach wyznaczonych terenów zwartej zabudowy wiejskiej i terenów rozwojowych.

2.2. STREFA 2 – krajobrazowa

Dominuje polityka modernizacji i dopełnień.

Strefa krajobrazowa obejmuje tereny w środkowej części gminy z miejscowościami: Łyna, Wietrzykowo, Radomin, cz. północna wsi Waszulki, Módlki oraz fragment południowy z miejscowością Borowy Młyn. Jest to mozaika krajobrazu: tereny leśne przetykane powierzchniami pól i rozległymi obszarami dolin z roślinnością łąkowo – bagienną.

Większość obszaru (oprócz części północnej) omawianej strefy leży w obszarze bezodpływowym, co stanowi jedno z większych ograniczeń rozwojowych.

Cały obszar strefy objęty jest prawnymi formami ochrony. Są to Obszar Chronionego Krajobrazu Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej oraz Obszar Chronionego Krajobrazu Dolin Rzek Nidy i Szkotówki.

Kierunki ochrony dziedzictwa kulturowego

Na terenie strefy krajobrazowej znajdują się następujące wyróżnione obszary kulturowe wymagające stosowania odrębnych polityk ochronnych dziedzictwa kulturowego i kształtowania środowiska kulturowego:

Obszar C: obejmujący pierścień jednostek osadniczych wokół Nidzicy. Znalazła się tu historyczna jednostka osadnicza Waszulki.

Obszar D: obejmuje kompleks historyczny wsi kmięcych i drobnoszlacheckich oraz osad leśnych. Z obszaru D w strefie krajobrazowej znalazła się historyczna jednostka osadnicza Módlki,

Obszar E: obejmuje kompleks historycznych majątków dworskich i wsi kmięcych.

Z obszaru E w strefie krajobrazowej znalazły się następujące historyczne jednostki osadnicze:

- Łyna,
- Radomin,
- Wietrzychowo.
- Bujaki,
- Dobrzyń.

Zasady ochrony i kształtowania środowiska kulturowego w poszczególnych obszarach zawarte są w pkt 6.1.

Kierunki polityki przestrzennej

W strefie tej obowiązujące następujące zasady:

1. obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu terenów wynikające z przepisów Ustawy o ochronie przyrody oraz Uchwały nr XV/284/12 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 27 marca 2012 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej (Dz. Urz. Woj. Warm. – Maz. poz.1450) oraz Rozporządzenie Nr 141 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 12 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolin Rzek Nidy i Szkotówki.
2. zakaz zmiany użytkowania łąk i pastwisk położonych na glebach organicznych i mineralno – organicznych;
3. należy wprowadzić, tam gdzie jest to możliwe ze względu na istniejące i projektowane zagospodarowanie, w strefach działów wodnych zalesienia ochronne;
4. należy zakazać „dzikiej” eksploatacji surowców mineralnych;
5. muszą zostać zrehabilitowane „dzikie” wyrobiska;
6. obowiązuje zasada nadrzędności ochrony wód powierzchniowych i podziemnych, co oznacza w odniesieniu do powierzchni rolnych, ograniczenia w nawożeniu i gnojowicowaniu oraz zakaz inwestycji mogących być źródłem skażenia wód;

Kierunki zagospodarowania

1. Obszar strefy przewidziany do rozwoju funkcji rolnej w formach przyjaznych środowisku oraz rekreacji.
2. Głównym ośrodkiem koncentracji funkcji rekreacyjnej jest miejscowość Wietrzychowo. Zabudowa hotelowa winna być tworzona poprzez modernizację istniejących obiektów oraz koncentrować się w sąsiedztwie istniejącej zabudowy wsi, na terenach oznaczonych na rysunku studium jako „tereny rozwoju zabudowy”. Tereny wyznaczone na rysunku studium jako „kierunki rozwoju urządzeń rekreacyjno - sportowych” przewidziane są do zagospodarowania o charakterze turystyczno - rekreacyjno - sportowym, służącemu różnym formom aktywnego wypoczynku wraz z obiektami obsługującymi. Powierzchnia zabudowy obiektów kubaturowych obsługujących ww. tereny, w tym kubaturowych obiektów sportowych, nie może przekroczyć 5% powierzchni terenu wyznaczonego na rysunku studium. Dolina Strugi Baranowskiej została wyłączona z zagospodarowania i musi pozostać w dotychczasowym użytkowaniu jako łąki. Wymienione tereny pokrywają się w części z obszarem występowania złóż kruszywa Wietrzychowo i Wietrzychowo I. Są to złoża nie objęte terenem górniczym

i koncesją na wydobywanie. Eksploatacja złoża jest obecnie prawnie zakazana z racji położenia w obszarze chronionego krajobrazu.

W sąsiedztwie wsi przewiduje się teren pod lądowisko dla obsługi zespołu rekreacyjnego oraz, w miarę potrzeby, ratownictwa medycznego.

3. Miejscowość Łyna posiada szersze możliwości rozwoju funkcji mieszkaniowej i rekreacyjnej oraz obsługi ruchu turystycznego. Zabudowę należy lokalizować jako uzupełnienie istniejącej zabudowy oraz na terenach wskazanych na rysunku Studium jako rozwojowe.
4. Pozostałe miejscowości są to wsie rolnicze, za wyjątkiem miejscowości Waszulki, której rozwój stymulowany jest bliskim sąsiedztwem miasta Nidzica.
5. Realizacja zabudowy zagrodowej na terenach rolnych zgodnie z przepisami odrębnymi.

2.3. STREFA 3 – pierścienia osadniczego okołomiejskiego

Strefa pierścienia osadniczego okołomiejskiego obejmuje miejscowości Frąknowo, w części Dobrzyń, Rączki, Załuski, Szerokopaś, Łysakowo, Rozdroże, Olszewo, Kanigowo, Siemiątki, Zagrzewo, Piotrowice, Grzegórzki, Magdaleniec, Bartoszeki.

Obszar strefy w większości nie jest objęty prawnymi, terytorialnymi formami ochrony przyrody. jedynie niewielki fragment terenu położony na zachód od wsi Rączki położony jest w Obszarze Chronionego Krajobrazu Dolin Rzek Nidy i Szkotówki.

Kierunki ochrony dziedzictwa kulturowego

Na terenie strefy trzeciej znajdują się następujące wyróżnione obszary kulturowe wymagające stosowania odrębnych polityk przestrzennych ochrony dziedzictwa kulturowego i kształtowania środowiska kulturowego.

Obszar C: Obszar ten tworzy obecnie zespół następujących sołectw: Waszulki, Zagrzewo, Siemiątki, Kanigowo, Kamionka, Pawliki, Olszewo, Szerokopaś. Historyczne jednostki osadnicze na tym obszarze to genetycznie: wsie kmiece, folwarki i młyny zamkowe oraz osady drobnoszlacheckie.

Obszar D: obejmuje kompleks historyczny wsi kmiecych i drobnoszlacheckich oraz osad leśnych. Z obszaru D w strefie trzeciej znalazły się następujące historyczne jednostki osadnicze:

- Bartoszeki,
- Piotrowice,
- Magdaleniec,
- Grzegórzki.

Obszar E: obejmujący zespół obecnych obrębów: Łysakowo, Załuski, Rączki, Frąknowo

Zasady ochrony i kształtowania środowiska kulturowego w poszczególnych obszarach zawarte są w pkt 6.1.

Kierunki zagospodarowania

1. Dominuje polityka wyrównawcza i modernizacyjna.
2. Funkcja dominująca rolnicza, osadnicza, agroturystyczna i przetwórstwo niezagrażające rolnictwu.
3. Jako miejscowości kluczowe preferowane do rozwoju wielofunkcyjnego wskazuje się: Kanigowo, Załuski, Frąknowo, Szerokopaś.
4. Nową zabudowę należy lokalizować na terenach wskazanych na rysunku studium jako tereny rozwojowe. Realizacja zabudowy zagrodowej oraz obiektów związanych z produkcją rolną i obsługą rolnictwa możliwa jest na całym obszarze strefy, zgodnie z przepisami odrębnymi.

5. W strefie tej wskazano, na południe od miejscowości Tatary, lokalizację elektrowni wiatrowych posiadających pozwolenie na budowę, na południe od wsi Siemiątki i Zagrzewo, lokalizację elektrowni wiatrowych posiadających decyzję o warunkach zabudowy oraz nowe tereny pod lokalizację elektrowni wiatrowych w rejonie miejscowości Łysakowo, Bartoszki, Tatary; tereny lokalizacji elektrowni wiatrowych pokazane na rysunku studium obejmują teren lokalizacji wraz ze strefą oddziaływania. Szczegółowe warunki lokalizacji elektrowni wiatrowych zawarte są w punkcie „Infrastruktura techniczna”.

2.4. STREFA 4 – przedmiejska

Obejmuje miejscowości Piątki, Tatary, Litwinki, Nibork II, część południową wsi Waszulki. Jest to najmniejsza powierzchniowo wydzielona strefa, podlegająca wpływom miasta Nidzica. Swoim zasięgiem obejmuje fragmenty wysoczyzny i wcinające się z nią rozległe podmokłe doliny.

Obszar strefy nie jest objęty prawnymi terytorialnymi formami ochrony przyrody, za wyjątkiem terenów położonych na północ i zachód od wsi Nibork II.

Kierunki ochrony dziedzictwa kulturowego

Obszar B: obejmujący teren historycznej wolnizny miejskiej (grunty miasta Nidzicy do 1939 r.). Z obszaru B w strefie czwartej znalazły się następujące historyczne jednostki osadnicze:

- folwark Nibork,
- zespół dawnego młyna zamkowego,
- Tatary,
- Litwinki
- część Lasu Miejskiego.

Zasady ochrony i kształtowania środowiska kulturowego w poszczególnych obszarach zawarte są w pkt 6.1.

Kierunki zagospodarowania

1. Dominuje polityka dopełnień, modernizacji i rozwoju,
2. Preferowane funkcje: odciążająca miasto (głównie terenochłonne),
3. Dopełniająca funkcja rolnicza. W gospodarce rolnej należy stosować zasady określone w punkcie 1.3 (K3, K4).
4. Zaleca się proekologiczny „gniazdowy” rozwój struktur osadniczych opartych na systemie przystankowym komunikacji zbiorowej. Na rysunku Studium wskazano tereny rozwojowe poszczególnych miejscowości. Pod zabudowę mogą być przeznaczone inne tereny niż wskazane na rysunku studium pod warunkiem opracowania planu miejscowego z wyłączeniem części strefy położonej w obszarze chronionego krajobrazu. Realizacja zabudowy zagrodowej na terenach rolnych zgodnie z przepisami odrębnymi.
5. Zespoły aktywności gospodarczej winny być lokalizowane w strefach korzystnej dostępności komunikacyjnej; na rysunku studium wskazano tereny pod rozwój różnych form działalności gospodarczej w rejonie węzła komunikacyjnego „Nidzica Południe”.
6. Rozważenie w oparciu o analizę efektywności ewentualnego planowania nowej zabudowy mieszkaniowej w postaci energo- i zasobooszczędnych osiedli ekologicznych; przez stosowanie alternatywnych, lokalnych systemów infrastrukturalnych, zwłaszcza w zakresie energetyki i gospodarki ściekowej.

2.5. STREFA 5 – miejska

2.5.1. Ogólne kierunki polityki przestrzennej

Strefa miejska obejmuje przestrzeń zawartą w granicach administracyjnych miasta oraz tereny rozwojowe ujawnione w analizie możliwości rozwoju miasta. Rozpostarta na wzniesieniach, skąd zabudowaniami schodzi w rozległe podmokłe doliny krzyżujące się w strefie przedmieścia zachodniego.

2.5.2. Kierunki polityki przyrodniczej

Teren miasta znajduje się w zlewni rzeki Wkry, zwanej na tym odcinku Nidą, poza zlewnią pojezierną. Rzeka Nida przepływa południkowo przez centrum miasta. Rzeka płynie uregulowanym korytem o szerokości około 6-10 m. Oprócz Nidy wody powierzchniowe występują w ciekach i rowach do niej dopływających, a także w nielicznych zbiornikach wodnych wykopanych w dolinach z wodą zaskórną. Odwodnienie odbywa się głównie drogą podziemną, a częściowo poprzez spływ powierzchniowy.

Według Mapy hydrogeologicznej Polski w skali 1:50 000, arkusz Nidzica (PIG W-wa 2002 r.), poziom główny wód podziemnych w rejonie Nidzicy charakteryzuje się niską odpornością przed zanieczyszczeniami z powierzchni. Stopień zagrożenia tych wód określany jest jako bardzo wysoki.

W strefie obowiązują następujące zasady:

1. rozwój miasta musi uwzględniać naturalne, przyrodnicze bariery, takie jak: warunki gruntowo-wodne, warunki biotopoklimatyczne, rzeźbę terenu;
2. nie należy wyznaczać nowych lokalizacji budownictwa mieszkaniowego na terenach podmokłych i ich bezpośrednim sąsiedztwie;
3. należy zlikwidować lub zminimalizować negatywny wpływ obiektów będących istotnymi źródłami degradacji powietrza i wody;
4. należy opracować i wdrożyć program melioracji wodnych i klimatycznych w tych rejonach miasta, w których warunki życia mieszkańców nie spełniają standardów przyrodniczych (tereny podmokłe o niekorzystnych warunkach biotopoklimatycznych);
5. nie tworzyć barier dla spływu powierzchniowego wód; w szczególności dotyczy to wydrebnionych obszarów 5b, 5c, 5d.
6. na pozostałym obszarze tej strefy nie występują istotne ograniczenia związane z ochroną i kształtowaniem środowiska.

2.5.3. Kierunki ochrony dziedzictwa kulturowego

Na terenie miasta wyróżniano obszar, który obejmuje założenie urbanistyczne starego miasta wraz z nawarstwieniami kulturowymi i zamkiem, oznaczony na rysunku studium jako „obszar wpisany do rejestru zabytków” (Obszar A wg. pkt 6.1.). Historyczne terytorium miasta lokacyjnego i zamku wraz z nowożytnymi przedmieściami (warmińskim i mazowieckim) stanowi kompleks zabytkowego krajobrazu miejskiego ukształtowanego w okresie od poł. XIV w. do poł. XVIII wieku. Pomimo wielokrotnej wymiany substancji architektonicznej na tym obszarze, zarówno zespół zamkowy wraz z „dworem zamkowym” jak i zespół urbanistyczny miasta lokacyjnego wraz z nowożytnymi przedmieściami zachowały układ przestrzenny zabudowy i szereg cennych relikwów średniowiecznej i nowożytnej kultury gospodarowania przestrzenią.

Obszar ten wymaga zastosowania odrębnej polityki przestrzennej orientowanej na dobrą kontynuację dziedzictwa kultury organizacji i użytkowania przestrzeni.

Z uwagi na położenie na starożytnym i średniowiecznym szlaku handlowym z południa na północ oraz w cywilizacyjno-kulturowej strefie krawędziowej, należy zapewnić szczególną ochronę zasobów dziedzictwa archeologicznego.

Zasady ochrony dóbr kultury zawarte są w punkcie 6.1.

Zabytki nieruchome wpisane do rejestru

Miejscowość	Ulica	Numer	Obiekt	Nr Rejestru	Data Wpisu
Nidzica	Nowomiejska		cmentarz żydowski	A-2751	20 lutego 1989
Nidzica	Zamkowa		zamek	A-102	27 czerwca 1953
Nidzica			kościół poewangelicki p.w. św. Wojciecha wraz z cmentarzem przykościelnym	A-1041	29 lipca 1968
Nidzica	Rynek	1	ratusz	A-1036	29 lipca 1968
Nidzica	Żeromskiego	12	dom	A-1034	29 lipca 1968
Nidzica	Olsztyńska	2	spichlerz	A-936	21 maja 1968
Nidzica	Ratuszowa		dom przy dawnym browarze	A-941	21 maja 1968
Nidzica	Zamkowa		kościół ewangelicko- augsburski	A-3973	21 marca 1997
Nidzica	Olsztyńska	4	budynek dawnej stacji pocztowej	A-3940	19 grudnia 1996
Nidzica	Żwirowa		cmentarz żydowski	A-2747	16 lutego 1989
Nidzica	Jagielly/Zamkowa		klasztorek	A-466	30 grudnia 1957
Nidzica	1-go Maja	6	budynek poczty wraz z najbliższym otoczeniem obejmującym działkę	A-4449	19 stycznia 2007
Nidzica	1-go Maja	18	kamienica	A-4423	11 grudnia 2006
Nidzica	Ratuszowa	2	dawny browar	A-3266	14 stycznia 1992
Nidzica	Jagielly	5	d. szkoła, ob. budynek mieszkalny, wraz z otoczeniem, w tym ogrodzeniem	A-4418	14 czerwca 2006
Nidzica	Żeromskiego	2	kamienica, ob.. budynek nie użytkowany	A-4346	29 czerwca 2006
Nidzica	Mickiewicza	17	d. budynek starostwa, ob. siedziba komendy powiatowej policji wraz z otoczeniem, w tym fragm. ogrodzenia i pomnikiem	A-4419	14 czerwca 2006
Nidzica	Słowackiego	7	budynek d. powiatowej kasy pożyczkowej, restauracja zamkowa	A-4389	8 marca 2006
Nidzica			pozostałości gotyckich obwarowań miejskich	A-467	30 grudnia 1957
Nidzica			założenie urbanistyczne starego miasta w granicach 50-100 m. od zew. linii przebiegu d. obwarowań miejskich i zamkowych	A-465	30 grudnia 1957
Nidzica	Kolejowa		wieża ciśnień - kolejowa	A-4326	4 kwietnia 2005

Nidzica	Traugutta	27	zespół zabudowy: willa, altana oraz stajnia	A-4388	2 marca 2006
Nidzica	Warszawska		cmentarz komunalny	A-2749	16 lutego 1989
Nidzica	Traugutta	10a	spichlerzyk podcieniowy	A-4387	1 marca 2006

Zabytki archeologiczne wpisane do rejestru

Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru	Data wpisu	Stanowisko w miejscowości
Nidzica	nawarstwienia kulturowe starego miasta wraz z zamkiem	C-162	31 sierpnia 1992	st. I, II

Zasób obiektów zabytkowych miasta Nidzica figurujących w ewidencji zabytków zamieszczono na końcu tomu

2.5.4. Kierunki rozwoju układu komunikacyjnego miasta Nidzica

Drogi i ulice

System komunikacji powinien zapewnić sprawne, bezpieczne dla środowiska powiązania komunikacyjne, które umożliwią rozwój przestrzenny miasta w pożądanym kierunkach.

Miasto Nidzica to węzeł komunikacyjny dróg i linii kolejowej.

Drogi publiczne przebiegające przez miasto są kategorii:

- krajowej
- wojewódzkiej
- powiatowej i gminnej

Nidzica położona jest przy drodze ekspresowej nr S7 Gdańsk- Warszawa. Droga ta przejmując ruch z północy kraju i kieruje go w kierunku południowym. Jest drogą, która ma największy wpływ na warunki życia w mieście. Droga nr S7 przebiega obrzeżem terenów zainwestowania, jest w trakcie przebudowy. Po wybudowaniu obwodnicy po stronie zachodniej Nidzicy, miasto z drogą ekspresową S7 powiązane będzie poprzez dwa węzły. Powyższe węzły są zlokalizowane na obszarze gminy. Z drogą ekspresową Nidzica zostanie powiązana od północy przez węzeł w Litwinkach – (węzeł „Nidzica Północ”)

ulicami: Szerokopas i Olsztyńską, a z południa przez węzeł w Tatarach – (węzeł „Nidzica Południe”) ulicami Warszawską, Sienkiewicza i istniejącą drogą nr 7.

Dla usprawnienia i poprawy bezpieczeństwa ruchu w mieście, w okresie kierunkowym, należy wyprowadzić ruch przelotowy z ulic miejskich jaki generują drogi wojewódzkie nr 545 i nr 604. Należy przewidzieć rezerwę terenu pod obejścia w ciągach tych dróg na obszarze gminy i styku miasta i gminy. W okresie przejściowym, do czasu wybudowania obejść ulice miejskie przejmować będą ruch przelotowy i miejski.

Układ podstawowy

Dla zapewnienia sprawnej, bezpiecznej i szybkiej obsługi komunikacyjnej miasta poprawienia jej dostępności należy stworzyć czytelny podstawowy układ komunikacyjny.

Główny szkielet układu komunikacyjnego tworzyć będą ulice, które zapewnią połączenia pomiędzy miejscami generowania i odbioru ruchu: pomiędzy miejscem pracy i zamieszkania oraz centrum usługowym.

Tak postawione zadanie spełnią istniejące ulice, przewidywane do przebudowy oraz nowoprojektowane ciągi uliczne.

Podstawowy układ komunikacyjny tworzyć będą ulice klasy „G„ / ulica główna/ i „Z” / ulica zbiorcza/.

Ulice, które należą do układu podstawowego są to ulice leżące w ciągach dróg wojewódzkich przebiegających przez miasto :

- **Działdowska, Traugutta, 1Maja, Sprzymierzonych** - ciąg drogi nr 545 Działdowo - Nidzica – Jedwabno

- **Słowackiego, Mickiewicza, Wyborska** - ciąg drogi nr 604 Nidzica – Wielbark

Ciągi powyższe przejmują ruch na kierunku południowo – zachodnim, północno-wschodnim, oraz na kierunku wschód-zachód województwa. W stanie istniejącym drogi wojewódzkie przebiegają ulicami miejskimi, przejmują ruch zewnętrzny i wewnętrzny.

Do czasu wybudowania obwodnic i przeniesienia ruchu zewnętrznego z ulic miejskich należy usprawnić układ komunikacyjny miasta .

W ramach programu RPO do roku 2013 ma nastąpić ich przebudowa.

Dla zapewnienia bezpiecznego i sprawnego przejazdu przez miasto założono przebudowę:

- **dla ciągu drogi nr 545** klasę „G” – zachowując rezerwę terenu 25 m w liniach rozgraniczających, przekrój dwupasowy, jednojezdniowy o jezdni 6,5 - 7,0 m z wydzielonymi chodnikami i ścieżkami rowerowymi o szerokości 1,5-2,0 m z azylami dla pieszych, wraz z przebudowanymi skrzyżowaniami i korektą geometrii wlotów

- **dla ciągu drogi nr 604** wpisano klasę „Z” rezerwując 20 m w liniach rozgraniczających, przekrój dwupasowy, jednojezdniowy z jezdnią 6,0- 6,5m z chodnikiem i ścieżką rowerową jednostronną oraz azylami dla pieszych. Dla usprawnienia ruchu zaproponowano przebudowę skrzyżowań i wlotów.

Do ulic układu podstawowego miasta należy włączyć:

- istniejący przebieg **drogi krajowej nr 7**. Z uwagi na możliwość dobrej i szybkiej obsługi komunikacyjnej, istniejących potencjalnych terenów rozwojowych miasta dla drogi tej należy zabezpieczyć rezerwę terenu jak dla klasy G – 25 m w liniach rozgraniczających. Do czasu budowy drogi ekspresowej S7 istniejąca droga krajowa jest drogą klasy GP.

Pozostałe ulice układu podstawowego winny mieć klasę Z z rezerwą do 20 m w liniach rozgraniczających. Są to następujące ulice:

- **Olsztyńska i Szerokopas** – to ciąg ulic umożliwiający powiązanie układu komunikacyjnego miasta z układem zewnętrznym, z drogą ekspresową z węzłem „Nidzica Północ”

- **Warszawska, Sienkiewicza** - to ciąg umożliwiający powiązanie miasta z układem zewnętrznym od południa, wyprowadzenie ruchu z miasta na węzeł „Nidzica Południe”

- **Kościuszki, Żeromskiego**- ulice przejmujące i odciążające ruch w obrębie centrum, wraz z ulicami Działdowską , Traugutta, Słowackiego i Mickiewicza tworzą mini obwodnicę centralnej części miasta

- **Kolejowa** – przejmuje ruch z Piątek, obsługuje dworzec kolejowy

- **Rataja i nowoprojektowana ulica** ważny ciąg w układzie funkcjonalnym miasta, ciąg umożliwiający powiązanie z ulicą Warszawską, wiążący ulice Traugutta i Kościuszki ze sobą, odciążający z ruchu Plac Wolności (linie rozgraniczające mniejsze niż 20m – z uwagi na istniejące zagospodarowanie na niektórych odcinkach wystąpią przewężenia liniach rozgraniczających).

- **Olsztyńska** od skrzyżowania z ulicą Szerokopas w kierunku wsi Litwinki ciąg drogi pow. 1978N do obsługi potencjalnych terenów rozwojowych

- **nowoprojektowana** ulica na terenach przeznaczonych pod przemysł w części północnej miasta

Pozostałe ulice nie wymienione tworzyć będą układ pomocniczy. Będą to ulice klasy lokalnej „L” i dojazdowej „D”, których zadanie to bezpośrednia obsługa przyległego terenu oraz obiektów. Ulice klasy „L” ważne dla prawidłowego funkcjonowania układu komunikacyjnego pokazano na rysunku Studium .

Urządzenia obsługi komunikacji

Jednym z ważniejszych problemów jest parkowanie w rejonie Starego Miasta, Studium adaptuje istniejące parkingi oraz zakłada, że każda nowoprojektowana usługa winna mieć

w obrębie swojej działki parking lub stanowiska postojowe. Na terenie Starego Miasta należy ograniczyć ruch samochodów na rzecz rowerów i ruchu pieszego.

Kolej

Przez miasto Nidzica przebiega linia kolejowa **Olsztyn-Działdowo**, jest to linia pierwszorzędna, zelektryfikowana, zaliczona do linii kolejowych o znaczeniu regionalnym. Stacja techniczno-ruchowa umożliwia obsługę ruchu towarowego i osobowego. Zgodnie z Master Planem dla Transportu Kolejowego do 2030 roku linia ta ma być przebudowana do prędkości 120km/h. Linia powyższa posiada potencjał, jaki należy wykorzystać przy wytyczaniu terenów rozwojowych w obrębie miasta.

Ścieżki rowerowe

Warmińsko- Mazurskie Biuro Planowania Przestrzennego w Olsztynie w roku 2000 wykonało opracowanie „Trasy rowerowe województwa warmińsko- mazurskiego”.

Z opracowania wynika, że przez miasto przebiegają trasy rowerowa międzyregionalne:

Trasa międzyregionalna **Działdowo- Nidzica- Szczytno** umożliwia powiązanie Mazowsza z Wielkimi Jeziorami Mazurskimi w mieście zgodnie z przebudową drogi wojewódzkiej nr 545 przebiega ulicami leżącymi w ciągu tej drogi

Trasa międzyregionalna **Nidzica – Brzeźno** ulicą Sprzymierzonych wprowadzana jest do centrum Nidzicy. Trasa ta prowadzi w kierunku Brzeźna Łyńskiego do trasy międzynarodowej

Na terenie miasta powinny pojawić się trasy lokalne, które są uzupełnieniem głównych ciągów rowerowych w gminie i mieście, obsługują centra turystyczne lokalne oraz zapewnią dojazdy do pracy .

Trasa lokalna, która została zaprojektowana w ciągu drogi wojewódzkiej nr 604 , poprowadzi ruch do centrum Nidzicy z kierunku Wielbarka i Bartoszek.

Trasa lokalna z kierunku Piątek, do miasta wprowadzana ulicą Kolejową, Kraszewskiego, Warszawską, Żeromskiego i skieruje rowerzystów w kierunku podzamcza i centrum miasta.

2.5.5 Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej

Zaopatrzenie w wodę

Stopień zwodociągowania miasta Nidzica (stan na XII.2010r) wynosi około 99,1%. Docelowy układ miejskiej sieci wodociągowej zasilany będzie z istniejących ujęć i stacji wodociągowych:

- stacji wodociągowej ul. Kolejowa
- stacji wodociągowej ul. Wyborska

Na ujęciu „Kolejowa” pracują 2 studnie o wydajnościach:

- studnia nr 4 – $Q = 116,00 \text{ m}^3/\text{h}$
- studnia nr 5 – $Q = 123,00 \text{ m}^3/\text{h}$

Na ujęciu „Wyborska” aktualnie pracują 2 studnie o wydajnościach:

- studnia nr 2B – $Q = 196,00 \text{ m}^3/\text{h}$
- studnia nr 1A – $Q = 196,00 \text{ m}^3/\text{h}$

W trakcie realizacji jest 3 studnia wiercona, co pozwoli na zwiększenie możliwości uzysku wody z tego ujęcia. Ponadto stacja uzdatniania wody ul. Wyborska jest w trakcie modernizacji.

Woda z obu ujęć poddawana jest procesom uzdatniania, a ich wydajność jest wystarczająca do zaopatrzenia w wodę miasta oraz miejscowości ościennych gminnych już zwodociągowanych i przewidzianych do zwodociągowania.

Układ sieci wodociągowych w mieście ma charakter w większości rozgałęźny (w niewielkim procencie na nowych osiedlach pierścieniowo-rozgałęźny), co w dużym

stopniu może powodować spadki ciśnienia na obszarach peryferyjnych miasta (część północna i północno-zachodnia).

W oparciu o „Program funkcjonalno- użytkowy uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej” przyjęty uchwałą Rady Miasta i Gminy Nidzica w projekcie Studium przewidziano kierunki rozwoju systemów wodociągowych, co docelowo pozwoli na zwodociągowanie w pełni całego miasta oraz utrzymanie ciśnienia wody w sieci.

W celu podniesienia standardu życia mieszkańców, stworzenia lepszych warunków dla rozwoju działalności gospodarczej np. drobnej wytwórczości, przemysłu i innych należy dążyć do objęcia całego miasta siecią wodociągową zbiorczą w oparciu o 2 istniejące, komunalne ujęcia wody.

W mieście Nidzica planuje się następujące inwestycje:

1. budowę pełnej magistrali wodociągowej obwodowej miasta:
  - zamknięcie pierścienia wschodniego – inwestycja zrealizowana;
  - zamknięcie pierścienia zachodniego – inwestycja projektowana;
2. połączenie sieci wodociągowej miejskiej z pierścieniem ww. magistrali poprzez ulice: Leśną, Olsztyńską, Działdowską (połączenie z magistralą wodociągową i siecią w m-ci Rozdroże), Kolejową (połączenie z magistralą wodociągową i siecią w m-ci Piątki), Sienkiewicza – kierunek Kanigowo, Tatary (połączenie z magistralą wodociągową i siecią w m-ci Tatary), Wyborska (połączenie z magistralą wodociągową i siecią w m-ci Robaczewo), Nowomiejska (połączenie z magistralą wodociągową i siecią w m-ci Waszulki).

Pełna realizacja ww. magistrali pozwoli na zwiększenie ciśnienia wody w obszarze całego miasta poprzez utworzenie centralnego spierścieniowania sieci wodociągowych. Ponadto umożliwi dalszą rozbudowę sieci do innych miejscowości gminnych przewidywanych do włączenia w „Programie funkcjonalno-użytkowym...”

Istniejącą sieć wodociągową magistralną i rozdzielczą w mieście w perspektywie adaptuje się.

Sieć wodociągową należy poddawać sukcesywnie modernizacji i konserwacji, w tym wymianę odcinków sieci wodociągowej z rur azbestocementowych.

Należy dążyć do pełnego objęcia siecią wszystkich mieszkańców i instytucji w mieście (uzupełnienie uzbrojenia, zmniejszenie luki infrastrukturalnej).

W perspektywie zajdzie konieczność sukcesywnej wymiany odcinków sieci rozdzielczej oraz, w przypadku uaktywnienia nowych terenów miejskich, konieczność budowy nowych sieci rozdzielczych.

Gospodarka ściekowa

Uchwałą Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 22 lutego 2011 r. Nr IV/69/ w sprawie wyznaczenia aglomeracji Nidzica (Dz. Urz. z 2011 Nr 32, poz.564) na terenie miasta i gminy ustanowiono Aglomerację Nidzica.

Zgodnie z powyższym w oparciu o zbiorczą oczyszczalnię ścieków położoną w obrębie Tatary, zasięgiem aglomeracji objęto następujące miejscowości: miasto Nidzica i miejscowości gminne: Napiwoda, Piątki, Robaczewo, Rozdroże, Załuski, Nibork Drugi, Litwinki wyposażone w systemy kanalizacji sanitarnej.

Wszystkie miejscowości objęte zasięgiem wyznaczonej aglomeracji zostały skanalizowane. Zgodnie z KPOŚK pełna realizacja sieci kanalizacji sanitarnej przewidywanej dla Aglomeracji winna być zrealizowana do 31.12.2015r.

Miasto posiada rozbudowaną sieć kanalizacji sanitarnej nie obejmującą jednak w pełni całego miasta (obszar północno- zachodni) - stopień skanalizowania wyrażony procentem ludności objętej siecią kanalizacji sanitarnej (stan na XII.2010r.) wynosi około 92,4%.

Istniejący system gospodarki ściekowej oparto o sieć kanalizacji grawitacyjnej i tłocznej ze zbiorczymi przepompowniami ścieków i przepompownią główną przy ul. Kraszewskiego. Systemem tym ścieki z obszaru miasta i miejscowości objętych

zasięgiem Aglomeracji Nidzica są przetwarzane na zbiorczą oczyszczalnię ścieków zlokalizowaną w miejscowości Tatary. Obecny system kanalizacji sanitarnej spełnia swoje zadanie.

Parametry oczyszczalni ścieków:

Oczyszczalnia ścieków wybudowana została w 1995 r. w pełnym zakresie mechaniczno-biologicznego oczyszczania ścieków.

- przepustowość oczyszczalni ścieków: $Q_{dśr} = 5750 \text{ m}^3/\text{d}$;
- ilość dopływających ścieków- ok. $2190 \text{ m}^3/\text{d}$;
- długość sieci kanalizacji sanitarnej w Aglomeracji Nidzica- ok.62 km.

Obecnie w trakcie realizacji jest modernizacja części osadowej obiektu.

Po jej zakończeniu przepustowość oczyszczalni będzie wystarczająca dla utylizacji ścieków z Aglomeracji Nidzica i projektowanych do skanalizowania terenów położonych poza Aglomeracją.

Rozbudowany system kanalizacji sanitarnej i modernizowana wysokosprawną oczyszczalnia ścieków nie będą stanowić bariery rozwojowej.

Do głównych działań w zakresie rozwiązania gospodarki ściekowej należy zaliczyć:

1. nakaz rozwiązania gospodarki ściekowej w istniejącej i projektowanej zabudowie w obrębie miasta do nieprzekraczalnego terminu zgodnego z KPOŚK;
2. sukcesywna modernizacja i konserwacja istniejących systemów kanalizacyjnych;
3. w przypadku uaktywnienia nowych terenów miejskich budowa sieci wodociągowej powinna być realizowana równoległe z budową kanalizacji sanitarnej.

Tak rozwiązany pełny system kanalizacji sanitarnej wraz z wysokosprawną M-B oczyszczalnią ścieków pozwoli w perspektywie na rozwój miasta i gminy Nidzica.

Kanalizacja deszczowa

Miasto objęte jest systemem odcinków kanalizacji deszczowej odwadniających zwartą zabudowę miasta. Odbiornikiem wód opadowych z terenów miejskich jest system kanałów odprowadzających wody do rzeki Nidy, która dzieli miasto na dwie zlewnie: wschodnią i zachodnią.

Istniejąca kanalizacja deszczowa, w większości odprowadza wody do odbiorników bezpośrednio, bez podczyszczania. Jedynie na sieci deszczowej w ulicach: Zielona, Spacerowa, Dubieńska i Leśna zainstalowano separatory szlamu, piasku i substancji ropopochodnych.

Dla utrzymania we właściwym stanie odbiorników konieczne jest podczyszczanie wód opadowych przed odprowadzeniem do odbiornika.

Braki uzbrojenia niektórych rejonów miasta w sieć kanalizacji deszczowej oraz zły stan techniczny niektórych kanałów mogą powodować niewydolność istniejącego systemu w okresie intensywnych opadów atmosferycznych.

Poprawa aktualnego stanu i stworzenie możliwości dalszej rozbudowy miasta wymagają następujących inwestycji:

- przebudowa niesprawnych technicznie i hydraulicznie kanałów deszczowych;
- sukcesywna modernizacja i renowacja kanalizacji deszczowej;
- przebudowa kolektorów ze względu na małą przepustowość;
- renowacja istniejących rowów, które są w bardzo złym stanie technicznym,
- sukcesywne instalowanie na wylotach sieci kanalizacji deszczowej do odbiorników separatorów piasku, szlamu i produktów ropopochodnych;
- budowa systemu kanalizacji deszczowej wraz z separatorami na obszarach rozwojowych, a dotychczas nieuzbrojonych.

Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie miasta zlokalizowane są 4 kotłownie rejonowe:

- kotłownia 1 - przy ul. Rataja o mocy 8,8 MW - opalana gazem, olejem opałowym i miałem węglowym;
- kotłownia 2 - przy ul. Konopnickiej o mocy 2,18 MW - opalana gazem;
- kotłownia 3 - przy ul. Wojska Polskiego o mocy 2,52 MW - opalana gazem i olejem opałowym
- kotłownia 4 - przy ul. Kopernika 4 o mocy 1,54 MW - opalana gazem.

Ponadto istnieje kilka kotłowni osiedlowych o mocy 0,1 do 1,0 MW zaopatrujących w ciepło kilka budynków oraz obiekty użyteczności publicznej opalane głównie gazem.

Obecny stan zaopatrzenia w ciepło jest zadawalający. System ten prawie w pełni powiązany jest z systemem zaopatrzenia w gaz przewodowy co znacząco wpływa na stan środowiska jak również stanowi istotną korzyść ekonomiczną.

Przewiduje się przestawienie wszystkich kotłowni osiedlowych i jednostkowych zakładowych na opalanie paliwem gazowym.

Prognoza zapotrzebowania na ciepło opiera się na założeniach:

- dalsze zmniejszanie mocy zamówionej w wyniku procesu termomodernizacji;
- wzrost kosztów pozyskania ciepła z innych dostępnych źródeł energii;
- sukcesywna likwidacja wysokoemisyjnych źródeł ciepła w mieście (niskosprawne, zazwyczaj węglowe, indywidualne źródła ciepła);
- nie planuje się budowy nowego źródła ciepła w postaci kotłowni rejonowej;
- moc produkcyjna istniejących kotłowni rejonowych jest wystarczająca na pokrycie zapotrzebowania istniejących obiektów włączonych do sieci ciepłej.

W świetle powyższych założeń przyjmuje się następujący system i standardy zaopatrzenia w ciepło miasta:

- polityka inwestycyjna w zakresie rozwoju źródeł ciepła powinna zmierzać w kierunku modernizacji odtworzeniowej istniejących urządzeń, dla zachowania racjonalnego i oszczędnego użytkowania energii, a przede wszystkim dla spełnienia wymogów ochrony środowiska;
- należy dążyć do likwidacji przestarzałych kotłowni lokalnych podłączając obiekty do miejskiej sieci ciepłowniczej lub też modernizować je przechodząc na inne, mniej uciążliwe dla środowiska paliwa;
- należy opracować i sukcesywnie wdrażać program restrukturyzacji gospodarki ciepłej miasta, szczególnie dzielnic śródmiejskich (likwidacja indywidualnego ogrzewania piecami węglowymi poprzez podłączanie do miejskiej sieci ciepłowniczej);
- system ucieplnienia miasta należy uzupełnić o wprowadzenie lokalnych kotłowni opalanych olejem opałowym, gazem ziemnym, propanem lub też wykorzystując inne, niekonwencjonalne źródła energii. Dotyczy to obszarów nieobjętych zasilaniem z miejskiej sieci ciepłowniczej i obszarów z zabudową rozproszoną;
- zakłada się, że miejski system ciepłowniczy zabezpieczy pełne potrzeby cieplne tj. na ogrzanie, wentylację, technologię i przygotowanie ciepłej wody użytkowej wszystkich obiektów znajdujących się w odległościach uzasadnionych ekonomicznie od magistral ciepłowniczych;
- podstawowym źródłem zasilania w ciepło zwartej zabudowy miasta jest system ciepłowniczy i jego rola powinna zostać utrzymana;
- przyjęto zasadę, że na obszarze zasilania z systemu ciepłego, przy podłączaniu odbiorców istniejących i projektowanych, powinno być preferowane zasilanie z tego systemu, za wyjątkiem odbiorców, do których byłoby trudno doprowadzić sieć ciepłą, a łatwiejsze byłoby zasilanie gazem, energią elektryczną lub innym nieemisyjnym lub niskoemisyjnym paliwem

- w rejonach peryferyjnych o zabudowie głównie jednorodzinnej źródłem zasilania powinien być gaz, energia elektryczna lub inne paliwa niskoemisyjne.

Zaopatrzenie w gaz

Miasto jest zgazyfikowane gazem ziemnym wysokometanowym, który jest dostarczany do odbiorców siecią gazową średniego i niskiego ciśnienia.

Gaz do miasta jest doprowadzony z:

1. dwóch stacji redukcyjno-pomiarowych I^o:

- SRP I^o- Działdowska o przepustowości Q= 3000 m³/h;
- SRP I^o- Waszulki o przepustowości Q= 6000 m³/h.

2. dwóch stacji redukcyjno-pomiarowych II°:

- SRP II°- Działdowska o przepustowości Q= 600 m³/h;
- SRP II°- Słowackiego o przepustowości Q= 1500 m³/h.

Poprzez ww. stacje gaz jest rozprowadzany na terenie miasta Nidzica.

Sieć gazową średniego ciśnienia poprzez połączenie: SRP I^o Działdowska - SRP I^o Waszulki - SRP II° Działdowska - SRP II° Słowackiego należy uznać za spierścieniowaną.

W obszarze miasta w większości gaz dostarczany jest do odbiorców indywidualnych sieciami niskiego ciśnienia. Jedynie osiedla mieszkaniowe w pn-wsch części miasta pomiędzy ul. Słowackiego a m-cią Waszulki zaopatrywane są z sieci gazowej średniego ciśnienia.

Na pozostałych obszarach miasta z gazu średniego ciśnienia korzystają w większości firmy poprzez indywidualne, prywatne stacje redukcyjno-pomiarowe II°. Na terenie miasta występują techniczne możliwości zasilania odbiorców w gaz ziemny.

Wszystkie sieci, stacje redukcyjno-pomiarowe I^o, stacje redukcyjno-pomiarowe II° (z wyjątkiem prywatnych) obsługiwane są przez Pomorską Spółkę Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Olsztynie.

Na terenie miasta występują techniczne możliwości zasilania odbiorców w gaz ziemny.

W obszarze miasta % ludności korzystającej z sieci gazowej wynosi 80,6%. (stan na XII.2010r.)

Kierunki rozwoju infrastruktury gazowej:

- w okresie perspektywicznym wszystkie istniejące sieci i stacje redukcyjno-pomiarowe adaptuje się;
- należy dążyć do objęcia siecią gazową w pełni miasta stwarzając warunki do korzystania z dostępnego, niskoemisyjnego źródła ciepła (uzupełnienie uzbrojenia, zmniejszenie luki infrastrukturalnej);
- sieć gazową średniego i niskiego ciśnienia należy poddawać sukcesywnie modernizacji i konserwacji;
- w perspektywie zajdzie konieczność sukcesywnej wymiany odcinków sieci oraz, w przypadku uaktywnienia nowych terenów miejskich, konieczność budowy nowych sieci średniego i niskiego ciśnienia.
- dla zapewnienia właściwej obsługi i pewności zasilania istniejących i rozwijających się obszarów należy sukcesywnie dążyć do budowy gazociągów spinających istniejące układy w pierścienie.

2.5.6. Szczegółowe kierunki polityki przestrzennej

W oparciu o przesłanki wynikające z analizy środowiska przyrodniczego, dziedzictwa kulturowego, powojennej ewolucji planowania urbanistycznego miasta Nidzica oraz współczesnych tendencji kształtowania miast europejskich, w strukturze przestrzennej Nidzicy wyróżniano obszary o odmiennych predyspozycjach funkcjonalnych i zalecanych kierunkach polityki przestrzennej. Są to następujące obszary:

- obszar 5.1 - centralny
- obszar 5.2 – śródmiejski
- obszar 5.3 – przedmieście nowożytnych
- obszar 5.4 – rozwoju współczesnego
- obszar 5.5 – otwarty
- obszar 5.6 – przemysłowy

OBSZAR 5.1 – centralny

Obszar o zdecydowanej przewadze wartości kulturowych wysokiej rangi obejmuje historyczne terytorium miasta lokacyjnego oraz zamek i podzamcze o łącznej powierzchni brutto 15,8 ha.

Obszar ten wraz z częścią obszaru 2 i 5 (teren jeziora miejskiego wraz z otaczającą zielenią oraz działka komunalna do zagospodarowania usługami ogólnomiejskimi) stanowi obszar przestrzeni publicznej.

Kierunki polityki przestrzennej

1. Wykształcenie ośrodka krajoznawczego wysokiej rangi dla obsługi tranzytowego ruchu turystycznego relacji:
  - międzynarodowej: Budapeszt- Skandynawia (Morze Czarne- Morze Bałtyckie)
  - krajowej: południe Polski- wybrzeże Bałtyku
  - regionalnej: Warszawski Obszar Metropolitalny- Pojezierze Warmińsko-Mazurskie
  - relacji lokalnej: północna część gminy- miasto Nidzica
2. Przywrócenie historycznej roli centrum w strukturze miasta i powiatu oraz nadania mu współczesnych treści „Salonu Miejskiego”, związanego z funkcjami:
  - Centrum Zarządzania Miastem
  - Centralnego Obszaru Komercji (funkcje reprezentacyjne, obiekty kulturalne, banki, przedstawicielstwa biznesu oraz gastronomia i handel)
3. Kompleksowa rewaloryzacja podporządkowana celowości przywrócenia i utrwalenia historycznie ukształtowanych walorów tworzących najbardziej prestiżową część przestrzeni miejskiej.
4. Funkcje preferowane: proturystyczne i centrotwórcze (kultura, hotele, gastronomia, wyspecjalizowany handel, przedstawicielstwa biznesu, administracja publiczna, finansowa i gospodarcza). Funkcje uzupełniające: skoncentrowane mieszkalnictwo. Funkcje dyslokowane: uciążliwe dla otoczenia i terenochłonne (hurtownie, składy, produkcja, garaże naziemne, obsługa transportu, itp.).
5. Uwolnienie Centrum z zabudowy degradującej przestrzeń i niewykorzystującej renty położenia (parterowe pawilony, obiekty gospodarcze, garaże, itp.).
6. W polityce przestrzennej obowiązuje ochrona historycznej struktury przestrzennej i substancji architektonicznej. Ochronie podlega:
  - historyczny układ ulic i placów,
  - historyczne podziały parcelacyjne bloków,
  - historyczny sposób zabudowy posesji,
  - historyczna skala i forma zabudowy,
  - historyczne nawarstwienia kulturowe znajdujące się pod współczesną powierzchnią gruntu,
  - ekspozycja zespołu zamkowego.

7. Poprawa wizerunku miasta lokacyjnego poprzez:
  - humanizację powojennej zabudowy blokowej, szczególnie tworzącej pierzeje rynkowe (kurtyny dachowe, faktury elewacyjne, drobne podziały elewacyjne);
  - dopełnienie historycznych pierzei zabudową nawiązującą do gabarytów i formy kamienicy staromiejskiej o standardach:
    - dopuszczalny % zabudowanej parceli- 100
    - zalecana intensywność zabudowy (rozumiana jako stosunek sumy powierzchni wszystkich kondygnacji nadziemnych w obrysie zewnętrznym murów do powierzchni działki budowlanej) - min.1,5/max.2,0.
    - zabudowa pierzejowa
    - proporcje pomiędzy programem usługowym a mieszkaniowym min.1:1
  - odbudowę kwartału wschodniego, zawartego pomiędzy ulicami Mickiewicza, Słowackiego, Ratuszową i Placem Wolności (wg standardów określonych wyżej) po przeprowadzeniu podziału na podstawie sondażowych badań archeologicznych;
  - sukcesywne przekształcanie parterów na cele usługowe;
  - odtworzenie za pomocą małych form architektonicznych i zieleni granic miasta lokacyjnego (obrysy murów i fosy).
8. Obszar o skomplikowanej strukturze wewnętrznej wymagający stosowania różnych typów polityk przestrzennych: ochronnej- przekształceń, dopełnień i modernizacji. Niezbędne jest opracowanie programu rewitalizacji.
9. W całym obszarze centrum wyznacza się preferencje dla ruchu pieszego i pieszo-jezdnego oraz rozwinięcie powiązań ciągami pieszymi Placu Wolności z unikatowym zespołem zamkowo-parkowym w formie pasaży handlowo-usługowych, w obrębie kwartałów wschodnich, wskazywanych do odbudowy.
10. Możliwość parkowania autokarów turystycznych w zatokach przyjezdniowych w bezpośrednim otoczeniu zamku.

OBSZAR 5.2 – śródmiejski

Obszar śródmiejski wyróżnia się przeważającą zabudową mieszkaniową wielorodzinną typu miejskiego z rozproszonymi usługami ogólnomiejskimi (policja, szpital, zespół usługowy, obiekty handlowo-usługowe). Stanowi on bezpośrednią otulinę centrum i jest dostępny pieszo z rynku staromiejskiego w czasie 3' ÷ 5'. Wymaga znaczących przekształceń. Powierzchnia brutto obszaru śródmiejskiego bez obszaru centralnego wynosi 28,8 ha.

Kierunki polityki przestrzennej

1. Preferowane funkcje mieszkaniowe o wysokiej intensywności (zalecany wskaźnik 1,0 - 1,5) oraz usługi ogólnomiejskie.
2. Funkcje niedozwolone: uciążliwe i terenochłonne obiekty przemysłowe, składowe, rzemieślnicze, bazy komunikacyjne, stacje obsługi, zakłady produkcji rolnej.
3. Zwiększenie efektywności wykorzystania przestrzeni śródmiejskiej przez dopełnienie i zwiększenie zwartości zabudowy, poprzez:
  - preferowanie zabudowy 3 kondygnacyjnej z użytkowym poddaszem;
  - wzrost intensywności zabudowy;
  - maks. % zabudowy powierzchni działki- 70;
  - min. % pokrytej zielenią powierzchni działki- 20;
  - sukcesywne przekształcanie na cele usługowe parterów domów mieszkalnych.
4. Bilansowanie potrzeb parkingowych w obrębie zespołów usługowych oraz stworzenie systemu parkingów odciążających centrum.
5. Teren komunalny przy ulicy Mickiewicza do zagospodarowania usługami ogólnomiejskimi stanowi fragment obszaru przestrzeni publicznej.

OBSZAR 5.3 – przedmieść nowożytnych

Obszar nieciągły obejmuje cztery przedmieścia nowożytne:

- **5.3a** najstarsze północne (warmińskie) i południowe **3b** (mazowieckie) rozwijające się na styku rozległej doliny Nidy, charakteryzujące się względnie korzystnymi warunkami gruntowo-wodnymi i biotopklimatycznymi;
- **5.3c** przedmieście zachodnie oparte na dwóch historycznych ciągach komunikacyjnych (ul. Kościuszki i ul. Traugutta) przecinających rozległą dolinę Nidy i łączących centrum miasta z dworcem kolejowym i zatorzem. Obszar o bardzo niekorzystnych warunkach klimatycznych i gruntowo - wodnych (obszary podmokłe i słabonośne);
- **5.3d** niewykształcone przedmieście wschodnie położone na terenach o najkorzystniejszych warunkach lokalnych.

Przedmieścia położone są w odległości 500 ÷ 1000 m, 5' ÷ 10' od centrum i charakteryzują się dużym przemieszaniem funkcjonalnym oraz ekstensywną zabudową.

Kierunki polityki przestrzennej

1. Zalecane przekształcenia funkcjonalne:

- przedmieście zachodnie (3c) - preferowana koncentracja funkcji obsługi powiatu oraz usług rolnictwa i transportu; ograniczenie rozwoju funkcji mieszkaniowych z uwagi na niekorzystne warunki klimatyczne; pożądane sukcesywne przekształcanie obiektów mieszkaniowych na funkcje usługowe; wzdłuż rzeki Nidy wykształcanie ciągów spacerowych (pieszych i rowerowych) oraz powiększanie terenów zieleni publicznej;
  - przedmieście północne (3a), południowe (3b) i wschodnie (3d) - intensyfikacja i dopełnienie funkcji mieszkaniowych (zalecany wskaźnik intensywności zabudowy min.0,7, max.1,2); preferencje dla lokalizacji obiektów usług podstawowych obsługujących mieszkańców; w części południowej przedmieścia południowego (3b) utrzymanie i rozwój istniejących funkcji usługowych.
2. Poprawa ładu przestrzennego i standardu życia mieszkańców przez porządkowanie osiedli. Realizacja usług rekreacji codziennej. W obszarze 3a wskazana kontynuacja bulwaru nadrzecznego.
3. Tworzenie bezpiecznego systemu powiązań (pieszych i rowerowych) z usługami podstawowymi i sąsiednimi terenami otwartymi.

OBSZAR 5.4 – rozwojowy

Jest to obszar rozwojowy miasta zwartego, który może funkcjonować bez udziału komunikacji miejskiej. Obejmuje selektywnie wybrane obszary rozwojowe o korzystnych warunkach klimatycznych i budowlanych, z których wykluczono strefy dolinne o gruntach słabonośnych i wysokim poziomie wód gruntowych. Są to jednak obszary położone mniej korzystnie w stosunku do centrum, bowiem są odległe o 1,0-2,5 km od centrum miasta i w związku z tym wymagać będą organizacji centrów osiedlowych. Jest to obszar nieciągły, w różnym stopniu zainwestowany.

Kierunki polityki przestrzennej

1. Wyróżniono 4 obszary rozwojowe o dominującej funkcji mieszkaniowej i dopełniającej funkcji usług podstawowych (szkoły, przedszkola, sport, ośrodek osiedlowy). Są to:
- **5.4a** obszar „Północ” rozwijający się przy drodze do Szczytna wraz z terenem przyległym położonym poza granicą administracyjną miasta o łącznej powierzchni 123,3 ha
  - **5.4b** obszar „Wschód” stanowi rezerwę pod dalszy rozwój miasta o powierzchni 57,7ha;

- **5.4c** obszar „Południe” o powierzchni 28,3 ha, niezabudowany, w części zajęty przez cmentarz komunalny.
- **5.4d** obszar „Zachód” za torami kolejowymi, wypełniający przestrzeń ograniczoną granicą miasta, ulicą Olsztyńską oraz linią kolejową o łącznej powierzchni 138,3 ha.

2. Zalecenia dla rozwoju osiedli mieszkaniowych:

- zespoły zabudowy wielorodzinnej (do 4 kondygnacji, o zalecanych wskaźnikach intensywności min.0,5-max.0,9), powinny być lokalizowane w obszarach o względnie najwyższej dostępności do centrum w obrębie izodystandy 1200 m;
  - zespoły zabudowy jednorodzinnej zwartej, obejmującej małe domy mieszkalne (o dwóch kondygnacjach z użytkowym poddaszem), powinny stanowić bezpośrednie otoczenie usługowych ośrodków osiedlowych. Zalecane standardy:
    - intensywność min.0,3 ÷ max.0,8;
    - maks.% powierzchnia zabudowana działki budowlanej – 55;
    - min.% powierzchnia terenu biologicznie czynnego w obrębie działki – 30;
    - na zespoły usługowe osiedlowe rezerwować należy 1,5 m² terenu na mieszkańca;
  - na terenach mieszkaniowych, w odległości maks. 500 m od skrajnie położonych mieszkań należy programować tereny rekreacyjno-sportowe w wielkości 1,5m²/mk oraz tereny wypoczynkowe w wielkości 4,0m²/mk;
  - usługi o swobodnej lokalizacji takie jak: szkoły podstawowe i ponadpodstawowe, internaty, kluby, przychodnie lekarskie powinny być połączone systemem powiązań pieszych i rowerowych;
  - pozostałe części obszarów osiedlowych wskazuje się do realizacji budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego o zalecanych standardach:
    - intensywność zabudowy min.0,2 ÷ max.0,6;
    - maks.% powierzchnia zabudowana działki – 35;
    - min. % powierzchnia terenu biologicznie czynnego w obrębie działki – 50;
    - pożądana przyuliczna szerokość działki - 25 m.
3. Zaznaczone na rysunku Studium obszary przestrzeni publicznych powinny być rozwijane i uzupełniane usługami ogólnodostępnymi.
4. W obszarze 4d „Zachód” należy dążyć do utworzenia przestrzeni publicznej integrującej istniejące budynki użyteczności publicznej (kościół, szkoła).
5. Należy utworzyć bezpieczny system powiązań (pieszych i rowerowych) z usługami podstawowymi i sąsiednimi terenami otwartymi.

OBSZAR 5.5 – otwarty

Przeptywająca przez miasto rzeka Nida tworzy rozległy układ doliny, którego dno i partie przystokowe są podmokłe. Występujące tu bagna i mokradła sprzyjają tworzeniu się wybitnie niekorzystnych warunków bioklimatycznych. Charakteryzuje je wysoka parność powietrza, częste inwersje, dyskomfort cieplny. Są to tereny o złych warunkach życia mieszkańców, sprzyjające zwiększonej ich zachorowalności. Powierzchnia obszaru wynosi 198,3 ha

Dominujące funkcje obszaru: ekologiczna, dopełniająca, rekreacyjna.

Wyróżniono 4 obszary w granicach administracyjnych miasta i jeden poza granicami, funkcjonalnie powiązany z miastem.

5.5a – obszar zieleni urządzonej – park miejski przy ulicy Traugutta.

5.5b – dolina rzeki Nidy w południowo – zachodniej części miasta.

5.5c – rozległa, podmokła dolina położona w południowo wschodniej części miasta.

5.5d – obszar zieleni urządzonej z jeziorkiem miejskim oraz zieleń naturalna, łąki otaczające ciek wodny.

5.5e – dolina rzeki Nidy położona poza granicami administracyjnymi miasta.

Kierunki polityki przestrzennej

5.5a

Zachowanie i pielęgnacja istniejącej zieleni parkowej.

Całkowity zakaz zabudowy. W obrębie obszaru mogą być lokalizowane wyłącznie obiekty małej architektury.

5.5b

1. Poprawa ciągłości przestrzennej obszaru dolinnego poprzez odtworzenie bulwarów nadwodnych dwustronnie wzdłuż brzegów rzeki Nidy, co oznacza konieczność zachowania pasów terenu o szerokości około 10 – 20 m po obu brzegach koryta rzeki wolnych od ogrodzeń.
2. Sukcesywne przekształcanie istniejących ogródków działkowych na tereny rekreacyjne ogólnomiejskie w północnej części obszaru.
3. Wycofanie z ustaleń planistycznych propozycji dalszego rozwoju ogrodów działkowych.
4. W części południowej obszaru zachowanie obecnego sposobu użytkowania (użytki zielone).
5. W części wschodniej obszaru, w pasie terenu przylegającego do terenów zainwestowanych (obszar 3b) możliwość zagospodarowania, stosownie do potrzeb, w celu poprawy funkcjonowania istniejących w obszarze 3b obiektów usługowych.

5.5c

1. Zachowanie, na większości obszaru, dotychczasowego użytkowania terenu (użytki zielone).
2. W części północnej obszaru, w pasie terenu przylegającego do terenów zainwestowanych (obszar 2) możliwość zagospodarowania, stosownie do potrzeb, w celu poprawy funkcjonowania istniejących w obszarze 2 obiektów usługowych.
3. Bezwzględnie należy zachować drożność systemów melioracyjnych oraz nie przegradzać doliny w sposób mogący zatamować naturalny spływ wód.

5.5d

1. Zachowanie i utrzymanie istniejącej zieleni urządzonej wraz z jeziorkiem miejskim. Ta część obszaru stanowi fragment wyznaczonego w studium obszaru przestrzeni publicznej.
2. Zwiększanie udziału otwartych terenów publicznych (parki, zieleńce, boiska, tereny sportowe);
3. Ochrona wód powierzchniowych przed sływem zanieczyszczeń.

5.5e

1. Zachowanie obecnego sposobu użytkowania (użytki zielone).
2. Tworzenie bezpiecznego systemu powiązań (pieszych i rowerowych) sąsiedniej dzielnicy mieszkaniowej z dzielnicą przemysłową i centrum miasta. Przeprowadzenie ścieżki rowerowej w kierunku północ – południe – alternatywa dla odcinka szlaku rowerowego planowanego wzdłuż ulicy 1-go Maja.

OBSZAR 5.6 – przemysłowy

Północno-zachodni obszar przemysłowy zlokalizowany za torami kolejowymi w znacznej części położony jest w przestrzeni dolinnej. Łączna powierzchnia terenów wynosi 110,2 ha, co stanowi wystarczającą rezerwę perspektywiczną na funkcje przemysłowo-składowe (45m²/mk).

Kierunki polityki przestrzennej

1. Funkcje dominujące: produkcyjne i składowo-magazynowe; funkcje uzupełniające: komunikacyjne, stacje obsługi itp. terenochłonne.

2. Zwiększenie efektywności wykorzystania przestrzeni; zalecane minimalne wskaźniki użytkowania terenów - 30-50 zatrudnionych/ha.

3. Instrumentalizacja polityki przestrzennej

Realizacja przyjętych kierunków zagospodarowania wymaga poza niezbędnymi działaniami wynikającymi z powszechnie obowiązującego prawa następujących działań wspomagających. Działania przypisano strefom i obszarom funkcjonalnym.

3.1. Miasto Nidzica

Obszar centralny obejmujący zespoły i miejsca decydujące o tożsamości i realizacji wizji rozwojowej miasta i gminy.

Są to:

- miasto lokacyjne,
- zamek,
- podzamcze,
- obszar zamkowy,
- folwark zamkowy.

Wdrażanie polityki przestrzennej wymaga:

- rozwinięcia wytycznych i postulatów konserwatorskich,
- opracowania programu rewitalizacji centrum i dostosowania go do nowych, prestiżowych funkcji,
- ogłoszenia konkursu ogólnopolskiego na odbudowę historycznego kwartału wschodniego,
- sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla ujawnionych obszarów aktywnych inwestycyjnie.

Obszar śródmiejski traktowany jest jako strefa interesu strategicznego miasta. Wdrażanie polityki przestrzennej wymaga:

- sporządzenia szczegółowej koncepcji przekształceń układu komunikacyjnego (łącznie z obszarem centralnym),
- opracowanie programu inwestycji i modernizacji zagospodarowania,
- sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla ujawnionych obszarów aktywnych inwestycyjnie.

Obszar przedmieść nowożytnych

Wdrażanie polityki przestrzennej może być podporządkowane ogólnym zasadom realizacji wynikającym z powszechnie obowiązującego prawa.

Obszary rozwoju współczesnego

Wdrażanie polityki przestrzennej wymaga:

- sporządzenie programu wypełnienia luki infrastrukturalnej oraz niedoboru usług i terenów publicznych,
- wyboru kierunków rozwoju opartego na analizie kosztów udostępnienia terenów oraz ocenie popytu na tereny mieszkaniowe,
- sporządzenia obowiązkowych MPZP dla wybranych kierunków rozwoju.

Obszar otwarty

Konkretyzacja naprawczych działań proekologicznych i podniesienie standardu przestrzeni publicznych wymaga:

- opracowania programu zmierzającego do uzyskania terenów pod usługi rekreacyjne wzdłuż doliny rzeki Nidy,
- uzyskania środków pomocnych na jego realizację,
- sporządzenia w miarę potrzeb MPZP.

Obszar przemysłowy

- opracowanie modelu ofertowego działalności gospodarczej i biznesowej dostosowanej do nowych warunków systemowych,
- opracowanie koncepcji zagospodarowania opartej na modułach modelowych (inkubator wytwórczości, park technologiczny, itp.);

3.2. Gmina Nidzica

strefa przyrodniczo-krajobrazowa

- sporządzenie programów rozwoju turystyki sieciowej dla rejonów przyrodniczo-krajobrazowych:
  - Górnej Łyny,
  - Jeziora Omulew.
- opracowanie MPZP dla miejscowości turystycznych,
- opracowanie programu zagospodarowania szlaków turystycznych

4. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy

4.1. Wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów

Wskazane poniżej wskaźniki dotyczące podstawowych standardów urbanistycznych należy traktować jako zalecane. W planach miejscowych można przyjmować inne wartości na podstawie szczegółowych analiz.

Na terenie gminy

- Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna
  - Mieszkalnictwo jednorodzinne tradycyjne – wiejskie, osiedlowe na działkach o powierzchni 7-12 arów. Zalecana zabudowa jednorodzinna o wysokości optymalnej 2 kondygnacje nadziemne w tym poddasze użytkowe. Zabudowa z dachami stromymi o kącie nachylenia połaci dachowych w granicach $30^{\circ} \div 45^{\circ}$ krytymi dachówką ceramiczną, tradycyjną w kolorze czerwonym lub materiałami nawiązującymi charakterem do tradycyjnej dachówki.
  - Zabudowa gospodarczo-garażowa realizowana na poszczególnych działkach zabudowy jednorodzinnej o wysokości 1 kondygnacji.
  - Należy dążyć do wykształcenia jednorodnego charakteru architektonicznego poszczególnych osiedli i rejonów wsi.
  - Co najmniej 50% powierzchni poszczególnych działek powinna stanowić powierzchnię terenu biologicznie czynnego.
- Zabudowa mieszkaniowa z dopuszczeniem działalności produkcyjno-usługowej i gospodarczej – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, wolnostojąca i bliźniacza, z możliwością prowadzenia różnorodnych form działalności, których uciążliwość nie może przekraczać geodezyjnych granic działki budowlanej, do której inwestor ma tytuł prawny.
  - Działki o powierzchni 10-30 arów zabudowane maksimum dwiema odrębnymi bryłami,
  - Dążenie do wytworzenia w obrębie działek strefy mieszkalnej i usługowo-wytwórczej,
  - Co najmniej 30% powierzchni poszczególnych działek powinna stanowić powierzchnia terenu biologicznie czynnego.
  - Zabudowę o wysokości do 2 kondygnacji z dachami stromymi.
  - Egzekwowanie estetycznych, dopracowanych form architektonicznych zabudowy.
- Zabudowa rekreacji indywidualnej
  - Powierzchnia działki budowlanej min 1000 m²
  - Zalecana zabudowa jednorodzinna o wysokości optymalnej 2 kondygnacje nadziemne w tym poddasze użytkowe. Zabudowa z dachami stromymi o kącie nachylenia połaci dachowych w granicach $30^{\circ} \div 45^{\circ}$ krytymi dachówką ceramiczną, tradycyjną w kolorze czerwonym lub materiałami nawiązującymi charakterem do tradycyjnej dachówki. Co najmniej 70% powierzchni poszczególnych działek powinna stanowić powierzchnia terenu biologicznie czynnego.

Zabudowa przeznaczona na pobyt ludzi lokalizowana wzdłuż dróg musi spełniać warunki w zakresie ochrony przed hałasem, drganiem i zanieczyszczeniem powietrza zgodnie z przepisami odrębnymi.

Zabudowa przemysłowa i produkcyjno-gospodarcza oraz usługowa – lokalizacja nowych zespołów zabudowy (przemysłowej, magazynowej, wytwórczej itp.) skoncentrowana została na terenie gminy w rejonie węzła drogowego „Nidzica Południe”.

Zabudowa winna dostosować się skalą i charakterem działalności do zainwestowanego, różnorodnego otoczenia i możliwości fizjograficznych terenu.

Na terenie miasta

Wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów dla strefy miejskiej znajdują się w części dotyczącej tej strefy, w ustaleniach dla poszczególnych obszarów.

4.2. Tereny wyłączone spod zabudowy.

1. Na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody w obrębie Obszarów Chronionego Krajobrazu obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu terenu w tym zakaz lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych z wyjątkami.
2. Tereny użytków ekologicznych objęte są zakazem zabudowy, zgodnie z przepisami o ochronie przyrody.
3. Na terenie obszarów specjalnej ochrony Natura 2000 obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu wynikające z przepisów ustawy o ochronie przyrody.
4. Tereny udokumentowanych złóż kopalin objęte terenem górniczym wyłączone są spod zabudowy, za wyjątkiem urządzeń i obiektów bezpośrednio związanych z wydobyciem, zgodnie z przepisami Prawa geologicznego i górniczego.
5. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią objęte są zakazem zabudowy, zgodnie z przepisami Prawa wodnego.
6. Na terenie projektowanych obszarów specjalnej ochrony Natura 2000 obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu wynikające z przepisów ustawy o ochronie przyrody.
7. Korytarze technologiczne związane z lokalizacją gazociągów, linii elektroenergetycznych.
8. Wyłączone spod zabudowy przeznaczonej na stały pobyt ludzi są strefy oddziaływania elektrowni wiatrowych oraz dróg.
9. Na podstawie ustawy z dnia 07 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych, inwestycje celu publicznego z zakresu łączności publicznej w rozumieniu przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami, stanowią wyjątek od w/w wymienionych zakazów o ile ich lokalizacja zgodna jest z przepisami odrębnymi.

W/w przepisy mają zastosowanie przy sporządzaniu planów miejscowych i wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy.

4.3. Tereny posiadające obowiązujące plany miejscowe

L.p.	obręb geodezyjny (miejscowość)	rok uchwalenia
1.	MPZP terenów zabudowy mieszkaniowej w Tatarach, gmina Nidzica	1997
2.	zmiana MPZP gminy Nidzica w obrębie Kanigowo	1999
3.	zmiana MPZP gminy Nidzica w obrębie Waszulki	1999
4.	MPZP terenów zabudowy przemysłowo -Składowej przy ulicy Olsztyńskiej w Nidzicy	1999
5.	zmiana MPZP miasta Nidzica obejmująca tereny przy ulicy Słonecznej	1999
6.	zmiana MPZP miasta Nidzica obejmująca tereny przy ulicy Olsztyńskiej	1999
7.	zmiana MPZP gminy Nidzica w obrębie Litwinki,	1999

8.	zmiana MPZP gminy Nidzica w obrębie Łyna	1999
9.	zmiana MPZP gminy Nidzica w obrębie Nibork	1999
10.	zmiana MPZP gminy Nidzica w obrębie Orłowo	1999
11.	zmiana MPZP gminy Nidzica w obrębie Piątki	1999
12.	zmiana MPZP gminy Nidzica w obrębie Podgórze	1999
13.	zmiana MPZP gminy Nidzica w obrębie Wały (m. Zimna Woda)	1999
14.	zmiana MPZP osiedla mieszkaniowego Nowomiejska-Górna w Nidzicy	1999
15.	zmiana MPZP terenów budownictwa mieszkaniowego – cegielniana w Nidzicy, obejmująca tereny przy ul. Żwirowej i Nowomiejskiej	1999
16.	zmiana MPZP miasta Nidzica obejmująca teren przy ulicy Kraszewskiego	2000
17.	zmiana MPZP miasta Nidzica obejmująca terenu przy ulicy Kraszewskiego	2000
18.	MPZP terenów przy ul Traugutta w Nidzicy	2001
19.	MPZP terenów zabudowy mieszkaniowej przy ulicy Krzemowej w Nidzicy	2001
20.	MPZP terenów zabudowy mieszkalno-usługowej przy ulicy Słowackiego w Nidzicy	2002
21.	MPZP terenu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w m. Zimna Woda, obręb Wały	2003
22.	MPZP cz. miasta Nidzica w rejonie ulic Rataja, Kościuszki, 3-go Maja i Kraszewskiego	2003
23.	zmiana MPZP terenów zabudowy mieszkaniowej w Tatarach, gmina Nidzica	2005
24.	MPZP terenu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w obrębie Nibork II	2007
25.	MPZP terenu zabudowy mieszkaniowej i usługowej w miejscowości Tatary	2009
26.	zmiana MPZP terenu zabudowy mieszkaniowej w Tatarach	2010
27.	MPZP miejscowości Wikno, Jabłonka, Natać Wielka, Natać Mała	
28.	MPZP terenów w obrębie Piątki, gmina Nidzica	2012

5. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk;

5.1. Prawne formy ochrony przyrody

Duże powierzchnie gminy Nidzica objęte zostały terytorialnymi formami ochrony przyrody. Wielkoprzestrzennymi ich formami są ostoje Natura 2000 i obszary chronionego krajobrazu. Mniejsze powierzchniowo są rezerваты przyrody. Ustanowiono też szereg pomników przyrody.

Obszary Natura 2000.

Północno-wschodnia część obszaru gminy Nidzica objęta jest prawnymi formami ochrony przyrody ze względu na walory środowiska o znaczeniu europejskim tj. obszary Natura 2000 – Obszar specjalnej ochrony ptaków Puszcza Napiwodzko - Ramucka (kod obszaru PLB 280007) utworzony Rozporządzeniem Ministra Środowiska oraz obszar o znaczeniu dla Wspólnoty Ostoja Napiwodzko-Ramucka (kod obszaru PLH 280052) zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej.

Celem wyznaczenia ostoi jest ochrona populacji dziko występujących ptaków oraz utrzymanie ich siedlisk w niepogorszonym stanie.

Ostoją ptasia Puszcza Napiwodzko – Ramucka obejmuje część północno-wschodnią gminy. Według standardowego formularza danych z lutego 2008 roku powierzchnia ostoi wynosi 116 604,7 ha. Na terenie ostoi występuje co najmniej 35 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 14 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bąk (PCK), bielik (PCK), błotniak zbożowy (PCK), bocian czarny, cietrzew (PCK), kania czarna (PCK), kania ruda (PCK), kraska (PCK), mucholówka białoszyja, orlik krzykliwy (PCK), puchacz (PCK), rybitwa rzeczna, rybołów (PCK) i trzmielojad. W

stosunkowo wysokiej liczebności występują: bocian biały, błotniak stawowy, derkacz, żuraw i zimorodek. Zagrożeniem jest presja turystyczno-rekreacyjna, w tym presja osadnicza, zanieczyszczenie i eutrofizacja wód, naturalna sukcesja roślinności.

Obszar o znaczeniu dla Wspólnoty Ostoja Napiwodzko-Ramucka obejmuje na obszarze gminy Nidzica tereny położone także w jej części północnej – lasy okalające miejscowości Bolejny i Żelazno oraz pas leśny od miejscowości Łyna wzdłuż rzeki Łyna do granicy gminy, a także fragment północno-wschodni gminy – okolice i jeziora Omulew, Czarne, Trzciny. Część granic projektowanej Ostoi Napiwodzko-Ramuckiej, na terenie gminy Nidzica, zawiera się w granicach ostoi ptasiej Puszcza Napiwodzko-Ramucka. Powierzchnia całego obszaru to 3261,2 ha. W pokryciu terenu dominują lasy oraz wody i siedliska wilgotne. Rosną tu przede wszystkim bory sosnowe. Z siedlisk wymienionych w Załączniku I Dyrektywy dominują na terenie Ostoi starorzecza i naturalne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami Nympheloi i Potamion, grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny. Ssaki wymienione w Załączniku II Dyrektywy to bóbr europejski, mopek, wilk i wydra.

Obszary chronionego krajobrazu

Część obszaru gminy Nidzica znajduje się w granicach obszarów chronionego krajobrazu. Są to Obszar Chronionego Krajobrazu Puszczy Napiwodzko – Ramuckiej oraz Obszar Chronionego Krajobrazu Dolin Rzek Nidy i Szkotówki. Granice Obszarów Chronionego Krajobrazu przebiegające wzdłuż elementów liniowych (dróg, linii kolejowych itp.), ze względów technicznych, na rysunku studium zostały poprowadzone w ich sąsiedztwie. Szczegółowy przebieg granic OCHK określają opisy granic zawarte w wymienionych niżej przepisach powołujących te OCHK.

Na odcinku od skrzyżowania drogi Nidzica – Łyna z linią kolejową Nidzica – Wielbark do skrzyżowania linii kolejowej Nidzica – Olsztyn z drogą w miejscowości Dobrzyń, granica OCHK Dolin Rzek Nidy i Szkotówki oraz granica OCHK Puszczy Napiwodzko – Ramuckiej jest wspólną granicą tych obszarów. Na rysunku Studium, ze względów technicznych, granice obszarów chronionych zostały wrysowane po obu stronach drogi i linii kolejowej. Przebieg tego odcinka należy interpretować w sposób opisany powyżej.

Obszar Chronionego Krajobrazu Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej obejmuje całą północno-wschodnią i środkową część obszaru gminy. Obszar Chronionego Krajobrazu Dolin Rzek Nidy i Szkotówki obejmuje na terenie gminy rozciągnięty południkowo pas terenu wzdłuż doliny Nidy (od Dobrzyń na północy do granic gminy na południu). Na wysokości miasta biegnie wysoczyzna, po zachodniej stronie miasta.

Na obszarach chronionego krajobrazu obowiązują postanowienia Uchwały nr XV/284/12 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 27 marca 2012 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej (Dz. Urz. Woj. Warm. – Maz. poz.1450) oraz rozporządzenie Nr 141 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 12 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolin Rzek Nidy i Szkotówki.

Ponadto do południowo-wschodniej granicy gminy, na wysokości Piotrowic i Zagrzewa, przylega granica Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Orzyc, gdzie obowiązują postanowienia rozporządzenia Nr 146 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 12 listopada 2008r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Orzyc.

Na obszarach chronionego krajobrazu w w/w uchwale Sejmiku Województwa oraz rozporządzeniu Wojewody wprowadzone zostały między innymi następujące zakazy:

- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.) - z wyjątkami;
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych (z wyjątkami);
- lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych (z wyjątkami);

- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeśli służą innym celom niż ochrona przyrody i zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz gospodarki rybackiej;
- likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodnoblotnych;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych.

Rezerваты przyrody

Na terenie gminy Nidzica znajdują się 4 rezerваты przyrody, zlokalizowane w jej północnej części. Są to następujące rezerваты:

- rezerwat „Orłowo Małe”. Jest to rezerwat faunistyczny, ścisły, o powierzchni 4,76 ha. Został utworzony w 1958 r. Celem ochrony są stanowiska żółwia błotnego. Aktem prawnym zmieniającym akt prawny powołujący rezerwat jest Zarządzenie nr 21 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 10 maja 2011 r. (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2011 r. Nr 66, poz. 1084);
- rezerwat „Źródła rzeki Łyny im. prof. R. Kobendzy”. Jest to rezerwat częściowy o powierzchni 120,54 ha. Utworzony w 1959 roku. Jest to rezerwat krajobrazowy. Celem ochrony jest zachowanie, rzadko występującego na Niżu Polskim, zjawiska erozji wstecznej źródłiskowej;
- rezerwat „Koniuszanka I”. Jest to rezerwat przyrody nieożywionej, częściowy, o powierzchni 24,04 ha. Został utworzony w 1978 roku. Celem ochrony jest zachowanie terenu, na którym występuje zjawisko sufozji na sandrze.
- rezerwat „Koniuszanka II”. Jest to rezerwat leśny i krajobrazowy, częściowy, o powierzchni 64,55 ha. Został utworzony w 1979 roku. Celem ochrony jest zachowanie lasów położonych na styku strefy pojeziernej z Sandrem Kurpiowskim oraz przełomowego odcinka rzeki Koniuszanki.

5.2. Pomniki przyrody.

Na terenie gminy Nidzica ustanowiono 15 pomników przyrody. Są to pojedyncze okazałe drzewa, głazy oraz formy geomorfologiczne. Lista ich przedstawia się następująco:

Nr ew.	Obiekt	Obwód [cm]	Wysokość [m]	Lokalizacja	Rok uznania
59	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	320	25	m. Nidzica, podzamcze	R1b-16/59/52 29.12.1952 r.
62	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	530	35	L-ctwo Wikno oddz. 171p (1964), nad jez. Omulew;	R1b-16/62/52 29.12.1952 r.
63	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> – 8 szt.	470-660	26-30	L-ctwo Jedwabno, oddz. 229c,g,h,j (1964)	R1b-16/63/52 29.12.1952 r.
66	Tatarski Kamień – granito-gnejs różowy	1900	2,1	m. Tatary, grunt p. Kazimierza Paszkowskiego	R1b-16/66/52 29.12.1952 r.
290	głaz – granitognejs różowy	700	0,5	L-ctwo Napiwoda oddz 331o (1964)Szczyno oddz. 147c, przy drodze Lipowiec-Zabiele	Nr 290/63 25.07.1963 r.
291	Głaz – granitognejs różowy	700	0,3	Między Napiwodą i Bartoszkami	Nr 291/63 25.07.1963 r.
328	głaz	980	1,2	L-ctwo Napiwoda oddz. 38a (1964)	Nr 328/68 27.07.1968 r.

395	Klon zwyczajny <i>Acer platanoides</i>	360	23	Napiwoda 56, posesja p. J. Wiśniewskiej	RGZL –op-395/84 11.06.1984.
493	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> – 2 szt.	450,460	19	N-ctwo Jedwabno, między jez. Trzciniowym a byłą leśniczówką Debowo Kępa, oddz. 52b	Zarz. Nr 21 Woj. Olsztyńskiego z dnia 08.03.1989 r.
494	Jałowiec pospolity <i>Juniperus communis</i> – ok. 40 szt.	-	1-4	N-ctwo Nidzica ok. 3 ha pastwiska k. Koniuszyna, oddz. 246h	Zarz. Nr 21 Woj. Olsztyńskiego z dnia 08,03,1989 r.
529	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> – 2 szt.	415,530	27	N-koło Bojen, oddz. 348 oddz. 206d od strony oddz. 193	Zarz. Nr 16. Woj. Olsztyńskiego z dnia 11.02.1991 r.
558	3 leje sufozyjne	-	-	Na południe od Wólki Orłowskiej	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 7, poz. 66 z 16.04.1992 r.
819	Klon pospolity <i>Acer platanoides</i>	370	20	N-ctwo Nidzica, m. Orłowo przy drodze Orłowo-Brzeźno Łyńskie, 450 m od leśniczówki.	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 20, poz. 202 z 1995 r.
820	Klon pospolity <i>Acer platanoides</i>	445	20	N-ctwo Nidzica, m. Orłowo przy drodze Orłowo-Brzeźno Łyńskie, 70 m NE od pomnika nr 819	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 20, poz.202 z 1995 r.
878	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> „Hubert”	430	20	N-ctwo Olsztynek, m. Maliowo oddz. 415g, 100 m na W od toru PKP Olsztyn – Nidzica	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 35, poz.493 z 1997 r.

5.3. Złóża kopalni i tereny górnicze.

Gmina Nidzica należy do stosunkowo bogatych w złoża kruszywa naturalnego – piaski i żwiry. Duże złoża, o genezie sandrowej, występują w północnej i środkowej części obszaru gminy. Należą do nich złoża Bolejny i Wietrzychowo. Specyfiką części południowej gminy są natomiast złoża niewielkie, zwykle genezy lodowcowej, udokumentowane w znacznej liczbie, z których kilka jest eksploatowanych.

Wśród dość dużej ilości obszarów torfowych, udokumentowano dość duże złoża tej kopaliny w sąsiedztwie miasta Nidzica (w obrębie Nibork) i mniejsze – w rejonie Frąknowa. Nie są one eksploatowane. Odnośnie złoża w rejonie Frąknowa i Niborka prowadzona jest procedura uzyskiwania koncesji.

Na północnym skraju gminy udokumentowane są złoża kredy jeziornej: „Malinowo pole II”, którego część leży już w gminie Olsztynek i „Malinowo III”. Są one nieeksploatowane z uwagi na obecnie małe zapotrzebowanie na tą kopalinę i ze względu na konflikt środowiskowy.

W ubiegłym wieku, w pobliżu miejscowości Waszulki wydobywano też ility zastoiskowe, z których produkowano wyroby ceramiki budowlanej. Opłacalne zasoby zostały wyeksploatowane.

W czasach przedwojennych prowadzone było podziemne wydobywanie węgla brunatnego w okolicach Orłowa. Pozostałe zasoby są obecnie nieopłacalne do wydobycia.

Tereny górnicze ustanowione zostały dla pięciu niedużych złóż kruszywa naturalnego, wyodrębnionych w poniższej tabeli. Są one objęte koncesjami zezwalającymi na ich wydobywanie.

Pomiędzy miejscowością Tatary i Kanigowo oznaczono na rysunku studium obszar potencjalnego występowania złóż kruszywa naturalnego. Złoża na tym obszarze nie są udokumentowane. Wydobywanie możliwe po udokumentowaniu i uzyskaniu koncesji zgodnie z przepisami odrębnymi. Obszar ten w części pokrywa się z wyznaczonym w studium terenem lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m². Ochrona przed zabudową tego terenu nie jest obligatoryjna.

Zabudowa tego terenu przed rozpoznaniem złoża będzie mogła nastąpić w przypadku uchwalenia planu miejscowego.

W przypadku rozpoznaniu złoża i ustanowieniu terenu górniczego kierunkiem rekultywacji winno być przeznaczenie pod zabudowę.

Wykaz złóż kopalin z terenu gminy Nidzica; stan na 31.XII 2010 r. (według „Bilansu zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce”.)

Nazwa złoża	Kopalina	Miejscowość	Zasoby wg stanu na 31 XII 2010 r.	Stan prawny: K - złoża objęte terenem górniczym i koncesją na wydobywanie; uwagi
1	2	3	4	5
Kruszywo naturalne (piaski i żwiry) – zasoby w tys. ton				
Bolejny	Kruszywo naturalne	Bolejny	7 534	Natura 2000 i Obszar Chronionego Krajobrazu
Kanigowo	- „ -	Kanigowo	77	
Kanigowo II	- „ -	Kanigowo	36	K
Kanigowo III	- „ -	Kanigowo	511	
Kanigowo IV	- „ -	Kanigowo	82	
Kanigowo V	- „ -	Kanigowo	163	
Kanigowo VI	- „ -	Kanigowo	414	K
Nidzica	- „ -	Nidzica	734	
Olszewko	- „ -	Olszewko	3	
Olszewko I	- „ -	Olszewko	362	K
Piątki	- „ -	Piątki	168	K
Szerokopas II	- „ -	Szerokopas	561	
Tatary	- „ -	Tatary	214	K
Waszulki	- „ -	Waszulki	166	K
Waszulki II	- „ -	Waszulki	1 834	
Waszulki III	- „ -	Waszulki	2 561	
Wietrzychowo	- „ -	Wietrzychowo	17 385	O Ch K
Wietrzychowo I	- „ -	Wietrzychowo	362+387	O Ch K
Załużki	- „ -	Załużki	1 959	K
Kreda jeziorna – zasoby w tys. ton				
Malinowo-pole II	Kreda jeziorna	Bujaki	1 006,26	Część złoża w gminie Olsztynek. O Ch K
Malinowo III	- „ -	Bujaki	226	O Ch K
Torf – zasoby w tys. m³				
Frąknowo	Torf	Frąknowo	27	
Nibork Drugi	- „ -	Nibork Drugi	152	
Nibork Drugi 1	- „ -	Nibork Drugi	23	

Złoża kopalin miasta Nidzica.

W granicach miasta udokumentowane jest jedno złoża kruszywa naturalnego o nazwie „Nidzica”. Zalega ono we wschodniej części miasta, w strefie krawędziowej terenów wysoczyznowych do doliny Nidy. Zasoby jego wynoszą 734 tys. ton. Złoża nie jest objęte

koncesją zezwalającą na jego wydobywanie. Wydobywanie nie jest możliwe ze względu na stan zagospodarowania terenu (istniejąca zabudowa).

W pobliżu granic miasta znajduje się na wysoczyźnie kilka złóż kruszywa naturalnego, z których koncesją zezwalającą na ich wydobywanie objęte są złoża „Piątki”, „Tatary”, „Olszewko I” i „Waszulki”.

W dolinie Nidy, w pobliżu granic miasta, udokumentowane zostały złoża torfu: „Nibork Drugi” i „Nibork Drugi 1”. Nie są one objęte koncesją zezwalającą na ich wydobywanie.

W studium ustala się możliwość uzyskania koncesji na obszarach spodziewanego występowania złóż kruszywa naturalnego, nie oznaczonych na rysunku studium, o ile te tereny nie będą wykluczone przepisami odrębnymi w szczególności dotyczącymi ochrony przyrody i środowiska.

W celu zminimalizowania negatywnego oddziaływania terenów przeznaczonych pod działalność górnictwa na środowisko, w tym zdrowie ludzi, należy:

- podjąć wszelkie niezbędne kroki zapobiegające negatywnemu oddziaływaniu eksploatacji złoża oraz przewozowi eksploatowanego kruszywa przez obszar zabudowy przeznaczonej na pobyt ludzi.
- utrzymać drogi wewnętrzne oraz dojazdowe w odpowiedniej czystości i stanie technicznym, a w okresach suchych i wietrznych zraszać wodą w celu uniknięcia wzrostu stężenia pyłu w powietrzu atmosferycznym.
- przeprowadzić eksploatację złoża zgodnie z warunkami określonymi w koncesji, przepisach ustawy Prawo geologiczne i górnicze oraz przepisach BHP obowiązujących w odkrywkowych zakładach górniczych.
- przeprowadzić prawidłowo i starannie wszystkie etapy rekultywacji włącznie z końcowym monitoringiem.

5.4. Stan i zagrożenia środowiska przyrodniczego.

Wody powierzchniowe.

Badania stanu czystości wód powierzchniowych zlokalizowanych na terenie gminy prowadzone były przez WIOŚ tylko na jeziorze Omulew oraz rzekach Nidzie oraz Łynie (poza granicami gminy).

Rzeka Nida (Wkra). Objęta była badaniami jakości ostatnio w roku 2002. Wyniki porównywane były do obowiązującej wtedy skali III-stopniowej. Na wysokości Piątek (poniżej oczyszczalni w Nidzicy) rzeka prowadziła wody pozaklasowe ze względu na złą ocenę sanitarną, a także nadmierną zawartość fosforanów i fosforu ogólnego. W porównaniu do wyników badań poprzednich (z roku 1999, w którym stwierdzono klasę III), jakość wód pogorszyła się. Z kolei według badań z roku 1997 rzeka poniżej miasta także prowadziła wody pozaklasowe. Niemniej w stosunku do okresu sprzed powstania oczyszczalni, jakość prowadzonych wód przez rzekę poniżej Nidzicy jest zdecydowanie lepsza.

Rzeka Łyna. Ostatnie badania jakości wód Łyny prowadzone były w 2010 roku. Wody Łyny na przeważającym odcinku odpowiadały III klasie jakości (w skali pięciostopniowej).

Jezioro Omulew. Jezioro z racji naturalnych warunków morfometryczno-zlewniowych wykazuje dość niską odporność na czynniki zlewniowe – zostało zaliczone do III kategorii podatności na degradację. Badania stanu czystości wód przeprowadził WIOŚ w Olsztynie, w 2003 roku, w czterech stanowiskach pomiarowych zlokalizowanym w najgłębszych partiach jeziora: części południowej rynny zachodniej, części północnej rynny zachodniej, części północnej rynny wschodniej i części zachodniej rynny wschodniej. Sumaryczny wynik punktacji (2,73) wskazuje na obniżoną jakość wód akwenu odpowiadającą III klasie czystości. Do wskaźników najmniej korzystnych należą: warunki tlenowe hipolimnionu, fosforany latem nad dnem, chlorofil „a”. W celu ochrony przed eutrofizacją należy dążyć do

zminimalizowania dopływu substancji biogenych do zbiornika. Istotne jest prowadzenie właściwej gospodarki wodno-ściekowej w zlewni jeziora.

Stan czystości wód powierzchniowych i zagrożenie ich zanieczyszczenia jest jednym z podstawowych problemów. Wrażliwość wód powierzchniowych wynika z położenia dużej części gminy w zlewni jezior, które z natury mają niewielką zdolność do samooczyszczania - w porównaniu do wód płynących. Położenie w zlewni pojeziernej powoduje konieczność wysokiego stopnia oczyszczania ścieków. Powinno się też minimalizować dopływy substancji biogenych i organicznych z pól. Realizować to można poprzez tworzenie wzdłuż brzegów wód (szczególnie jezior) stref ochronnych z trwałej zieleni, a także budowę buforowych zbiorników wodnych na dopływach jezior.

Wody podziemne.

Na terenie gminy Nidzica ujmowane są generalnie wody podziemne w osadach czwartorzędowych. Należą one do wód słodkich i charakteryzują się niskim stopniem mineralizacji. Stężenia głównych składników wód podziemnych mieszczą się generalnie w granicach norm wód do picia. Jedynie zawartość związków żelaza i manganu przeważnie przekracza dopuszczalne normy dla wód do picia i z tego względu wody te wymagają zwykle prostego uzdatnienia. Jakość wody jest przeważnie dobra, wymagająca tylko prostego uzdatnienia. Lokalnie jest to jakość bardzo dobra – wody nie wymagają uzdatnienia.

Wysoka wrażliwość na zanieczyszczenia z powierzchni objawia się występującym lokalnie okresowo zanieczyszczeniami antropogenicznymi; na przykład w rejonie Piątek, w studni koło dawnego składowiska soli używanej do zimowego utrzymywania dróg.

Znaczne zagrożenie zanieczyszczeniem wód podziemnych użytkowego poziomu wodonośnego dotyczy przeważającej części obszaru gminy. Podstawowymi odbiornikami oczyszczonych ścieków powinny być wody płynące (w szczególności położone poza zlewnią pojezierną – Wkra i Omulew). Możliwość odprowadzania oczyszczonych ścieków w grunt względnie stosowanie zbiorników bezodpływowych w odosobnionej zabudowie kolonijnej, w oddaleniu od jednostek osadniczych, powinno się uwarunkować od wyników szczegółowych badań gruntowo-wodnych. Stosunkowo najbardziej odporne na zanieczyszczenia z powierzchni są wody podziemne południowo-wschodniej części gminy i w jej pasie północnym.

Strefy ochronne ujęć wodnych.

Wg zestawienia RZGW Warszawa w mieście i gminie Nidzica ustanowiono strefy ochronne dla trzech ujęć.

18 lipca 1997 roku decyzją OS.I.6210/88/97 ustanowiono strefę ochronną ujęcia w miejscowości Nidzica dla Przedsiębiorstwa Geologicznego POLGEOLOG w Warszawie.

15 listopada 2000 roku decyzją G-6223/22/2000 ustanowiono strefę ochronną ujęcia w miejscowości Łyna dla Miejskich Wodociągów i Kanalizacji w Nidzica Sp. z o.o.

15 listopada 2000 roku decyzją G-6223/24/2000 ustanowiono strefę ochronną ujęcia w miejscowości Frąknowo dla Miejskich Wodociągów i Kanalizacji w Nidzica Sp. z o.o.

Powietrze atmosferyczne.

W Nidzicy przez wielolecia nie wykonywano stałych pomiarów zanieczyszczeń powietrza. Badania zanieczyszczeń powietrza prowadził WIOŚ Olsztyn laboratorium mobilnym w roku 2000 na ul. Rataja w Nidzicy. Badania prowadzone były w listopadzie i obejmowały stężenie pyłu zawieszonego ogółem, dwutlenku siarki, tlenków azotu, tlenku węgla, amoniaku, a także metanu i węglowodorów niemetanowych.

Zarejestrowane w trakcie pomiarów wyniki średniodobowe, jak również wartości maksymalne nie przekraczały dobowych wartości dopuszczalnych D_{24} . Najwyższe stężenia pyłu zawieszonego i tlenku węgla wystąpiły w dobie o najniższej prędkości wiatru, a

dwutlenku siarki i dwutlenku azotu – w dobie najzimniejszej. Stężenia pyłu zawieszonego były wyższe niż stężenia zanieczyszczeń gazowych, co sugeruje oddziaływanie niskie z lokalnej emisji.

W roku 2010 badaniami zanieczyszczeń prowadzonymi w ramach monitoringu środowiska przez WIOŚ w Olsztynie stwierdzono w strefie warmińsko-mazurskiej, konkretnie w mieście Nidzica przekroczenia dopuszczalnego poziomu pyłu zawieszonego PM10 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe PM10. Sądzi się, iż główną przyczyną wystąpienia przekroczeń była wzmożona emisja ze źródeł komunalnych spowodowana szczególnie mrozną na tle wielolecia zimą. Przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu związane są jeszcze ze słabej jakości materiałem grzewczym spalany w zbyt niskiej temperaturze.

Pozostałe stężenia zanieczyszczeń nie przekraczały wartości dopuszczalnych i docelowych określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 3 III 2008 roku w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu.

Z uzyskanych informacji wynika, że na terenie miasta i gminy Nidzica nie ustanowiono obszarów ograniczonego użytkowania z tytułu nie dotrzymania standardów jakości środowiska. Niemniej w rejonie oczyszczalni ścieków występują zanieczyszczenia powietrza odorami.

Klimat akustyczny.

Na obszarze opracowania znajdują się tereny chronione przed nadmiernym hałasem, dla których obowiązują wartości dopuszczalne i wartości progowe poziomu hałasu. Są to tereny związane z pobytem ludzi, głównie zabudowa mieszkaniowa.

Z poczynionych obserwacji wynika, że głównym źródłem hałasu w gminie i w mieście Nidzica jest droga krajowa nr 7, a także - chociaż w mniejszym stopniu – drogi wojewódzkie.

Zgodnie z wykonanymi raportami oddziaływania na środowisko wykonanymi dla odcinków Olsztynek-Nidzica oraz Nidzica Napierki, prognozowany zasięg negatywnego oddziaływania w nocy tej drogi na przyległy teren wskazuje na odległość 150 do 500 m. Lokalizowanie nowej zabudowy zalecane jest w odległości wynikającej z opracowanych raportów dla w/w odcinków. Jest ona zmienna i uzależniona od rzeźby terenu - przebiegu jej w wykopach lub nasypach.

5.5. Obszary ochrony uzdrowiskowej

Na terenie miasta i gminy Nidzica obszary ochrony uzdrowiskowej nie występują.

6. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

6.1. Zasady kształtowania środowiska kulturowego

Obszary wymagające zastosowania odrębnych polityk przestrzennych ochrony dziedzictwa kulturowego i kształtowania środowiska kulturowego, przedstawiono odrębnie dla siedmiu wyróżniających się części gminy.

Obszar A: obejmuje teren zamku i miasta lokacyjnego

Historyczne terytorium miasta lokacyjnego i zamku wraz z nowożytnymi przedmieściami (warmińskim i polskim) stanowi kompleks zabytkowego krajobrazu miejskiego ukształtowany w okresie od poł. XIV w. do poł. XVIII wieku. Pomimo wielokrotnej wymiany substancji architektonicznej na tym obszarze, zarówno zespół zamkowy wraz z

podzamczem, jak i zespół urbanistyczny miasta lokacyjnego wraz z nowożytnymi przedmieściami zachowały układ przestrzenny zabudowy i szereg cennych relikwów średniowiecznej i nowożytnej kultury gospodarowania przestrzenią. Obszar ten wymaga zastosowania odrębnej polityki przestrzennej orientowanej na dobrą kontynuację dziedzictwa kultury organizacji i użytkowania przestrzeni.

Z uwagi na położenie na starożytnym i średniowiecznym szlaku handlowym z południa na północ oraz w cywilizacyjno-kulturowej strefie krawędziowej, należy zapewnić szczególną ochronę zasobów dziedzictwa archeologicznego.

Obszar B: obejmuje teren historycznej wolnizny miejskiej (grunty miasta Nidzica do 1939 r.)

Specyficzną cechą prawa chełmińskiego było nadawanie lokowanemu miastu pewnego terytorium poza murami, które stanowiło podstawowe zaplecze gospodarcze miasta, składające się z:

- folwarków miejskich wraz z łąkami i polami ornymi,
- lasu miejskiego (który z czasem pełnił funkcje rekreacyjne),
- młyna lub wiatraka zbożowego,
- cegielni,
- wsi kmiecych,
- majątków dworskich;

Teren ten do 1939 r. stanowił własność miasta Nidzica. Na tych gruntach miejskich powstały pod koniec XIX wieku nowe zespoły miejskie związane między innymi z lokalizacją dworca kolejowego i rozwojem przemysłu. W I połowie XX wieku tereny te stały się pierwszym dostępnym obszarem ekspansji zespołów mieszkaniowych i osiedli podmiejskich. Po 1945 roku znaczna część gruntów została miastu odebrana i zasilila okoliczne sołectwa (Litwinki, Wietrzychowo, Nibork, Waszulki, Tatary i Piątki). Tereny te powinny zostać przyłączone do gruntów miejskich.

Obszar wolnizny miejskiej z uwagi na jego złożoność morfogenetyczną powinien być przedmiotem skoordynowanych polityk przestrzennych uwzględniający odrębne właściwości takich miejsc jak np. Las Miejski. Z drugiej strony jest rzeczą całkowicie naturalną w organicznym rozwoju miasta, że teren historycznej wolnizny stopniowo ulega urbanizacji- rzecz jednak w tym, aby była to urbanizacja sterowana i skoordynowana. Należy przy tym zwrócić szczególną uwagę na kwestię ochrony stref ekspozycji panoramy miasta oraz korytarzy widokowych orientowanych na dominantę zamku i sylwetę miasta. Z uwagi na położenie na starożytnym i średniowiecznym szlaku handlowym z południa na północ oraz w cywilizacyjno-kulturowej strefie krawędziowej, należy zapewnić szczególną ochronę zasobów dziedzictwa archeologicznego.

Obszar C: obejmuje pierścień jednostek osadniczych wokół Nidzicy

Powstanie tego układu przestrzenno - funkcjonalnego w średniowieczu wiąże się ze szczególną rolą nadgraniczną zamku w Nidzicy ze strategią kontrolowania otaczającego terytorium. Obszar ten tworzy obecnie zespół następujących sołectw: Waszulki, Zagrzewo, Siemiątki, Kanigowo, Kamionka, Pawliki, Olszewo, Szerokopaś. Historyczne jednostki osadnicze na tym obszarze to genetycznie: wsie kmiece, folwarki i młyny zamkowe oraz osady drobnoszlacheckie.

Celem polityki przestrzennej na tym obszarze powinno być zachowanie korytarzy i osi widokowych oraz panoram orientowanych na dominantę zamku i sylwetę miasta.

Z uwagi na położenie na starożytnym i średniowiecznym szlaku handlowym z południa na północ oraz w cywilizacyjno - kulturowej strefie krawędziowej, należy zapewnić szczególną ochronę zasobów dziedzictwa archeologicznego.

Obszar D: obejmuje kompleks historycznych wsi kmiecych i drobnoszlacheckich oraz osad leśnych

Obszar ten prawdopodobnie stanowi północna rubież pierwotnego mazowieckiego osadnictwa drobnorycerskiego (XI - XII w.), który po ustaleniu w 1343 r. ostatecznego przebiegu granicy (pomiędzy Państwem Zakonu Krzyżackiego a Mazowszem) na trwałe został oderwany od głównej części terytorium północnomazowieckiego Poboża. Historyczne jednostki osadnicze- relokowane przez Krzyżaków na prawo chełmińskie- posiadają w swoich układach ruralistycznych szereg cech odrębnych i nietypowych dla osadnictwa na prawie chełmińskim. Może to wskazywać na ich wcześniejszą mazowiecką genezę. Historyczne niwy siedliskowe na tym obszarze wymagają ochrony układów zabudowy i przeciwdziałania wtórnemu zalesieniu, które zaciera i degraduje walory historyczne krajobrazu kulturowego tej szczególnej strefy pogranicza cywilizacyjno-kulturowego.

Przez obszar ten przebiegało prawdopodobnie jedno z odgałęzień szlaków bursztynowych: z Poboża przez Muszaki - Zimną Wodę - Jabłonkę - Natać - Pasym - do Sambii. Ze względu na położenie w wielookresowej strefie krawędziowej, należy zapewnić szczególną ochronę zasobów dziedzictwa archeologicznego.

Obszar E: obejmuje kompleks historycznych majątków dworskich i wsi kmiecych

Obszar na zachód i północny zachód od Nidzicy stanowi kompleks majątków dworskich i wsi kmiecych (lub drobnoszlacheckich), z których część zachowała ślady wcześniejszych układów ruralistycznych (owalnice w Łysakowie i Dobrzyniu). Krajobrazy kulturowe większości historycznych jednostek osadniczych ukształtowały się w czasach nowożytnych i prezentują wybitne (choć zdegradowane obecnie) walory wielkich kompozycji krajobrazowych (Bujaki, Żelazno, Orłowo).

Z uwagi na położenie na starożytnym i średniowiecznym szlaku handlowym z południa na północ oraz w cywilizacyjno-kulturowej strefie krawędziowej, należy zapewnić szczególną ochronę zasobów dziedzictwa archeologicznego.

Obszar F: obejmuje kompleks osad rybackich i leśnych

Obszar wokół Jeziora Omulew stanowi kompleks specyficznego osadnictwa rybackiego i leśnego (Wikno, Jabłonka, Natać Wielka i Natać Mała) ukształtowanego ostatecznie zapewne w XVII-XVIII wieku (choć nie można wykluczyć tradycji wcześniejszej).

Enklawa ta wymaga w polityce przestrzennej gminy odrębnego potraktowania i szczególnej ochrony krajobrazu kulturowego związanej z problemem zabudowy lotniskowej.

Przez obszar ten przebiegało prawdopodobnie jedno z odgałęzień szlaków bursztynowych: z Poboża przez Muszaki - Zimną Wodę - Jabłonkę - Natać - Pasym - do Sambii. Dlatego należy zapewnić szczególną ochronę zasobów dziedzictwa archeologicznego.

Obszar G: obejmuje kompleks historycznych rządowych plantacji leśnych i osad leśnych

Rządowe plantacje leśne (tradycja sięgająca być może państwa Zakonu Krzyżackiego) zawierają w sobie nierozpoznane zasoby dziedzictwa archeologicznego związane ze szlakiem bursztynowym do Sambii i cywilizacyjno-kulturową strefę krawędziową występującą tu od czasów starożytnych. Wał graniczny przebiegający pomiędzy wsią Wały a zimną Wodą jest tylko „wierzchołkiem góry lodowej”.

Przez obszar ten przebiegało prawdopodobnie jedno z odgałęzień szlaków bursztynowych: z Poboża przez Muszaki - Zimną Wodę - Jabłonkę - Natać - Pasym - do Sambii. Ze względu na położenie w wielookresowej strefie krawędziowej, należy zapewnić szczególną ochronę zasobów dziedzictwa archeologicznego.

Otoczenie projektowanego rezerwatu archeologicznego „Wały” powinno być chronione jako rezerwat kulturowy, gdzie wskazane byłoby ograniczenie gospodarki plantacji leśnej (odlesienie terenów łąk i pól istniejących do 1939 r.) i przywrócenie w pewnym zakresie charakteru krajobrazu wczesnośredniowiecznego.

6.2. Zasady ochrony dóbr kultury

Zabytki nieruchome

Na prace prowadzone w zabytkach wpisanych do rejestru i w ich otoczeniu oraz w obszarach wpisanych do rejestru zabytków konieczne jest uzyskanie pozwolenia WKZ, zaś dla obiektów i obszarów figurujących w ewidencji zabytków, ale nie objętych wpisem do rejestru zabytków, konieczne jest uzgodnienie lub uzyskanie pozytywnej opinii WKZ. Zagospodarowanie na cele użytkowe zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru wymaga posiadania przez jego właściciela lub posiadacza:

- dokumentacji konserwatorskiej określającej stan zachowania zabytku nieruchomego i możliwości jego adaptacji, z uwzględnieniem historycznej funkcji i wartości tego zabytku,
- uzgodnionego z wojewódzkim konserwatorem zabytków programu prac konserwatorskich przy zabytku nieruchomym, określającego zakres i sposób ich prowadzenia oraz wskazującego niezbędne do zastosowania materiały i technologie,
- uzgodnionego z wojewódzkim konserwatorem zabytków programu zagospodarowania zabytku nieruchomego wraz z otoczeniem oraz dalszego korzystania z tego zabytku, z uwzględnieniem wyeksponowania jego wartości.

Zabytki archeologiczne

W przypadku realizowania inwestycji na obszarze stanowiska archeologicznego, znajdującego się w ewidencji zabytków AZP, prace ziemne należy poprzedzić weryfikacyjnymi sondażowymi badaniami archeologicznymi- ich wyniki pozwolą na zajęcie stanowiska konserwatorskiego do zagospodarowania terenu. Na stanowiskach archeologicznych o własnej formie terenowej i wpisanych do rejestru zabytków zakazuje się inwestycji budowlanych i działalności rolniczej, winny one pozostać nieużytkami. Inwestycje budowlane w obrębie nawarstwień kulturowych starego miasta winny być prowadzone pod stałym nadzorem archeologicznym. W przypadku braku ewidencji AZP należy wykonać rozpoznanie powierzchniowe przed realizacją inwestycji. Na w/w rodzaje badań archeologicznych należy bezwzględnie uzyskać pozwolenia WKZ.

Zabytki architektury ujęte w ewidencji zabytków

Obowiązuje ochrona historycznego krajobrazu kulturowego z widokami na historyczne ośrodki miejskie i wiejskie z dominantami w postaci kościołów oraz historyczną zieleń zagospodarowaną w postaci parków, cmentarzy i alei przydrożnych. Obowiązuje ochrona zachowanej zabytkowej struktury architektoniczno-przestrzennej w postaci układu ruralistycznego, zabytków architektury, zabytkowych parków i cmentarzy, zabytkowej zieleni zorganizowanej, np. alei przydrożnych. Obowiązuje ochrona układu dróg i placów, sposobu zabudowy wsi i zależności przestrzennych, występujących pomiędzy poszczególnymi częściami składowymi wsi. Obowiązuje pełna ochrona obiektów historycznych. Ochronie podlega kształt i rodzaj pokrycia dachów, artykulacja i sposób opracowania elewacji (w tym rodzaj i forma stolarki otworowej jako jednego z elementów wystroju elewacji).Istnieje zakaz dokonywania zmian w budynkach historycznych, mogących doprowadzić do utraty wartości zabytkowej (wyburzania, nadbudowy, zmian kształtu dachów, zmian rodzaju pokrycia dachowego, tj. wprowadzania współczesnego rodzaju pokrycia oraz przebudowy obiektów historycznych- w tym zmian w obrębie elewacji, z wyłączeniem prac adaptacyjnych uwzględniających walory zabytkowe obiektów, dokonanych na podstawie wytycznych konserwatorskich oraz zmian wynikających z ustaleń zdobytych na podstawie badań naukowych i konserwatorskich). Remonty budynków historycznych należy prowadzić na zasadach pozwalających zachować jako eksponowane walory zabytkowe elewacji tj. kompozycję elewacji, detal architektoniczny, rodzaj wykończenia elewacji, historyczny rodzaj materiałów budowlanych.

Historyczne parki i cmentarze

W obrębie cmentarza obowiązuje ochrona układu przestrzennego (alei, układu kwater), ochrona zabytkowego drzewostanu, ochrona historycznych nagrobków i innych elementów małej architektury, tj. ogrodzenia, pompy wody, kaplice. W obrębie parków obowiązuje ochrona układu przestrzennego i historycznego sposobu zagospodarowania, ochrona zabytkowego drzewostanu, ochrona historycznych elementów małej architektury, tj. ogrodzenia, itp. W obrębie historycznych parków i cmentarzy zakazuje się zmian układu przestrzennego (aleje, nasadzenia, kwatery), wycinki starodrzewia, likwidacji historycznych elementów małej architektury, a w przypadku cmentarzy także zabytkowych nagrobków. Wszelkie prace inwestycyjne dotyczące zabytkowych parków i cmentarzy należy poprzedzić właściwą dokumentacją konserwatorską, prowadzącą do określenia uwarunkowań historycznych i możliwości dalszego użytkowania. Wszelkie prace prowadzone w obrębie historycznych parków i cmentarzy należy uzgodnić z WKZ, a w przypadku obiektów wpisanych do rejestru zabytków- uzyskać pozwolenia WKZ na prowadzenie prac.

Zalecenia odnośnie lokalizacji elektrowni wiatrowych względem krajobrazu kulturowego

Wokół historycznych ośrodków wiejskich oraz wokół historycznych zespołów dworsko-folwarcznych, w promieniu 1 kilometra ustala się strefy ochrony ekspozycji i zabrania się budowy wiatraków. Lokalizację wiatraków oraz zakres inwestycji należy ustalić na podstawie uprzednio przygotowanych studiów krajobrazowych, określających wpływ inwestycji na zachowanie krajobrazu kulturowego, sporządzonych przez osoby posiadające stosowną wiedzę do dokonywania analiz krajobrazowych. W odniesieniu do nowej zabudowy o funkcji pomocniczej względem wiatraków należy każdorazowo uwzględniać ochronę krajobrazu kulturowego, tj. nową zabudowę dostosować do tradycyjnej zabudowy siedliskowej występującej w danym rejonie pod względem gabarytów, wysokości, bryły (w tym spadku połaci dachowych), rodzaj pokrycia dachowego, formy architektonicznej, materiałów budowlanych.

6.3. Zasób obiektów zabytkowych i kulturowych

Obiekty wpisane do rejestru zabytków – na terenie gminy

miejsowość	ulica	numer	obiekt	nr rejestru	data wpisu
Kanigowo			kościół podwyższenia krzyża świętego wraz z cmentarzem przykościelnym	a-1038	29 lipca 1968
Łyna			cmentarz wojskowy z okresu I wojny światowej	a-2746	16 lutego 1989
Łyna			kościół n. serca nmp	a-746	5 lutego 1968
Łyński młyn			zespół budynków młyna (młyn, 2 budynki mieszkalne, budynek gospodarczy)	a-3457	2 kwietnia 1993
Łysakowo			cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej	a-3537	16 czerwca 1993
Moczysko			cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej	a-2772	4 kwietnia 1989
Módlki			cmentarz wojskowy z okresu I wojny światowej	a-2769	4 kwietnia 1989
Napiwoda			cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej	a-2779	5 kwietnia 1989
Napiwoda			cmentarz rodowy rodziny Holz-Dahrenstaed	a-3505	25 maja 1993
Orłowo			park	a-1271	29 grudnia 1978
Orłowo			cmentarz wojskowy z okresu I wojny światowej	a-2773	4 kwietnia 1989
Radomin			cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej	a-2770	4 kwietnia 1989
Wały			cmentarz komunalny	a-2748	16 lutego 1989
Waszulki			zespół cegielni	a-3448	8 marca 1993

Wólka Orłowska			stodoła	a-3459	5 kwietnia 1993
Wólka Orłowska			gorzelnia i mieszkanie gorzelnego	a-3462	5 kwietnia 1993
Wólka Orłowska			założenie parkowe	a-3961	27 lutego 1997
Zagrzewo			zespół dworsko-folwarczny	a-4357	13 listopada 2006
Zagrzewo			park dworski	a-1574	19 października 1984
Załuski			park krajobrazowy	a-1405	1 grudnia 1982
Zimna Woda			cmentarz wojskowy z okresu i wojny światowej	a-2771	4 kwietnia 1989

Zabytki archeologiczne wpisane do rejestru na terenie gminy

Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru	Data wpisu	Stanowisko w miejscowości
Olszewo	kurhan	C-229	28 kwietnia 1997	st. I
Wały	wały i fosy	C-135	28 marca 1988	st. I

Aleje typowane do ochrony jako element krajobrazu kulturowego

1. Droga powiatowa Nr 1264N relacji: Leszcz – Jankowice – Rączki – Moczysko, odcinek typowany do ochrony - granica powiatu – Orłowo.
2. Droga powiatowa nr 1304N relacji - droga woj. nr 544 – Jabłonowo - Niechłonin – Narzym – Napiwoda typowana do ochrony na całej długości.
3. Droga powiatowa Nr 1528N relacji: Witrażowo - Bolejny - Wólka Orłowska - Łyna – Wietrzychowo – droga nr 545 (Nidzica), typowana do ochrony na całej długości.
4. Droga powiatowa Nr1530N relacji: Januszkowo - Frąknowo – Wietrzychowo, odcinek typowany do ochrony - Frąknowo – skrzyżowanie z drogą nr 1264N.
5. Droga powiatowa nr 1550N relacji Kozłowo – Zaborowo – Kanigowo, typowana do ochrony na całej długości.
6. Droga powiatowa Nr 1578N relacji Nidzica – Bartoszki, typowana do ochrony na całej długości.
7. Droga powiatowa nr 1585N relacji Mielno – Rączki, typowana do ochrony na całej długości.

Ochrona w/w alei winna polegać na pielęgnacji i konserwacji drzew z uzupełnieniami i nowymi nasadzeniami na podstawie specjalistycznych dokumentacji.

W przypadku kolizji wymogów ochrony krajobrazu kulturowego z wymogami bezpieczeństwa ruchu drogowego i potrzeby modernizacji dróg, decyzję należy podjąć na podstawie specjalistycznej dokumentacji w porozumieniu z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska oraz Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Wykaz obiektów figurujących w ewidencji zabytków zamieszczono na końcu tomu.

7. Kierunki rozwoju układu komunikacyjnego gminy Nidzica

7.1. Drogi

Funkcjonalny układ komunikacyjny, który zapewnia obsługę komunikacyjną gminy tworzą drogi zaliczone do układu;

- nadrzędnego
- podstawowego
- pomocniczego

W układzie nadrzędnym znalazła się:

- droga krajowa nr 7 – S7 Gdańsk- Olsztynek - Warszawa

Zgodnie z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa droga nr 7 jest jedną z najważniejszych dróg w układzie komunikacyjnym kraju, regionu i województwa. Zapewnia połączenie komunikacyjne z Warszawą, południem oraz północą kraju, wiąże bezpośrednio ze sobą ośrodki powiatowe tj. Nidzicę i Ostródę. Jest drogą przejmującą ruch międzynarodowy E-77 osobowy i towarowy na kierunku Skandynawia - Gdańsk- Warszawa -Kaków -- Budapeszt. W gminie jest główną osią komunikacyjną, która poprzez 3 węzły zapewnia powiązanie z systemem komunikacyjnym gminy.

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa droga ta ma założoną klasę S – ekspresową. Odcinek Olsztynek - Nidzica jest zrealizowany w parametrach drogi ekspresowej wraz z obwodnicami Frąknowa, Rączek, Załusek. Odcinek Nidzica - Napierki posiada decyzję o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej wydaną przez Wojewodę Warmińsko - Mazurskiego z 16.11.2010 r. w klasie drogi ekspresowej .

Droga nr 7 z przyległym terenem powiązana będzie przez 3 węzły: w Rączkach, Nidzicy Północ i Południe. Drogi lokalne i drogi dojazdowe zapewnią obsługę terenu wzdłuż drogi ekspresowej, z którą będą miały skrzyżowania w dwóch poziomach bez możliwości wjazdu na nią.

Zgodnie z wykonanymi raportami oddziaływania na środowisko wykonanymi dla odcinków Olsztynek-Nidzica oraz Nidzica Napierki, prognozowany zasięg negatywnego oddziaływania w nocy tej drogi na przyległy teren wskazuje na odległość 150 do 500 m. Lokalizowanie nowej zabudowy zalecane jest w odległości wynikającej z opracowanych raportów dla w/w odcinków. Jest ona zmienna i uzależniona od rzeźby terenu - przebiegu jej w wykopach lub nasypach.

Projektowane sieci infrastruktury technicznej należy lokalizować poza pasem istniejących i projektowanych dróg krajowych a przejścia projektować prostopadle do osi drogi, z zachowaniem przepisów prawa.

Ścieżki rowerowe należy lokalizować poza pasem drogowym, niezależnie od niwelety i przekroju drogi krajowej.

Do czasu budowy drogi ekspresowej S7 istniejąca droga krajowa jest drogą klasy GP.

Układ podstawowy gminny powinien zapewnić powiązanie gminy z powiatem, gmin pomiędzy sobą oraz pełnić funkcję głównych powiązań sieci osadniczej na obszarze gminy. Umożliwić powiązanie z układem nadrzędnym i pomocniczym. Układ podstawowy gminy oparty został na drogach wojewódzkich i wybranych drogach powiatowych. Są to następujące ciągi drogowe:

- droga wojewódzka nr 545 Działdowo- Nidzica - Jedwabno

Jest to powiązanie, które z drogą nr 544 Brodnica - Nidzica pełni ważną funkcję w układzie komunikacyjnym województwa, wiąże ośrodki miejskie Działdowo i Nidzicę ze sobą, wiąże drogę S7 z drogą krajową nr 58 przejmując ruch gospodarczy i turystyczny w rejon Szczytna i Mrągowa. Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa droga ta ma założoną klasę G – główną. W Studium należy zabezpieczyć teren 30 - 25 m w liniach rozgraniczających do uzyskania przewidzianej klasy drogi. W „Programie rozwoju sieci drogowej dróg wojewódzkich województwa warmińsko - mazurskiego na lata 2012-2020

(projekt) odcinek Działdowo- Nidzica przewidziany jest do przebudowy do klasy G w ramach RPO 2007-2013. W ramach wykonywanych prac tego zadania przewidziano m. in. wzmocnienie nawierzchni do 100kN/oś, uzyskanie szerokości jezdni 6,0 m, korektę łuków pionowych i poziomych, przebudowę skrzyżowania z drogą nr 538, budowę zatok autobusowych, przejść dla pieszych, budowę chodników i ścieżek rowerowych. W okolicach miejscowości Rozdroże przewidziano budowę parkingu do kontroli samochodów ciężarowych. Zaś w latach 2014-2020 proponuje się uwzględnienie budowy obwodnicy w ciągu drogi 545 wiążącej drogę nr 7, nr 538 w kierunkach Szczytna i Działdowa. Dalszy odcinek Nidzica Jedwabno proponowany jest do przebudowy w latach 2020-2030.

- droga wojewódzka nr 538 Nowe Miasto Lubawskie – Rozdroże

Jest to ważne powiązanie w województwie, wiąże ze sobą drogi krajowe nr 16, nr 15 i nr 7 oraz Nowe Miasto Lubawskie z Nidzicą. W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa droga ta ma założoną klasę G – główną. Należy zabezpieczyć teren 30 - 25 m w liniach rozgraniczających dla przebudowy tej drogi do założonych parametrów.

W „Programie rozwoju sieci drogowej dróg wojewódzkich województwa warmińsko – mazurskiego na lata 2012-2020 (projekt) droga ta przewidziana jest do przebudowy do klasy G w latach 2020-2030.

- droga wojewódzka nr 604 Nidzica - Wielbark

Jest to powiązanie Nidzicy z Wielbarkiem. W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa droga ta ma założoną klasę Z – zbiorczą. Należy zabezpieczyć teren 25 - 20 m w liniach rozgraniczających dla przebudowy tej drogi do założonych parametrów.

W „Programie rozwoju sieci drogowej dróg wojewódzkich województwa warmińsko – mazurskiego na lata 2012-2020 (projekt) droga ta przewidziana jest do przebudowy do klasy Z. W ramach RPO w latach 2007-2013 przewidziana jest przebudowa odc. 4,3 km tej drogi od skrzyżowania ul. Słowackiego, Mickiewicza w Nidzicy do Robaczewa, w ramach tego zdania przewidziano m.in. wzmocnienie nawierzchni do 100kN/oś, uzyskanie szerokości jezdni 6,0 m, przebudowę łuku poziomego w okolicy Robaczewa, oraz przepustu , budowę ciągu pieszego i rowerowego. W latach 2014-2020 proponuje się przebudowę dalszego odcinka wraz z budową obwodnicy Nidzicy od strony wschodniej w kierunku Wielbarka wiążącej drogę nr S 7 z droga nr 604 w rejonie Robaczewa.

Zgodnie z ustawą o drogach publicznych do kategorii dróg powiatowych publicznych winny należeć drogi zapewniające połączenie miasta będącego siedzibą powiatu z siedzibami gmin oraz siedzib gmin między sobą.

Analizując funkcję dróg powiatowych w układzie podstawowym nie wszystkie drogi powiatowe należące do dróg kategorii powiatowej publicznej powinny być w układzie podstawowym.

Do układu podstawowego należy włączyć następujące drogi powiatowe:

1264N Leszcz – Jankowice – Rączki – Moczysko

1528N Witramowo – Łyna – dr. woj. nr 545 (Nidzica)

1550N Kozłowo – Zaborowo – Kanigowo

1560N droga nr 1550 N (Kanigowo) – dr. kraj. nr 7 – Zabłocie Kanigowskie – Janowiec Kościelny - Bukowiec (dr. nr 1619 N)

1603N Czarny Piec – Napiwoda

1613N Robaczewo – Piotrowice – Stare Połcie – Janowiec Kościelny – Kołatki – Jabłonowo Adamy – Nowa Wieś Wlk. – gr. woj. (Grzebsk)

Droga krajowa nr 7, która po wybudowaniu nowego przebiegu drogi ekspresowej nr 7 z mocy ustawy o drogach publicznych, pozostaje drogą gminną. Stary ślad drogi nr 7 zostanie przebudowany do klasy Z. Z uwagi na funkcję, jaką pełni w powiązaniach komunikacyjnych i obsłudze sieci, należy włączyć ją do układu podstawowego.

Drogi układu podstawowego wymagają modernizacji do parametrów klasy „Z”- zbiorczej, zalecana rezerwa terenu 25-20 m w liniach rozgraniczających. W miejscowości Jabłonka należy zabezpieczyć teren pod przebudowę drogi powiatowej 1603N po nowym śladzie. Wskazuje się rezerwę terenu pod obejście po stronie zachodniej miejscowości.

Układ pomocniczy wspomaga układ podstawowy gminy, zapewnia obsługę sieci osadniczej rozproszonej i skupionej oraz dojazdy do ośrodków turystycznych lasów i pól. Oparty jest na drogach publicznych powiatowych, które nie weszły do układu podstawowego i gminnych.

Drogi *powiatowe* włączone do układu pomocniczego to:

1445N dr. kraj. nr 58 – Lipowo Kurkowskie – dr. nr 1528 N

1526N Waplewo – Żelazno – Frąknowo
 1530N Januskowo – Frąknowo – Wietrzychowo
 1534N Zimna Woda – Wały
 1538N Sątop – Szerokopaś – Nidzica (dr. nr 545)
 1578N Nidzica – Bartoszeki
 1585N Mielno – Rączki (dr. nr 1264 N)
 1589N Nidzica – Zaborowo (dr. nr 1550 N)
 1599N Lipowo Kurkowskie – Brzeźno Łyńskie – Likusy – Orłowo
 1605N dr. nr 1603 N – Natać Mała – dr. woj. nr 545
 1607N Zimna Woda – Muszaki
 1908N Nidzica (dr. woj. nr 545) – Waszulki – Napiwoda
 1973N Kanigowo – Zagrzewo – Grzegórzki – Napiwoda
 1975 N dr. nr 1264N- dr. kraj. nr 7
 1978N dr. nr 7 – Nidzica – dr. nr 1538 N

Drogi *gminne*, które należy uwzględnić jako połączenia będące drogami publicznymi w gminie to następujące ciągi:

190001 N dr. wojew. nr. 538 - Łysakowo
 190002 N Wietrzychowo – Wietrzychówko
 190003 N dr. pow. nr. 1530 N (Wietrzychowo) – dr. pow. nr. 1264 N (Dobrzyń)
 190004 N dr. wojew. nr. 538 – Olszewko
 190005 N Piątki – Borowy Młyn
 190006 N Olszewo – Kanigowo
 190007 N Nidzica – dr. gm. 190005N
 190008 N Nidzica – Tatary – dr. kraj. nr. 7
 190009 N dr. kraj. Nr 7 – Pawliki – granica gminy (Ważyny)
 190011 N Łyna – Radomin – Napiwoda
 190012 N dr. pow. Nr 1578 N – Waszulki (dr. pow. Nr 1908 N)
 190013 N Waszulki (dr. pow. nr 1908 N) – kol. Bartoszeki (dr. pow. nr 1578 N)
 190014 N Dobrzyń – dr. pow. nr 1264 N
 190015 N Magdaleniec (dr. pow. nr 1264 N) – Módlki
 190016 N dr. kraj. nr 7 – Załuski – dr, kraj nr 7
 190017 N Nidzica – Piotrowice (dr. pow. nr 1613N) – do wsi Zagrzewo (dr. pow. nr 1973)
 190018 N Orłowo – Nidzica
 190019N dr. nr 1603N – Natać Mała (od km. 0+ 000 do km 3+992)

Drogom powiatowym w układzie pomocniczym należy nadać klasę „L” – lokalną i zabezpieczyć pas 15m w liniach rozgraniczających.

Drogi gminne wymagają poprawy stanu technicznego dróg, wzmocnienia nawierzchni, oraz zapewnienia widoczności na łukach. Nadaje się im klasę dojazdową „D”, wymagają one zabezpieczenia pasa 15- 12 m w liniach rozgraniczających.

Z uwagi na bezpieczeństwo pieszych i ruch na drogach w miejscowościach na obszarze gminy należy przewidzieć w terenie zabudowanym chodniki i przejścia dla pieszych.

7.2. Kolej

Przez teren gminy przebiegają linie kolejowe znaczenia regionalnego:

Olsztyn - Działdowo - linia nr **216**. Jest to linia umożliwiająca powiązanie Olsztyna i miejscowości położonych przy tej linii z magistralą kolejową E65 Gdańsk-Warszawa. Linia pierwszorzędna, jednotorowa, zelektryfikowana, w dobrym stanie technicznym. Zgodnie z Master Planem dla Transportu Kolejowego do 2030 roku ma być przebudowana do prędkości 120km/h.

Nidzica –Wielbark – linia 225. Linia ta zapewnia powiązanie z Ostrołęką poprzez linię 035 Szczytno – Ostrołęka. Linia pierwszorzędna, jednotorowa, w średnim stanie technicznym. Zawieszono zostały przewozy osobowe i towarowe na tej linii.

7.3. Ścieżki rowerowe

Z Planu województwa wynika, że przez gminę Nidzica przebiegają:

- trasa międzynarodowa(fragment) **Tysiąca Jezior Północnych** z Ławy do Olsztyna, przez obszar gminy Nidzica przebiega w rejonie Brzeźna Łyńskiego
- trasa międzyregionalna **Działdowo- Nidzica- Szczytno** umożliwia powiązanie Mazowsza z Wielkimi Jeziorami Mazurskimi, która przez teren gminy Nidzica prowadzona jest przez Olszewo, Piątki, Nidzicę , Bartoszeki, Módlki w kierunku na Muszaki.
- trasa międzyregionalna **Nidzica – Brzeźno** wiąże Mazowsze z Olsztynem poprzez trasę regionalną Działdowo – Szczytno i międzynarodową Ława – Olsztyn, przez teren gminy Nidzica prowadzony z Nidzicy przez Wietrzychowo, Łynę , Orłowo w kierunku Brzeźna Łyńskiego do trasy międzynarodowej

Jako uzupełnienie powyższych tras zaproponowano trasy lokalne, których zasięg wychodzi poza gminę. Tak projektowane trasy zapewniają powiązania wszystkich ważnych tras ze sobą na obszarze gminy i terenach przyległych. Niektóre odcinki przelotowych tras międzyregionalnych wojewódzkich pokrywają się z trasami lokalnymi.

Na obszarze gminy przebiegają 3 trasy lokalne, które uzupełnione są trasami rowerowymi dydaktycznymi. Trasy lokalne to:

Szlak Tatarski - trasa rowerowa poprowadzona przez miejsca związane z napadem Tatarów na Nidzicę. Jego długość wynosi ok. 45km. Trasa rozpoczyna się od miejscowości Tatary, następnie biegnie przez Siemiątki, Zagrzewo, Piotrowice, Magdalence, Grzegórzki, Bartoszeki, Napiwoda, Radomin, Łyna, Dobrzyń, Wietrzychowo, folwark Nibork, Las Miejski, Nidzica

Szlak Bursztynowy jego długość wynosi ok. 53km, poprowadzony jest przez miejsca gdzie można zobaczyć siedliska orła białego, bobrów i żółwia błotnego oraz obiekty zabytkowe tj. kościoły, cmentarze wojenne, młyny, parki i leśniczówki. Trasa rozpoczyna się w Nidzicy i prowadzi przez ,Radomin, Orłowo, Likusy, Jabłonkę, Wikno, Zimną Wodę, Więckowo, Módlki, Bartoszeki do Nidzica.

Szlak generała Samsonowa jego długość wynosi ponad 80km, obejmuje trzy gminy Nidzica, Janowo i Kozłowo. Szlak związany z działalnością wojskową, można obejrzeć cmentarze wojenne z okresu I wojny światowej, związane z walkami we wrześniu i październiku 1914 r., fragmenty urządzeń militarnych z okresu II wojny - bunkry i rowy przeciwczołgowe. Szlak rozpoczyna się w Nidzicy i prowadzi przez miejscowości: Piątki, Olszewo, Borowy Młyn, Kanigowo, Siemiątki, Zagrzewo, Piotrowice, Magdaleniec, Módlki, Muszaki (gm. Janowo), Wały, Zimna Woda, Wikno, Jabłonka, Natać Duża, Kurki, Brzeźno Łyńskie, Bolejny, Żelazno, Bujaki, Dobrzyń, Las Miejski i Nidzica.

Projektowane trasy prowadzone są przez najciekawsze krajobrazowo i kulturowo obszary gminy, po drogach o nawierzchni asfaltowej i gruntowej.

Obszary dla realizacji zadań rządowych

1. Przebudowa i utrzymanie drogi krajowej ekspresowej S7 Gdańsk- Olsztynek - Warszawa w parametrach drogi ekspresowej wraz z budową węzłów i obwodnic miejscowości: Frąknowa, Rączek, Załusek, Nidzicy i Kanigowa

Obszary dla realizacji zadań samorządu województwa

1. Przebudowa dróg wojewódzkich:
nr 545 Działdowo- Nidzica - Jedwabno do parametrów klasy G wraz z przebudową skrzyżowania z drogą nr 538 w miejscowości Rozdroże oraz budową obejścia

Nidzicy po północno – zachodniej stronie wiążącej drogę nr S7, nr 538 i nr 545 w kierunkach Szczytna i Działdowa.

nr 538 Nowe Miasto Lubawskie – Rozdroże do parametrów klasy G

nr 604 Nidzica – Wielbark do parametrów klasy Z wraz z budową obwodnicy Nidzicy od strony wschodniej w kierunku Wielbarka wiążącej drogę nr S 7 z drogą nr 604 w rejonie Robaczewa

2. Budowa chodników, ścieżek rowerowych i przystanków autobusowych w miejscowościach przy drogach wojewódzkich
3. Przebudowa linii kolejowej **Olsztyn – Działdowo nr 216** do zakładanej prędkości

Obszary dla realizacji zadań samorządu powiatowego

1. Przebudowa i utrzymanie dróg powiatowych
2. Remonty nawierzchni odcinków dróg powiatowych
3. Przebudowa nienormatywnych mostów
4. Budowa parkingów przy drogach powiatowych
5. Budowa chodników w miejscowościach przy drogach powiatowych

Obszary dla realizacji zadań samorządu gminnego

1. Przebudowa i utrzymanie dróg gminnych
2. Budowa chodników
3. Budowa i utrzymanie odwodnienia przy drogach
4. Budowa i oznakowanie tras rowerowych

8. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej

8.1. Gospodarka wodna

Stopień zwodociągowania gminy Nidzica (stan na XII 2010r.) wynosi około 67,3%. Sprzyjające warunki hydrogeologiczne i dobra jakość wód w głębszych dają podstawy do programowania zbiorowego zaopatrzenia w wodę niezwodociągowanych jednostek osadniczych z wodociągów lokalnych wiejskich bądź zbiorowych grupowych. Wykorzystane do tego celu powinny być w maksymalnym stopniu istniejące, wydajne odwierty studzienne i istniejąca infrastruktura techniczna.

Istniejące ujęcia wody pokrywają zapotrzebowanie na wodę pitną, są zagospodarowane, posiadają hydrofornie i stacje uzdatniania wody.

W oparciu o „Program funkcjonalno- użytkowy uporządkowania gospodarki wodno- ściekowej” przyjęty uchwałą Rady Miasta i Gminy Nidzica w projekcie Studium przewidziano kierunki rozwoju systemów wodociągowych, co docelowo pozwoli na zwodociągowanie większości zainwestowania gminy.

W celu podniesienia standardu życia mieszkańców, istniejącej i projektowanej bazy turystycznej oraz stworzenia lepszych warunków dla rozwoju działalności gospodarczej np. drobnej wytwórczości, przemysłu przetwórczego i agroturystyki należy dążyć do objęcia całej gminy siecią wodociągową zbiorczą.

1. W celu realizacji ww. celów należy adaptować istniejące ujęcia wody, w oparciu o które nastąpiło zwodociągowanie gminy.

W oparciu o istniejące ujęcia wody w Nidzicy:

- adaptować istniejącą sieć wodociągową przesyłową i rozdzielczą w miejscowościach dotychczas już zwodociągowanych: Nibork Drugi, Waszulki, Bartosze, Grzegórzki, Módlki, Magdalenie, Piotrowice, Robaczewo, Tatary, Rozdroże;
- należy dążyć do realizacji sieci wodociągowej przesyłowej do miejscowości:
  - Łysakowo;

- Kanigowo, Siemiątki, Zagrzewo, Kamionka, Pawliki;
- Olszewko, Olszewo, Borowy Młyn;
- poprzez Litwinki i Załuski do m-ci Szerokopaś, Rączki, Frąknowo;
- w celu poprawy możliwości zaopatrzenia w wodę i utrzymania odpowiedniego ciśnienia w sieci należy dążyć do połączenia sieci wodociągowych pomiędzy miejscowościami: Napiwoda, Wietrzychowo, Radomin Nibork Drugi, Nidzica
- połączenie sieci wodociągowej Nidzica – Waszulki,

W oparciu o istniejące ujęcie wody w Bartoszkach:

- adaptować sieć wodociągową w miejscowościach: Bartoszki, Waszulki, Grzegórzki, Módlki, Magdaleniec, Piotrowice.

W oparciu o istniejące ujęcie wody w Wólce Orłowskiej:

- adaptować sieć wodociągową w miejscowościach: Wólka Orłowska, Orłowo;

W oparciu o istniejące ujęcie wody w Wałach:

- adaptować sieć wodociągową w miejscowości Wały;

W oparciu o istniejące ujęcie wody w Wietrzychowie:

- adaptować sieć wodociągową w miejscowościach: Wietrzychowo, Dobrzyń;
- należy dążyć do realizacji sieci wodociągowej przesyłowej do miejscowości Łyna.

2. Należy dążyć do zwodociągowania pozostałych, niezwodociągowanych obszarów gminy w oparciu o realizowane obecnie w m-ci Jabłonka ujęcie wody oraz sieć wodociągową w miejscowościach: Jabłonka, Natać Wielka, Natać Mała, Wikno (istniejące ujęcie wody w m-ci Wikno przewidywane do likwidacji). Docelowo sieć ta ma zostać połączona z siecią wodociągową w miejscowości Napiwoda, co stworzy możliwość dwustronnego zasilania z ujęć wody w: Jabłonce, Napiwodzie i Nidzicy.
3. Adaptować istniejące ujęcia wody, w oparciu o które nastąpiło zwodociągowanie gminy.
4. W celu zaopatrzenia w wodę nowej zabudowy w miejscowościach przewidywanych w w/w projekcie Studium do rozwoju należy zapewnić możliwość rozbudowy sieci wodociągowej rozdzielczej.
5. Należy dążyć do zwodociągowania rozwojowych miejscowości położonych nad jez. Omulew w oparciu o realizowane obecnie w m-ci Jabłonka ujęcie wody oraz sieć wodociągową w miejscowościach: Jabłonka, Natać Wielka, Natać Mała, Wikno (istniejące ujęcie wody w m-ci Wikno przewidywane do likwidacji). Docelowo sieć ta ma zostać połączona z siecią wodociągową w miejscowości Napiwoda, co stworzy możliwość dwustronnego zasilania z ujęć wody w: Jabłonce, Napiwodzie i Nidzicy.
6. W pozostałych małych miejscowościach, dotychczas niezwodociągowanych tj. Likusy, Brzeźno Łyńskie, Moczysko, Zimna Woda nie przewiduje się zbiorczych sieci wodociągowych. W sprzyjających warunkach ekonomicznych istnieje możliwość ich realizacji w oparciu o istniejące ujęcia i sieci wodociągowe przesyłowe bądź projektowane wiejskie ujęcia wody w poszczególnych osadach.
7. W pozostałych miejscowościach przewidzianych do rozwoju w studium należy również wykorzystać istniejące ujęcia wody poprzez rozbudowę sieci rozdzielczej w celu zaopatrzenia w wodę nowej zabudowy.
8. Prowadzić działania w zakresie bieżącej modernizacji i konserwacji zbiorowych ujęć wody oraz sieci wodociągowej.
9. Po wykonaniu powyższych działań należy uznać, że stopień zwodociągowania gminy będzie wynosił ca 97%.

10. Ujęcia wody wyłączone z eksploatacji w miejscowościach Frąknowo, Załuski, Łyna, Wikno, Kanigowo pozostawić jako ujęcia awaryjne.
11. Wszystkie ujęcia wody na terenie gminy mają wyznaczone bezpośrednie strefy ochrony sanitarnej.

Zestawienie ujęć wody

Lp	Miejscowość	Rodzaj ujęcia	Parametry ujęć wody		Zasięg obsługi ujęcia
			Wydajność ujęcia w m ³ /h	Strefa ujęcia wody	
1.	Bartoszki	głębinowe	Q = 50	bezpośr.	Bartoszki, Waszulki, Grzegórzki, Módlki, Magdaleniec, Piotrowice
2.	Zagrzewo	głębinowe	Q = 60	bezpośr.	Zagrzewo
3.	Łysakowo	głębinowe	Q = 30	bezpośr.	Łysakowo
4.	Wólka Orłowska	głębinowe	Q = 40	bezpośr.	Wólka Orłowska, Orłowo
5.	Wały	głębinowe	2 studnie: Q = 7,2 Q = 7,2	bezpośr.	Wały (wodociąg lokalny)
6.	Żelazno	głębinowe	Q = 20	bezpośr.	Żelazno
7.	Bolejny	głębinowe	2 studnie: Q = 2,4 Q = 10,0	bezpośr.	Bolejny, Żelazno (ujęcie w trakcie realizacji)
8.	Jabłonka	głębinowe	2 studnie: Q = 35 Q = 34,6	bezpośr.	Jabłonka, Wikno, Natać Mała, Natać Wielka (ujęcie i sieć w trakcie realizacji)
9.	Wietrzychowo	głębinowe	Q = 70	bezpośr.	Wietrzychowo, Dobrzyń
10.	Waszulki	głębinowe	Q = 18	bezpośr.	Waszulki cegielnia
11.	Napiwoda	głębinowe	Q = 35	bezpośr.	Napiwoda
12.	Załuski	głębinowe	Q = 35	bezpośr.	Załuski (ujęcie do likwidacji)
13.	Kanigowo	głębinowe	Q = 20	bezpośr.	Kanigowo (ujęcie do likwidacji)
14.	Nidzica 2 ujęcia wody	głębinowe	ul. Kolejowa 2 studnie: nr 4 – Q = 116,00 nr 5 – Q = 123,00 ul. Wyborska 2 studnie: nr 2B – Q = 196,00 nr 1A – Q = 196,00 w trakcie realizacji 3 studnia	bezpośr.	Nidzica, Piątki, Robaczewo, Litwinki, Tatary, docelowo Rozdroże
15.	Łyna	głębinowe	Q = 30	bezpośr.	Łyna (ujęcie do likwidacji)
16.	Wikno	głębinowe	b.d.	bezpośr.	Wikno (ujęcie do likwidacji)
17.	Natać Mała	głębinowe	b.d.	bezpośr.	Natać Mała (ujęcie do likwidacji)
18.	Frąknowo	głębinowe	b.d.	bezpośr.	Frąknowo (ujęcie do likwidacji)
19.	Rozdroże	głębinowe	b.d.	bezpośr.	Rozdroże (ujęcie do likwidacji) po połączeniu z siecią miasta Nidzica

8.2. Gospodarka ściekowa

Przeprowadzona analiza uwarunkowań rozwoju Gminy Nidzica w zakresie wyposażenia w infrastrukturę techniczną pozwoliła na sformułowanie działań, które powinny być podjęte w celu realizacji zmian w kierunkach zagospodarowania przestrzennego gminy. Realizacja przyjętych kierunków zagospodarowania przestrzennego wymaga stworzenia polityki przestrzennej wraz z celami, które będą realizowane w przyjętym okresie czasowym.

W szczególności powinno się dążyć do optymalnego wyposażenia obszaru gminy w infrastrukturę techniczną, w tym terenów zabudowanych oraz terenów, które będą przeznaczone pod zabudowę, z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska.

Uchwałą Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 22 lutego 2011 r. Nr IV/69/ w sprawie wyznaczenia aglomeracji Nidzica (Dz.Urz. z 2011 Nr 32, poz.564) na terenie miasta i gminy ustanowiono Aglomerację Nidzica.

Zgodnie z powyższym w oparciu o zbiorczą oczyszczalnię ścieków w miejscowości Tatary, zasięgiem aglomeracji objęto następujące miejscowości: Nidzica, Napiwoda, Piątki, Robaczewo, Rozdroże, Załuski, Nibork Drugi, Litwinki wyposażone w systemy kanalizacji sanitarnej.

Wszystkie miejscowości objęte zasięgiem wyznaczonej aglomeracji zostały skanalizowane.

Na terenie gminy możliwość korzystania z sieci kanalizacji sanitarnej posiada jedynie 29,8 % ludności. Są to mieszkańcy następujących miejscowości wiejskich: Załuski, Nibork Drugi, Napiwoda, Litwinki, Robaczewo, Piątki.

Z obszaru ww. miejscowości objętych zasięgiem ustanowionej Aglomeracji Nidzica, ścieki odprowadzane są zorganizowanym systemem do zbiorczej oczyszczalni ścieków w miejscowości Tatary .

Od roku 2008 r. na terenie gminy prowadzony jest projekt o nazwie „Program funkcjonalno- użytkowy uporządkowania gospodarki wodno- ściekowej” opracowany przez Pracownię Usług Projektowych Dobrol, przyjęty uchwałą Rady Miasta i Gminy Nidzica.

W oparciu o powyższy „*Program.....*” w projekcie Studium przewidziano kierunki rozwoju systemów kanalizacji sanitarnej na obszarach nie objętych zasięgiem ustanowionej aglomeracji Nidzica. Wyznaczenie ich zostało podyktowane m.in. uwarunkowaniami ekofizjograficznymi gminy. Rozwiązania gospodarki ściekowej na obszarze gminy oparto na jednej zbiorczej oczyszczalni ścieków, która obecnie obsługuje istniejącą Aglomerację Nidzica a docelowo większość miejscowości w gminie. W przypadkach uzasadnionych dopuszcza się inne niż proponowane w projekcie Studium rozwiązania gospodarki ściekowej, jednakże zabezpieczające utylizację ścieków w poszczególnych miejscowościach poprzez grupowe lub wiejskie zbiorcze oczyszczalnie ścieków. Warunkiem lokalizacji nowych, wiejskich oczyszczalni ścieków są odbiorniki ścieków spełniające wymogi ochrony środowiska. Istniejące, zbiorcze wiejskie oczyszczalnie ścieków adaptuje się do czasu ich dekapitalizacji bądź wprowadzenia innych, bardziej ekonomicznie uzasadnionych rozwiązań utylizacji ścieków.

Zgodnie z opracowaniem ekofizjograficznym teren gminy Nidzica położony jest na dwóch obszarach. Są to.

1. obszary o niskiej odporności poziomu głównego wód podziemnych przed zanieczyszczeniami z powierzchni terenu;
2. obszary o średniej odporności poziomu głównego wód podziemnych przed zanieczyszczeniami z powierzchni terenu.

Przewiduje się następujące działania na wskazanych obszarach:

Obszary o niskiej odporności poziomu głównego wód podziemnych przed zanieczyszczeniami z powierzchni terenu:

1. Rejon miejscowości Jabłonka, Natać Wielka, Natać Mała i Wikno objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego należy objąć zorganizowanym systemem odprowadzania ścieków do istniejącego systemu kanalizacji sanitarnej w miejscowości Napiwoda.
2. Z uwagi na położenie ww. miejscowości w obszarze zlewni jeziora Omulew, rozwiązaniem priorytetowym jest realizacja zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej na obszarze istniejącego i projektowanego zainwestowania. Obecnie ww. system jest w trakcie realizacji.
3. Miejscowości Wietrzychowo i Radomin należy objąć systemem kanalizacji sanitarnej z odprowadzaniem ścieków do istniejącego systemu kanalizacji sanitarnej w m-ci Napiwoda.
4. Miejscowość Waszulki należy skanalizować i włączyć do istniejącego systemu kanalizacji sanitarnej miejskiej.
5. Miejscowości Olszewko, Olszewo i Borowy Młyn docelowo skanalizować i włączyć do istniejącego systemu kanalizacji sanitarnej w miejscowości Piątki. Z uwagi na dostępność odbiorników ścieków (rowy melioracyjne i rzeka Nida) dopuszcza się rozwiązania gospodarki ściekowej w oparciu o zbiorcze oczyszczalnie ścieków (w tym lokalne indywidualne) bez konieczności przetłoczenia ścieków do miejscowości Piątki.
6. Miejscowość Łysakowo docelowo skanalizować i włączyć do istniejącego systemu kanalizacji sanitarnej w miejscowości Rozdroże.
7. Miejscowości Szerokopaś, Rączki i Frańonowo docelowo uzbroić w sieć kanalizacji sanitarnej z odprowadzeniem ścieków do istniejącego systemu Załuski- Litwinki do miejskiej kanalizacji sanitarnej.
8. W miejscowościach Wólka Orłowska i Orłowo adaptuje się istniejący system kanalizacji sanitarnej opierający się na odprowadzeniu ścieków do wiejskiej oczyszczalni ścieków w miejscowości Wólka Orłowska.
9. W oparciu o istniejącą oczyszczalnię ścieków w miejscowości Żelazno przewiduje się objęcie zbiorczą siecią kanalizacji sanitarnej miejscowości Żelazno i Bolejny.
10. Docelowo miejscowości Wały i Zimna Woda wraz z rozwojem sieci osadniczej przewiduje się uzbroić w zbiorczą sieć kanalizacji sanitarnej z przesyłem ścieków do systemu Jabłonka- Napiwoda. Do czasu rozwoju ww. miejscowości pozostawia się możliwość odprowadzania ścieków do szczelnych zbiorników bezodpływowych i wywóz ścieków do oczyszczalni ścieków w Tatarach. Brak odbiornika ścieków w tym obszarze wyklucza możliwość realizacji indywidualnych lub zbiorczych oczyszczalni ścieków.
11. Dopuszcza się alternatywne rozwiązania gospodarki ściekowej zgodne z obowiązującymi wymogami ochrony środowiska.

Obszary o średniej odporności poziomu głównego wód podziemnych przed zanieczyszczeniami z powierzchni terenu:

1. Docelowo miejscowości Bartoszki, Grzegórzki, Módłki, Magdaleniec i Piotrowice należy objąć zbiorczą siecią kanalizacji sanitarnej, ścieki przetłoczyć do istniejącego systemu kanalizacji sanitarnej w miejscowości Robaczewo (Aglomeracja Nidzica). Z uwagi na położenie ww. miejscowości na obszarze bezodpływowym brak alternatywnych rozwiązań gospodarki ściekowej (zbiorcze oczyszczalnie ścieków).
2. Miejscowości Kanigowo, Siemiątki, Zagrzewo i Kamionka w perspektywie powinny zostać skanalizowane, a ścieki odprowadzone do oczyszczalni ścieków w miejscowości Tatary. Z uwagi na przewidywany bardzo intensywny rozwój miejscowości Kanigowo uzbrojenie w sieć kanalizacji sanitarnej należy potraktować pierwszoplanowo jako właściwe ekologicznie rozwiązanie gospodarki ściekowej.

3. Przewiduje się skanalizowanie miejscowości Dobrzyń i Łyna do systemu kanalizacji sanitarnej Wietrzychowo.
4. Nie przewiduje się realizacji sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Brzeźno Łyńskie i Likusy pozostawiając rozwiązania gospodarki ściekowej w oparciu o zbiorniki bezodpływowe. Docelowo, w miarę rozwoju miejscowości Brzeźno Łyńskie możliwe jest skanalizowanie ww. miejscowości z przetłoczeniem ścieków do kolektora tłocznego Kurki - Lipowo Kurkowskie - Swaderki gm. Olsztynek.
5. Dopuszcza się alternatywne rozwiązania gospodarki ściekowej zgodne z obowiązującymi wymogami ochrony środowiska.

Zbiornice oczyszczalnie ścieków w gminie Nidzica

Na obszarze gminy aktualnie działają 4 małe wiejskie zbiorcze oczyszczalnie ścieków. Zlokalizowane są w miejscowościach:

- Żelazno
- Zagrzewo
- Wietrzychowo
- Wólka Orłowska

Oczyszczalnie te obsługują niewielkie rejony poszczególnych wsi w tym zabudowę popegeerowską.

1. Oczyszczalnia ścieków w miejscowości Żelazno

W miejscowości Żelazno znajduje się mała oczyszczalnia ścieków o przepustowości ca $Q = 30 \text{ m}^3/\text{d}$, którą w perspektywie adaptuje się. Docelowo, po jej modernizacji i rozbudowie możliwa będzie utylizacja ścieków z miejscowości Żelazno i Bolejny. Przewiduje się skanalizowanie obu miejscowości z utylizacją ścieków w oczyszczalni w Żelaznie.

2. Oczyszczalnia ścieków w miejscowości Wólka Orłowska

We wsi Wólka Orłowska znajduje się mała oczyszczalnia ścieków o przepustowości ca $Q = 22,5 \text{ m}^3/\text{d}$, którą w perspektywie adaptuje się. Ścieki z miejscowości Wólka Orłowska i Orłowo utylizowane są w ww. oczyszczalni. W perspektywie powyższy układ adaptuje się. Dopuszcza się modernizację obiektu w miarę jego dekapitalizacji.

3. Oczyszczalnia ścieków w miejscowości Wietrzychowo

We wsi Wietrzychowo znajduje się mała oczyszczalnia ścieków o przepustowości ca $Q = 22,5 \text{ m}^3/\text{d}$, którą adaptuje się do czasu realizacji zbiorczej kanalizacji sanitarnej i przetłoczenia ścieków do istniejącego systemu sanitarnego w Napiwodzie, skąd ścieki zostaną przetłoczone do oczyszczalni w Tatarach.

Po wykonaniu systemu przesyłowego powyższa oczyszczalnia powinna ulec zamknięciu.

Z uwagi na przewidywany rozwój miejscowości uzbrojenie w sieci kanalizacji sanitarnej należy potraktować pierwszoplanowo jako właściwe ekologicznie rozwiązanie gospodarki ściekowej.

4. Oczyszczalnia ścieków w miejscowości Zagrzewo

We wsi Zagrzewo znajduje się mała oczyszczalnia ścieków o przepustowości ca $Q = 80 \text{ m}^3/\text{d}$, którą adaptuje się do czasu realizacji zbiorczej kanalizacji sanitarnej i przetłoczenia ścieków do istniejącego systemu sanitarnego w miejscowości Tatary. Do czasu realizacji sieci kanalizacji sanitarnej przesyłowej istniejącą oczyszczalnię adaptuje się. Po wykonaniu systemu przesyłowego powyższa oczyszczalnia powinna ulec zamknięciu.

Specyfika terenu, budowa geologiczna, rodzaj zagospodarowania przestrzennego, ustanowione prawo oraz wysokie wymagania w zakresie ochrony środowiska wymagają uwzględnienia w gospodarce ściekowej poniższych zasad:

1. Docelowo należy zrealizować wszystkie przewidywane sieci kanalizacji sanitarnej zawarte w „Programie funkcjonalno- użytkowym uporządkowania gospodarki wodno- ściekowej”;
2. Zaleca się w jako priorytetowe rozwiązania systemowe gospodarki ściekowej w miejscowościach położonych na terenach o niskiej odporności poziomu głównego wód podziemnych przed zanieczyszczeniami z powierzchni terenu;
3. Na terenach bardziej odpornych na antropopresję rozwiązanie problemu ścieków bytowo-gospodarczych powinno wynikać ze szczegółowego rozpoznania hydrogeologicznego, które pozwoli na rozwiązania indywidualne z odprowadzeniem ścieków oczyszczonych w grunt (oczyszczalnie przydomowe) lub gromadzenie ścieków w zbiornikach bezodpływowych, bądź konieczność realizacji systemu zbiorczego;
4. Z uwagi na atrakcyjność terenu i jego położenie nie powinno się dopuszczać do powstawania lokalnych wylewisk ścieków w szczególności na terenach zlewni pojeziernej oraz terenach, gdzie wody podziemne mają wysoki stopień zagrożenia na zanieczyszczenia. Wszystkie produkowane na terenie gminy ścieki bytowo-gospodarcze winny być oczyszczane w oczyszczalniach o odpowiednim stopniu redukcji zanieczyszczeń;
5. Dopuszcza się objęcie siecią kanalizacji sanitarnej miejscowości niewyznaczonych do skanalizowania w studium, jeżeli realizacje ww. będą uzasadnione ekonomicznie.

8.3. Gospodarka gazowa

W obszarze gminy, w układzie południowo- północnym i wschodnim przebiegają gazociągi wysokiego ciśnienia będące źródłem zaopatrzenia w gaz województwa warmińsko- mazurskiego.

Z kierunku Rembelszczyzna w obszarze województwa prowadzone są gazociągi wysokiego ciśnienia DN 400 i DN 200. Na wysokości miasta Nidzica następuje rozgałęzienie gazociągów w kierunkach:

- Nidzica- Olsztyn (DN 150, DN 200);
- Nidzica- Szczytno (DN 300, DN 150).

W obszarze gminy zlokalizowane są 2 stacje redukcyjno- pomiarowe I^o:

- SRP I^o- Działdowska o przepustowości $Q= 3000 \text{ m}^3/\text{h}$;
- SRP I^o- Waszulki o przepustowości $Q= 6000 \text{ m}^3/\text{h}$.

Poprzez ww. stacje gaz jest dostarczany do miasta Nidzica. Na obszarze gminy jedynie dwie miejscowości zaopatrywane są w gaz siecią średniego ciśnienia ze stacji SRP I^o Waszulki. Są to miejscowości: Waszulki, Nibork Drugi. Na pozostałym obszarze gminy brak sieci gazowej.

W sprzyjających warunkach ekonomicznych i wystarczającym zapotrzebowaniu na gaz docelowo zachodzą możliwości objęcia sieciami gazowymi większości miejscowości gminnych, w tym obszarów przewidywanych w projekcie Studium do intensywnego rozwoju.

Należy zachować normatywne odległości projektowanych urządzeń i obiektów od istniejących gazociągów i stacji gazowych, zgodnie z odpowiednimi przepisami i normami.

8.4. Gospodarka ciepła

Miejscowości na obszarze gminy zaopatrywane są w ciepło z indywidualnych źródeł ciepła. W części osiedli istnieją lokalne kotłownie zaopatrujące w ciepło osiedla mieszkaniowe byłych PGR. Obiekty te funkcjonują w oparciu o paliwa stałe. W obszarze gminy brak kotłowni gazowych.

W perspektywie należy dążyć do podwyższenia standardu życia ludności poprzez eliminację uciążliwych dla środowiska małych, lokalnych źródeł ciepła opalanych paliwem stałym z przechodzeniem na opalanie gazem, olejem opałowym bądź innymi, niskoemisyjnymi źródłami energii cieplnej w tym źródłami energii odnawialnej.

8.5. Elektroenergetyka

Gmina i miasto Nidzica Miasto zasilane są ze stacji 110/15kV GPZ Nidzica liniami średniego napięcia 15kV. Przez teren gminy przebiegają napowietrzne linie elektroenergetyczne 110kV oraz napowietrzne i kablowe linie elektroenergetyczne SN 15kV i nN 0,4kV służące do zasilania w energię elektryczną odbiorców na terenie miasta i gminy.

Planowana jest budowa nowej linii elektroenergetycznej 110 kV relacji GPZ Nidzica – GPZ Wielbark. Ponadto, w celu zwiększenia możliwości przesyłowych planowana jest przebudowa linii 110 kV relacji Olsztynek – Nidzica, Nidzica – Działdowo oraz Nidzica – Mława.

Wzdłuż osi linii napowietrznej WN 110 kV oraz SN 15 kV. obowiązuje obustronna strefa wolna od zabudowy kubaturowej, zgodnie z przepisami odrębnymi. W strefie tej lokalizacja obiektów budowlanych lub zmiana sposobu zagospodarowania może nastąpić w uzgodnieniu i na warunkach gestora sieci. Również przebudowa istniejącej sieci elektroenergetycznej związana z projektowanym sposobem zagospodarowania terenu, niezależnie od poziomu jej napięcia, może nastąpić w uzgodnieniu i na warunkach gestora sieci.

W celu zapewnienia dostaw energii elektrycznej na potrzeby nowych odbiorców niezbędne będzie wybudowanie na terenie gminy nowych linii elektroenergetycznych 110 kV i 15 kV oraz rozbudowy istniejącej stacji elektroenergetycznej 110/15 kV GPZ Nidzica, budowy nowych stacji elektroenergetycznych 15/04 kV wraz z wykonaniem powiązań funkcjonalnych z istniejącymi i projektowanymi liniami 15, i 0,4 kV. Realizacja na terenie gminy elektrowni wiatrowych będzie wymagała budowy nowych sieci elektroenergetycznych 110 kV oraz pozostałej infrastruktury elektroenergetycznej na potrzeby siłowni wiatrowych wg. planów inwestorów indywidualnych.

Szczegółowa lokalizacja stacji elektroenergetycznych i linii elektroenergetycznych 110, 15 i 0,4 kV zostanie ustalona na etapie opracowania dokumentacji technicznej.

Rozwój sieci elektroenergetycznych nie należy do zadań własnych gminy, zatem wpływ polityki samorządu na rozwój tych systemów jest znikomy.

Wymogi ochrony środowiska, przede wszystkim konieczność ograniczenia emisji dwutlenku węgla do atmosfery, powodują poszukiwania alternatywnych źródeł energii. Dopuszcza się na terenie miasta i gminy lokalizowanie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy nie przekraczającej 100 kW, zgodnie z przepisami odrębnymi.

W ostatnich latach nastąpiło zainteresowanie budową farm wiatrowych w tym również na terenie gminy Nidzica

Przez elektrownię wiatrową rozumie się wieżę wraz z urządzeniem prądotwórczym i niezbędną infrastrukturą. Przez farmę wiatrową rozumie się zespół elektrowni wiatrowych współpracujących ze sobą.

Na rysunku Studium (zał. nr 2) wrysowano tereny lokalizacji farm wiatrowych wraz ze strefą oddziaływania. Wielkość strefy zależna jest od przyjętej technologii. Tereny te stanowią również obszar, gdzie mogą być lokalizowane urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, innych niż elektrownie

wiatrowe. Na terenach lokalizacji elektrowni wiatrowych łącznie ze strefą oddziaływania funkcja rolna nadal pozostaje funkcją podstawową.

Elektrownie wiatrowe nie należy lokalizować we wnętrzu lasu oraz skupień drzew.

Elektrownie wiatrowe muszą być zaopatrzone w system antyoblodzeniowy lub system zmniejszający ryzyko oblodzenia.

Odległość pojedynczej elektrowni wiatrowej nie może być mniejsza jak:

- 500 m od zabudowy przeznaczonej na stały pobyt ludzi, od siedlisk wiejskich, pojedynczych zabudowań podlegających ochronie akustycznej. Wartość ta może być skorygowana w wyniku obliczeń analiz akustycznych dla konkretnych lokalizacji elektrowni, z zastrzeżeniem, że nie może być mniejsza jak 450 m.
- 200 m od lasów, skupień drzew nie będących lasem o powierzchni 0,1 ha lub więcej, alei starych drzew oraz od brzegów zbiorników i cieków wodnych wykorzystywanych przez nietoperze. Odległość ta każdorazowo zależna jest od lokalnych uwarunkowań i wymaga wykonania rocznego, przedrealizacyjnego monitoringu ornitologicznego i chiropterologicznego i w zależności od jego wyników może być zmniejszona do 100 m.
- 1,5 wysokości wieży wiatrowej od granicy pasa drogowego drogi krajowej.

Szczegółową lokalizację poszczególnych elektrowni wiatrowych oraz zakres inwestycji, w tym wybór turbin, należy ustalić na podstawie uprzednio przygotowanych:

- studiów krajobrazowych określających wpływ inwestycji na zachowanie krajobrazu kulturowego.
- analizy przewidywanych oddziaływań akustycznych względem zabudowy; należy kierować się minimalizacją oddziaływań akustycznych zarówno o częstotliwościach słyszalnych dla człowieka jak i niesłyszalnych (infradźwięki), gwarantując brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu oraz zagrożeń dla zdrowia ludzi (zgodnie ze współczesną wiedzą w tej dziedzinie).
- analizą gatunkową i ilościową ptaków i nietoperzy oraz analizą zagrożeń dla awifauny związanych z budową i użytkowaniem elektrowni wiatrowych.

Szczegółowe zalecenia odnośnie lokalizacji elektrowni wiatrowych względem krajobrazu kulturowego zawarte są w punkcie 6.1.

W przypadku stwierdzenia negatywnego oddziaływania farmy inwestor podejmie stosowne działania minimalizujące lub wykluczające negatywny wpływ na w/w elementy środowiska przyrodniczego, kulturowego oraz zdrowie ludzi.

W rejonie miejscowości Tatary wrysowano lokalizację poszczególnych elektrowni wiatrowych posiadających pozwolenie na budowę oraz decyzję o warunkach zabudowy wraz ze strefą oddziaływania akustycznego. Strefę tę wrysowano na podstawie analiz przeprowadzonych przez inwestora przed uzyskaniem stosownych pozwoleń.

Na południe od wsi Siemiątki i Zagrzewo, wrysowano lokalizację poszczególnych elektrowni wiatrowych wraz ze strefą ochronną według ważnej decyzji o warunkach zabudowy.

Wszystkie obiekty budowlane, w tym elektrownie wiatrowe, o wysokości od 100 m i więcej nad poziom terenu są przeszkodami lotniczymi. Lokalizacja tych obiektów musi być uzgadniana z Prezesem Urzędu Lotnictwa Cywilnego oraz szefostwem Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych RP. Przeszkody lotnicze muszą być wyposażone w znaki przeszkodowe, zgodnie z rozporządzeniem Ministra infrastruktury w sprawie zgłaszania oraz oznakowania przeszkód lotniczych.

Wszystkie obiekty o wysokości od 50 m i więcej nad poziom terenu podlegają każdorazowo, przed wydaniem pozwolenia na budowę, zgłoszeniu do Szefostwa Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych RP.

8.6. Telekomunikacja

Rozwój cywilizacyjny i związany z tym postęp w zakresie łączności publicznej powoduje konieczność rozwoju systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych (przewodowych i bezprzewodowych) stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie.

Inwestycje celu publicznego z zakresu łączności publicznej, w rozumieniu przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami, można lokalizować na całym terenie gminy, jeżeli taka inwestycja zgodna jest z przepisami odrębnymi. W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy uwzględniać regulacje zawarte w przepisach ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych w szczególności nie można ustalać zakazów lub rozwiązań, które uniemożliwiłyby lokalizowania w/w inwestycji.

Teren gminy winien być objęty zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym połączonym z systemem sieci internetowych: wojewódzkiej i krajowej.

8.7. Gospodarka odpadami

System musi obejmować 100% mieszkańców miasta i gminy. oraz zapewniać możliwości gromadzenia odpadów w miejscu wytworzenia, usuwania z częstotliwością dostosowaną do indywidualnych potrzeb użytkowników, a także ich wstępnej segregacji.

Transport odpadów i ich unieszkodliwienie nie może być uciążliwe dla mieszkańców i nie może wywoływać pogorszenie stanu środowiska.

Istniejące wysypisko w Kanigowie przeznacza się do likwidacji. Docelowo odpady będą wywożone poza teren gminy w ramach porozumienia - Związku Gmin „Działdowszczyzna”.

9. **Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² oraz obszary przestrzeni publicznej.**

- Na terenie gminy Nidzica nie wyznacza się obszarów wymagających przeprowadzenia procedury scaleń i podziału nieruchomości.
- Obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² wyznaczono na terenie miasta w obszarze 5.4c oraz na terenach rozwoju funkcji gospodarczych w rejonie wsi Tatary i węzła drogowego „Nidzica Południe”
- Obszary przestrzeni publicznej wyznaczono na terenie miasta Nidzica w granicach wyznaczonych na rysunku Studium, załącznik nr 3.

10. **Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne**

Z uwagi na występujące uwarunkowania postuluje się następujące obszary do objęcia planami miejscowymi:

- obszar miasta Nidzica w granicach administracyjnych,
- wieś Likusy wraz z terenami rozwojowymi,
- wieś Brzeźno Łyńskie wraz z terenami rozwojowymi,
- tereny wyznaczone w Studium pod lokalizację elektrowni wiatrowych.

Kolejność sporządzania planów zależeć będzie od potrzeb i możliwości finansowych gminy. Rada Gminy może zdecydować o przystąpieniu do opracowania planów miejscowych również na inne tereny niż wymienione powyżej, stosownie do potrzeb.

11. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

11.1. Leśna przestrzeń produkcyjna

Lasy objęte są ochroną na podstawie *Ustawy z dn.28.09.1991r. o lasach* (Dz.U.1991.101.444, ze zmianami) oraz *Ustawy z dn.3.02.1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych* (Dz.U.1995.16.78, ze zmianami). Ochroną objęte są zarówno duże zwarte kompleksy leśne jak i płaty zadrzewień śródpolnych.

Lesistość terenów gminy jest wysoka - wynosi około 50 %. Stawia to gminę w rzędzie gmin o wysokiej lesistości (lesistość średnia dla województwa warmińsko-mazurskiego wynosi około 29 %).

Lasy i grunty leśne na terenie gminy wchodzi w skład 2 nadleśnictw. Lasy i grunty leśne w pasie zachodnim gminy administruje Nadleśnictwo Jedwabno, w pozostałej części Nadleśnictwo Nidzica. Lasy gminy Nidzica nie są zbyt mocno rozdrobnione, większość drzewostanów skupiona jest w dużych kompleksach leśnych Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej, w północno-wschodniej części obszaru gminy. Mniejsze kompleksy, położone wśród pól i nieużytków, nie połączone z innymi lasami, to przeważnie zalesienia na gruntach porolnych.

Cześć terenów leśnych gminy Nidzica stanowią lasy ochronne, w tym lasy wodochronne oraz cenne fragmenty rodzimej przyrody i ostoje zwierząt.

Na terenie gminy Nidzica w lasach Nadleśnictwa Jedwabno, są to głównie lasy wodochronne, zlokalizowane przede wszystkim wokół jezior: Omulew, Czarne, Trzciniowe, Dłużek. Lokalnie występują ostoje przyrody (Leśnictwo Dębowa Kępa oddz. 7 fragment 8 oraz oddz. 22).

W lasach administrowanych przez Nadleśnictwo Nidzica, znajdujących się na terenie gminy, występują lasy o statusie wodochronnym – głównie w dolinie rzeki Łyny oraz wokół jez. Kiernoz Mały oraz jezior Borówko oraz jeziora we wsi Bujaki. Ponadto występują lasy chroniące środowisko przyrodnicze – w Leśnictwie Łyna oddz. 293 (kompleks leśny na północny zachód od Nidzicy), w Leśnictwie Więckowo oddz. 63 (kompleks leśny na wschód od Napiwody) oraz fragment oddz. 270 oraz 295 w Leśnictwie Jeleń na południowy wschód od jez. Koniuszyn.

Gospodarka leśna prowadzona jest w oparciu o plany urzędzeniowe poszczególnych nadleśnictw. Nadleśnictwo Nidzica i Nadleśnictwo Jedwabno posiadają Programy ochrony przyrody

Grunty marginalne, nieprzydatne dla rolnictwa, mogą być zalesiane. Na terenach objętych prawnymi terytorialnymi formami ochrony przyrody przed zalesieniem należy wykonać rozpoznanie (ekspertyzę) w kierunku wykluczenia występowania na nich siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, w tym ciepłolubnych muraw napiaskowych i muraw kserotermicznych, wykształcających się na suchych piaszczystych glebach na stanowiskach o odpowiednich warunkach termicznych i ekspozycji słonecznej.

Zalecane jest zalesianie terenów o silnie skonfigurowanej rzeźbie, szczególnie tych o spadkach powyżej 18%, w celu przeciwdziałania procesom erozyjnym.

11.2. Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Na mocy obowiązującej ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych zasoby glebowe podlegają ochronie przed przeznaczaniem na cele nierolnicze. Grunty pochodzenia mineralnego I-III klasy o powierzchni przekraczającej 0,5 ha w zwartym obszarze wymagają uzyskania zgody Ministra Rolnictwa na przeznaczanie na cele nierolnicze. Ochrona zasobów glebowych obejmuje ponadto warstwę próchniczną gleby, która powinna zostać zdjęta przed realizacją podjętej inwestycji. Warstwa ta powinna zostać zabezpieczona i wykorzystana na cele rolne lub pokrewne (ogrodnictwo, sadownictwo). Podobnie należy zabezpieczyć warstwę próchniczną gleby na terenach eksploatacji kopalni.

Zwarte powierzchnie wykorzystywane przez rolnictwo występują w zachodniej i południowej części gminy Nidzica. Występujące tutaj warunki przyrodnicze nie sprzyjają uzyskiwaniu wysokich plonów. Przeważają gleby o klasie bonitacyjnej IV i słabsze. Duże powierzchnie zajęte są przez tereny podmokłe, wykorzystywane częściowo jako użytki zielone.

Znaczne powierzchnie gruntów ornych oraz łąk i pastwisk są w zachodniej części gminy położone albo w strefie wododziałów albo w dolinach rzek. Nadmierne nawożenie stwarza realne zagrożenie przedostawania się do wód zarówno azotanów i fosforanów, jak i skażeń bakteryjnych związanych z gnojowicowaniem. To zagrożenie będzie zminimalizowane dzięki ekstensywnym formom uprawy roli i hodowli. Obowiązują tutaj ponadto ograniczenia związane są z koniecznością ochrony wód podziemnych.

Kierunki i zasady kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej zawarte są w punkcie 1.3.(K3, K4).

12. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

- Tereny przeznaczone pod lokalne sieci infrastruktury technicznej
- Tereny przeznaczone pod ulice miejskie i drogi gminne
- Tereny przeznaczone pod ścieżki rowerowe o znaczeniu lokalnym
- Tereny przeznaczone pod obiekty oświaty i użyteczności publicznej
- Tereny przeznaczone na inne cele: place zabaw, zieleń miejską, schroniska dla zwierząt, miejsca gromadzenia odpadów, kąpieliska wiejskie itp.

13. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, (Dz. U. z 2003 r. Nr 80, poz. 717 ze zm.)

- Na obszarze gminy nie występują programy służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym w rozumieniu art. 48 i 49 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r.
- Do zadań ponadlokalnych wynikających z przyjętych w planie województwa kierunkach rozwoju należą:
  - Przebudowa i utrzymanie drogi krajowej ekspresowej S7 Gdańsk- Olsztynek - Warszawa w parametrach drogi ekspresowej wraz z budową węzłów i obwodnic miejscowości: Frąknowa, Rączek, Załusek, Nidzicy i Kanigowa
  - Przebudowa dróg wojewódzkich:
    - nr 545 Działdowo- Nidzica - Jedwabno do parametrów klasy G wraz z przebudową skrzyżowania z drogą nr 538 w miejscowości Rozdroże oraz budową obejścia Nidzicy po północno – zachodniej stronie wiążącej drogę nr S7, nr 538 i nr 545 w kierunkach Szczytna i Działdowa.
    - nr 538 Nowe Miasto Lubawskie – Rozdroże do parametrów klasy G
    - nr 604 Nidzica – Wielbark do parametrów klasy Z wraz z budową obwodnicy Nidzicy od strony wschodniej w kierunku Wielbarka wiążącej drogę nr S 7 z drogą nr 604 w rejonie Robaczewa
  - Budowa chodników, ścieżek rowerowych i przystanków autobusowych w miejscowościach przy drogach wojewódzkich
  - Przebudowa linii kolejowej **Olsztyn – Działdowo nr 216** do zakładanej prędkości
  - Przebudowa dróg układu uzupełniającego do wymaganych klas technicznych;
  - Budowa innych ponadlokalnych urządzeń infrastruktury technicznej.
  - objęcie działaniami rewaloryzacyjnymi obiektów, zespołów i układów

zabytkowych najważniejszych dla zachowania tożsamości kulturowej regionu.

- wzmocnienie potencjału usługowego subregionalnych i ponadlokalnych ośrodków rozwoju w zakresie: edukacji, ochrony zdrowia, kultury, obsługi biznesu.

14. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych

14.1. Erozja i osuwiska.

Na terenach o skonfigurowanej rzeźbie gleby narażone są na erozję. Dla przeciwdziałania procesom erozyjnym wskazane jest zalesianie terenów (szczególnie tych o spadkach powyżej 18-20 %). Ponadto stosowanie użytków zielonych i upraw wieloletnich także osłabia procesy erozyjne gleb. Powinny one być preferowane (obok zalesiania) na terenach o spadkach 10-18%. Na obszarze gminy Nidzica terenów o takich spadkach na gruntach nieleśnych nie jest zbyt dużo. Ich występowanie można określić jako wyspowe na pagórkach morenowych i liniowe wzdłuż krawędzi dolin rzecznych.

Według Katalogu Osuwisk Instytutu Geologicznego Zakładu Geologii Inżynierskiej (W-wa 1971r.) i wg materiałów RZGW w Warszawie z 2005 r. na terenie gminy Nidzica zidentyfikowano obszary osuwiskowe i obszary o predyspozycjach do powstawania osuwisk. Znajdują się one głównie w strefach krawędziowych dolin rzecznych (szczególnie doliny Łyny).

14.2. Tereny zagrożone powodzią.

Według „Studium dla obszarów nieobwałowych, narażonych na niebezpieczeństwo powodzi” sygnowanego przez RZGW w Warszawie, na terenie miasta i gminy Nidzica obszary bezpośredniego zagrożenia powodzią w granicach wody stuletniej występują w dolinach rzek: Wkry, Koniuszanki i Łyny. Na terenach tych nie powinno się lokalizować trwałych obiektów budowlanych i zachować należy drożność przepływów wg art.82. Prawa wodnego.

Ze względu na predyspozycje do występowania podtopień lokalizacji obiektów budowlanych należy unikać także w innych dolinach rzecznych oraz w obniżeniach terenu.

15. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu filar ochronny

Na obszarze gminy nie udokumentowano geologicznie kopalni, których eksploatacja byłaby opłacalna sposobem podziemnym. Wobec tego nie występują też filary ochronne złóż takich kopalni.

Na obszarze gminy występują tylko bilansowe złoża kopalni pospolitych, które eksploatuje się sposobem odkrywkowym. Obiekty wymagające wyznaczenia filarów ochronnych w złożach tych kopalni, to głównie ciągi infrastrukturalne (takie jak drogi czy linie elektroenergetyczne), zabudowania i tereny leśne. Te obiekty i obszary są - zgodnie z obowiązującym prawodawstwem – wyznaczane szczegółowo w trybie procedury na udzielanie koncesji na wydobycie poszczególnych złóż kopalni.

Wydobycie tych kopalni na obszarze gminy jest możliwe o ile nie stworzy kolizji z innym zagospodarowaniem danych terenów i pozostanie w zgodzie z przepisami prawa.

16. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji

Nidzica należy do gmin, w których powierzchnia ziemi nie została w sposób istotny zdegradowana.

Na Równinie Mazurskiej problemem mogą być odwodnieniowe melioracje wodne zbytnio przesuszające płytkie dolinne torfowiska i okoliczne wrażliwe grunty orne.

Tereny wymagające rekultywacji związane są z terenami eksploatacji kopalni. Na obszarze miasta i gminy dotyczy to lokalnych kopalni piasku ze żwirem. Preferowane kierunki rekultywacji to zalesienia lub przywrócenie użytkowania rolniczego.

Rehabilitacji wymagają dawne zespoły folwarczne i założenia parkowe.

Rewitalizacji wymaga obszar centralny miasta obejmujący historyczne terytorium miasta lokacyjnego oraz zamek i podzamcze po uprzednim opracowaniu programu rewitalizacji.

17. Inne obszary problemowe, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występującego w gminie.

W gminie Nidzica nie występuje potrzeba wyznaczenia w/w obszarów

18. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz.U. nr 41, poz. 412 oraz z 2002 r. nr 113, poz. 984 i nr 153, poz. 1271);

W granicach miasta i gminy Nidzica w/w obszary nie występują.

19. Tereny zamknięte

Na obszarze gminy i miasta Nidzica terenami zamkniętymi są niżej wymienione działki, przez które przebiegają linie kolejowe—(decyzja nr 62 Ministra infrastruktury z dnia 26 września 2005 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe jako terenów zamkniętych)

obręb	nr działki	powierzchnia /ha/
Bolejny	251	8,7200
Bolejny	387/1	5,3400
Bolejny	421	3,4200
Dobrzyń	1	9,8900
Łyna	389	1,2100
Módłki	100/3	1,6700
Nibork	72	2,5400
Olszewo	255	7,9949
Piątki	65/8	8,1259
Waszulki	390	1,2200
Wietrzychowo	161	3,0300
Wietrzychowo	316/1	1,9200
Wietrzychowo	320/1	3,7900
Wietrzychowo	90	3,1400
Wietrzychowo	98	3,7400
Nidzica 2	157/1	10,5700
Nidzica 1	22/1	4,9583

20. Zasób obiektów zabytkowych

Obiekty figurujące w ewidencji zabytków- gmina Nidzica

L.p.	Miejscowość	Obiekt	Adres (ulica/inne)	Numer	Rodzaj ewidencji: wojewódzka /gminna
1	Nibork Drugi	czworak		3	g
2	Nibork Drugi	czworak		4	g
3	Nibork Drugi	gorzelnia		5	g
1	Radomin	Kapliczka (1854 r.)	od strony Nidzicy		w
2	Radomin	dom		3	g
3	Radomin	dom		4	g
4	Radomin	dom		5	g
5	Radomin	dom		6	g
6	Radomin	dom		9	g
7	Radomin	dom		10	g
8	Radomin	dom		11	g
9	Radomin	dom		18	g
10	Radomin	dom		20	g
11	Radomin	bud. gospodarczy	przy bud. nr 21		g
12	Radomin	dom		22	g
13	Radomin	dom		25	g
14	Radomin	dom		30	g
1	Napiwoda	b.kolejowy (ob.dom)		2	g
2	Napiwoda	b.kolejowy (ob.dom)		3	g
3	Napiwoda	b.kolejowy (ob.dom)		4	g
4	Napiwoda	dom		5	g
5	Napiwoda	dom		6	g
6	Napiwoda	dom		7	g
7	Napiwoda	dom		8	g
8	Napiwoda	dom		9	g
9	Napiwoda	dom/biblioteka		13	g
10	Napiwoda	bud. przemysłowy	obok bud. nr 14/1		g
11	Napiwoda	dom		14/2	g
12	Napiwoda	bud. gospodarczy	przy bud. nr 25		g
13	Napiwoda	dom		26	g
14	Napiwoda	dom		27	g
15	Napiwoda	dom		31	g
16	Napiwoda	dom		33	g
17	Napiwoda	bud. gospodarczy	przy bud. nr 35		g
18	Napiwoda	dom		41	g
19	Napiwoda	dom		43	g
20	Napiwoda	dom		44	g
21	Napiwoda	dom		45	g
22	Napiwoda	dom		46	g
23	Napiwoda	dom		48	g
24	Napiwoda	dom		49	g
25	Napiwoda	dom		52	g
26	Napiwoda	dom		53	g
27	Napiwoda	dom		59	g
28	Napiwoda	dom		60	g
29	Napiwoda	dom		61	g
30	Napiwoda	dom		65	g
31	Napiwoda	dom		72	g
32	Napiwoda	dzwonnica (rekonstrukcja)			g
1	Koniuszyn	bud. Nadleśnictwa		1	w
2	Koniuszyn	bud. Nadleśnictwa (ob.dom)		2	g

1	Wikno	dom		1	g
2	Wikno	dom		2	g
3	Wikno	dom		3	g
4	Wikno	dom		4	g
5	Wikno	dom		8	g
6	Wikno	dom		9	g
7	Wikno	dom		10	g
8	Wikno	dom		13	g
9	Wikno	dom		14	g
10	Wikno	dom		17	g
11	Wikno	dom		18	g
12	Wikno	dom		19	g
13	Wikno	dom		20	g
1	Jablonka	dom		4	g
2	Jablonka	dom		5	g
3	Jablonka	dom		6	g
4	Jablonka	dom		7	g
5	Jablonka	dom		8	g
6	Jablonka	dom		10	g
7	Jablonka	dom		15	g
8	Jablonka	d. szkoła		22	g
9	Jablonka	dom		26	g
10	Jablonka	dom		27	g
11	Jablonka	dom		27 a	g
12	Jablonka	dom		28	g
13	Jablonka	dom		29	g
14	Jablonka	dom		30	g
15	Jablonka	dom		31	g
16	Jablonka	dom		32	g
17	Jablonka	dom		34	g
18	Jablonka	dom		35	g
19	Jablonka	dom		37	g
20	Jablonka	dom		39	g
21	Jablonka	dom		41	g
22	Jablonka	dom		41 b	g
23	Jablonka	dom		44	g
24	Jablonka	dom		45	g
25	Jablonka	dom		47	g
26	Jablonka	dom		48	g
27	Jablonka	dom		49	g
28	Jablonka	dom		50	g
29	Jablonka	dom		51	g
30	Jablonka	dom		53	g
31	Jablonka	dom		54	g
1	Frąnowo	dom		1	g
2	Frąnowo	dom		6	g
3	Frąnowo	dom		7	g
4	Frąnowo	dom		12	g
5	Frąnowo	dom		15	w
6	Frąnowo	dom		16 a	g
7	Frąnowo	dom		17	g
8	Frąnowo	dom		18	g
9	Frąnowo	dom		20	g
10	Frąnowo	bud. gospodarczy	przy bud. nr 20		g
11	Frąnowo	dom		25	g
12	Frąnowo	dom		27	g
13	Frąnowo	dom		31	g
1	Dobrzyń	kapliczka przydrożna	od strony Frąnowa		w
2	Dobrzyń	dom		2	g

3	Dobrzyń	chata drewniana		7	w
4	Dobrzyń	dom		8	g
5	Dobrzyń	dom		10	g
6	Dobrzyń	dom		11	g
7	Dobrzyń	dom		12	w
8	Dobrzyń	dom		13	g
9	Dobrzyń	dom		14	g
10	Dobrzyń	chata drew.		15	w
11	Dobrzyń	bud. gospodarczy	przy bud. nr 15		g
12	Dobrzyń	dom		16	g
13	Dobrzyń	dom		19	g
14	Dobrzyń	dom		22	g
15	Dobrzyń	dom		23	g
16	Dobrzyń	dom		24	g
17	Dobrzyń	dom		27	g
18	Dobrzyń	dom		29	g
19	Dobrzyń	dom		30	g
20	Dobrzyń	dom		33	g
21	Dobrzyń	dom		34	g
22	Dobrzyń	dom		35	g
23	Dobrzyń	d. dworzec kol.		38	g
1	Łyna	dom		1	g
2	Łyna	bud. gospodarczy	przy bud. nr 1		g
3	Łyna	dom		4	g
4	Łyna	dom		5	g
5	Łyna	szkoła			g
6	Łyna	dom		11	g
7	Łyna	dom		12	g
8	Łyna	dom		14	g
9	Łyna	dom		18	g
10	Łyna	dom		20	g
11	Łyna	dom		21	g
12	Łyna	dom		23	g
13	Łyna	dom		24	g
14	Łyna	gospoda (ob. sklep)		25	g
15	Łyna	dom		28	g
16	Łyna	dom		31	g
1	Wietrzychowo	dom		1/14	g
2	Wietrzychowo	dom		2	g
3	Wietrzychowo	dom		8	g
4	Wietrzychowo	d. zespół folwarczny	ob. gospod. rolne		g
1	Szerokopas	dom		1	g
2	Szerokopas	dom		5	g
3	Szerokopas	dom		6	g
4	Szerokopas	dom		7	g
5	Szerokopas	dom		8	g
6	Szerokopas	dom		8 a	g
7	Szerokopas	dom		9	g
8	Szerokopas	bud. gospodarczy	przy bud. nr 10		g
9	Szerokopas	dom		11	g
10	Szerokopas	bud. godpodarczy	przy bud. nr 11		g
11	Szerokopas	dom		12	g
12	Szerokopas	dom		14	g
13	Szerokopas	dom		20	g
14	Szerokopas	dom		21	w
1	Załuski	gorzelnia			g
2	Załuski	d.dwór (ob.dom)		2	g
3	Załuski	dom		4	g
4	Załuski	dom		6	g
5	Załuski	dom		9	g

6	Załużski	dom		11	g
7	Załużski	dom		15	g
8	Załużski	dom		16 a	g
9	Załużski	dom		17	g
10	Załużski	d.szkoła (ob.dom)		19	g
11	Załużski	dom		20	g
12	Załużski	dom		21	g
1	Rączki	dom		2	g
2	Rączki	dom		4	g
3	Rączki	dom		10	g
4	Rączki	dom		11	g
5	Rączki	dom		13	g
6	Rączki	dom		15	g
7	Rączki	dom		25	g
1	Orłowo	dom		9	g
2	Orłowo	dom		11	g
3	Orłowo	d. zespół folwarczny	ob. gospod. rolne		g
1	Wólka Orłowska	dom		5	g
2	Wólka Orłowska	d. zespół folwarczny	ob. gospod. rolne		g
1	Żelazno	dom		1/1	g
2	Żelazno	dom		1/2	g
3	Żelazno	dom		1/4	g
4	Żelazno	kościół	1880 r.		w
1	Bolejny	dom		1	g
2	Bolejny	dom		4	g
3	Bolejny	dom		5	g
4	Bolejny	dom		8	g
5	Bolejny	dom		9	g
6	Bolejny	dom		10	g
7	Bolejny	dom		11	g
8	Bolejny	dom		12	g
9	Bolejny	dom		14	g
10	Bolejny	dom		17	g
11	Bolejny	dom		19	g
12	Bolejny	dom		21	g
13	Bolejny	dom		22	g
14	Bolejny	dom		23	g
15	Bolejny	bud. gospodarczy	przy bud. nr 23		g
16	Bolejny	dom		24	g
17	Bolejny	dom		26	g
18	Bolejny	dom		27	g
19	Bolejny	dom		29	g
20	Bolejny	dom		29 a	g
21	Bolejny	dom		30	g
22	Bolejny	dom		31	g
23	Bolejny	dom		32	g
24	Bolejny	dom		33	g
1	Rozdroże	dom		13	g
2	Rozdroże	dom		14	g
3	Rozdroże	dom		16	g
4	Rozdroże	dom		17	g
5	Rozdroże	dom		24	g
1	Łysakowo	bud. gospodarczy	przy bud. nr 2		g
2	Łysakowo	dom		3	g
3	Łysakowo	dom		5	g
4	Łysakowo	dom		6	g
5	Łysakowo	dom		7	g
6	Łysakowo	dom		11	g

7	Łysakowo	kuźnia	bez numeru		g
8	Łysakowo	bud. gospodarczy	przy bud. nr 13		g
9	Łysakowo	bud. gospodarczy	przy bud. nr 17-18		g
10	Łysakowo	dom		20	g
11	Łysakowo	dom		21	g
12	Łysakowo	dom		22/23	g
13	Łysakowo	dom		24	g
14	Łysakowo	dom		26	g
15	Łysakowo	dom		27	g
16	Łysakowo	dom		28	g
17	Łysakowo	dom		30	g
18	Łysakowo	bud. gospodarczy	przy bud. nr 31		g
19	Łysakowo	dom		33	g
20	Łysakowo	bud. gospodarczy	przy bud. nr 33		g
21	Łysakowo	dom		35	g
22	Łysakowo	dom		37	g
1	Kanigowo	dom		1	g
2	Kanigowo	dom		4	g
3	Kanigowo	dom		5	g
4	Kanigowo	dom		10	g
5	Kanigowo	dom		14	g
6	Kanigowo	dom		14 a	g
7	Kanigowo	dom		15	g
8	Kanigowo	bud. gospodarczy	przy bud. nr 17		g
9	Kanigowo	plebania		22	w
10	Kanigowo	szkoła		24	g
11	Kanigowo	dom		24 a	g
12	Kanigowo	dom		25	g
13	Kanigowo	bud. gospodarczy	przy bud. nr 27 c		g
14	Kanigowo	dom		28	g
15	Kanigowo	dom		30	g
16	Kanigowo	dom		31	g
17	Kanigowo	dom		32	g
18	Kanigowo	dom		33	g
19	Kanigowo	dom		34	g
20	Kanigowo	dom		35	g
1	Kamionka	dom		2	g
2	Kamionka	dom		3	g
3	Kamionka	bud. gospodarczy	przy bud. nr 5		g
4	Kamionka	dom		8	g
5	Kamionka	dom		9	g
6	Kamionka	dom		10	g
7	Kamionka	dom		12	g
8	Kamionka	dom		13	g
9	Kamionka	dom		15	g
10	Kamionka	dom		16	g
11	Kamionka	dom		17	g
12	Kamionka	dom		18	g
1	Pawliki	dom		1	g
2	Pawliki	dom		2	g
3	Pawliki	dom		7	g
4	Pawliki	dom		8	g
1	Olszewo	dom		5	g
2	Olszewo	dom		6/6a	g
3	Olszewo	dom		7	g
4	Olszewo	dom		8	g
5	Olszewo	dom		9	g
6	Olszewo	dom		10	g
7	Olszewo	dom		11	g
8	Olszewo	dom		12	g

9	Olszewo	dom		13	g
10	Olszewo	bud. gospodarczy	przy bud. nr 14		g
11	Olszewo	dom		15	g
1	Piątki	dom		6	w
2	Piątki	dom		15	w
3	Piątki	bud. gospodarczy	przy bud. nr 15		g
4	Piątki	dom		16 a	g
5	Piątki	bud. gospodarczy	przy bud. nr 16 a		g
6	Piątki	dom		21	g
7	Piątki	bud. gospodarczy	przy bud. nr 21		g
8	Piątki	dom		24	g
1	Tatary	dom		7/7 a	g
2	Tatary	dom		9/9 a	g
3	Tatary	dom		10/10a	g
4	Tatary	dom		12	g
5	Tatary	dom		12 a	g
6	Tatary	dom		16 a	g
7	Tatary	dom		17/17a	g
8	Tatary	dom		18/18a	g
9	Tatary	dom		19/19a	g
1	Siemiątki	dom		2	g
2	Siemiątki	dom		3	g
3	Siemiątki	dom		4 a	g
4	Siemiątki	bud. gospodarczy	przy bud. nr 4 a		g
5	Siemiątki	dom		5	g
1	Zagrzewo	dom		9	g
2	Zagrzewo	dom		10	g
3	Zagrzewo	dom		12	g
4	Zagrzewo	dom		13	g
5	Zagrzewo	dom		18	g
1	Piotrowice	dom		5	g
2	Piotrowice	dom		6	g
3	Piotrowice	dom		8	g
4	Piotrowice	dom		9	g
5	Piotrowice	dom		9 a	g
6	Piotrowice	dom		10	g
7	Piotrowice	dom		11	g
8	Piotrowice	dom		12	g
1	Magdaleniec	kapliczka	we wsi		w
2	Magdaleniec	dom		3 a	g
3	Magdaleniec	dom		5	g
4	Magdaleniec	dom		8	g
5	Magdaleniec	dom		10	g
6	Magdaleniec	dom		13	g
7	Magdaleniec	dom		14	g
8	Magdaleniec	dom		15	g
9	Magdaleniec	dom		16	g
10	Magdaleniec	punkt biblioteczny			g
11	Magdaleniec	bud. gospodarczy	przy punkcie bibliotecznym		g
1	Grzegórzki	dom		3	g
2	Grzegórzki	dom		5	g
3	Grzegórzki	dom		6	g
4	Grzegórzki	dom		9	g
5	Grzegórzki	dom		11	g
6	Grzegórzki	dom		13	g
7	Grzegórzki	dom		14	g
8	Grzegórzki	dom		15	g
9	Grzegórzki	bud. gospodarczy	przy bud. nr 15		g

10	Grzegórzki	dom		17	g
11	Grzegórzki	dom		18	g
12	Grzegórzki	dom		22	g
13	Grzegórzki	dom		23	g
14	Grzegórzki	dom		25	g
1	Litwinki	dom		4	g
2	Litwinki	dom		13	g
3	Litwinki	dom		21	g
4	Litwinki	dom		23	g
5	Litwinki	dom		25	g
6	Litwinki	dom		44	g
7	Litwinki	dom		50	g
8	Litwinki	dom		52	g
1	Módlki	dom		1	g
2	Módlki	dom		4	g
3	Módlki	dom		7	g
4	Módlki	dom		8	g
5	Módlki	bud. gospodarczy	przy bud. nr 10		g
6	Módlki	bud. gospodarczy	przy bud. nr 15		g
1	Bartoszki	chata		4	g
2	Bartoszki	dom		6	g
3	Bartoszki	chata		7	g
4	Bartoszki	dom		8	g
5	Bartoszki	d. szkoła (ob.sklep)			g
6	Bartoszki	dom		14	g
7	Bartoszki	dom		17	g
8	Bartoszki	dom		19	g
9	Bartoszki	dom		21	g
10	Bartoszki	dom		22	g
11	Bartoszki	dom		23	g
12	Bartoszki	chata		24	g
13	Bartoszki	dom		25/25b	g
14	Bartoszki	dom		29a	g
15	Bartoszki	dom		30	g
16	Bartoszki	dom		32	g
17	Bartoszki	bud. gospodarczy	przy bud. nr 32		g
1	Waszulki	dom		4	g
2	Waszulki	dom		5	g
3	Waszulki	dom		11	g
4	Waszulki	dom		14	g
5	Waszulki	dom		15	g
6	Waszulki	dom		16	g
7	Waszulki	dom		17	g
8	Waszulki	dom		18	g
9	Waszulki	dom		19	g
10	Waszulki	dom		20	g
1	Moczysko	dom		1/2	g
1	Zimna Woda	dom		1	g
2	Zimna Woda	dom		3	g
3	Zimna Woda	dom		6	g
4	Zimna Woda	dom		7	g
5	Zimna Woda	dom		10	g
1	Wąły	dom		2	g
2	Wąły	chata		3	g
3	Wąły	chata		4	g
4	Wąły	chata		5	g
5	Wąły	dom		7	g
6	Wąły	bud. Leśnictwa		9	g

7	Wały	dom		11	g
8	Wały	bud. gospodarczy	przy bud. nr 12		g
9	Wały	dom		16	g
10	Wały	dom		17	g
11	Wały	d. kuźnia	przy bud. nr 18		g
12	Wały	dom		21	g
13	Wały	dom		23	g
14	Wały	dom		24	g
15	Wały	dom		26	g
16	Wały	dom		27	w
1	Natać Wielka	dom		3	g
2	Natać Wielka	chata		9	g
3	Natać Wielka	dom		14	g
4	Natać Wielka	dom		15	g
5	Natać Wielka	dom		17	g
6	Natać Wielka	dom		18	g
7	Natać Wielka	dom		21	g
8	Natać Wielka	dom		23	g
9	Natać Wielka	dom	obok bud. nr 33	24	g
10	Natać Wielka	dom		26	g
1	Natać Mała	dom		1	g
2	Natać Mała	dom		2	g
3	Natać Mała	dom		3	g
4	Natać Mała	dom		4	g
5	Natać Mała	dom		7	g
6	Natać Mała	dom		27	g
1	Likusy	dom		1	g
2	Likusy	dom		3	g
3	Likusy	dom		6	g
4	Likusy	dom		9	g
5	Likusy	dom		10	g
1	Brzeźno Łyńskie	dom		4	g
2	Brzeźno Łyńskie	dom		5	g
3	Brzeźno Łyńskie	dom		6	w
4	Brzeźno Łyńskie	dom		8	g
5	Brzeźno Łyńskie	szkoła		9	w
6	Brzeźno Łyńskie	bud. gospodarczy	przy bud. szkoły		w

Obiekty figurujące w ewidencji zabytków- miasto Nidzica

Miejscowość	Obiekt	Adres (ulica/inne)	Numer	Rodzaj ewidencji: województwa/g minna
Nidzica	dom	1-ego Maja	4	
Nidzica	dom	1-ego Maja	9	
Nidzica	dom	1-ego Maja	12	w
Nidzica	dom	1-ego Maja	13	
Nidzica	dom	1-ego Maja	14	
Nidzica	oficyna	1-ego Maja	14A	
Nidzica	dom	1-ego Maja	15	w
Nidzica	oficyna	1-ego Maja	16A	
Nidzica	dom	1-ego Maja	17	
Nidzica	kamienica	1-ego Maja	18	
Nidzica	dom	1-ego Maja	18B	w
Nidzica	dom	1-ego Maja	24	
Nidzica	oficyna	1-ego Maja	31	
Nidzica	dom	1-ego Maja	33/35	
Nidzica	dom	1-ego Maja	38	
Nidzica	dom	1-ego Maja	49	

Nidzica	dom	1-ego Maja	53	
Nidzica	dom	3-ego Maja	1	
Nidzica	dom	Barke	4	
Nidzica	dom	Barke	5	
Nidzica	dom	Barke	6	
Nidzica	dom	Boczna	1	
Nidzica	dom	Boczna	2	
Nidzica	dom	Boczna	3	
Nidzica	dom	Boczna	4	
Nidzica	dom	Boczna	5	
Nidzica	dom	Boczna	6	
Nidzica	dom	Boczna	7	
Nidzica	dom	Boczna	8	
Nidzica	dom	Boczna	9	
Nidzica	dom	Boczna	10	
Nidzica	dom	Boczna	11	
Nidzica	dom	Boczna	13	
Nidzica	dom	Boczna	15	
Nidzica	dom	Boczna	17	
Nidzica	dom	Boczna	19	
Nidzica	dom	Boczna	23/21	
Nidzica	dom	Boczna	25	
Nidzica	dom	Boczna	27	
Nidzica	dom	Boczna	29	
Nidzica	dom	Boczna	31	
Nidzica	dom	Brzozowa	1	
Nidzica	dom	Brzozowa	2	
Nidzica	dom	Brzozowa	3	
Nidzica	dom	Brzozowa	5	
Nidzica	dom	Brzozowa	6	
Nidzica	dom	Brzozowa	8	
Nidzica	dom	Cegielniana	3	
Nidzica	dom	Cegielniana	4	
Nidzica	dom	Cegielniana	6	
Nidzica	dom	Cegielniana	7	
Nidzica	dom	Cegielniana	8	
Nidzica	dom	Cegielniana	9	
Nidzica	dom	Cegielniana	10	
Nidzica	dom	Cegielniana	11	
Nidzica	dom	Cegielniana	12	
Nidzica	dom	Cegielniana	13	
Nidzica	dom	Cegielniana	14	
Nidzica	dom	Cegielniana	15	
Nidzica	dom	Dubieńska	1	
Nidzica	dom	Dubieńska	2	
Nidzica	dom	Dubieńska	5	
Nidzica	dom	Dubieńska	6	
Nidzica	dom	Dubieńska	7	
Nidzica	dom	Dubieńska	8	
Nidzica	dom	Dubieńska	9	
Nidzica	dom	Dubieńska	10	
Nidzica	dom	Dubieńska	11	
Nidzica	dom	Dubieńska	12	
Nidzica	dom	Dubieńska	14	
Nidzica	dom	Dubieńska	16	
Nidzica	dom	Dubieńska	18	
Nidzica	dom	Dubieńska	22/20	
Nidzica	dom	Dubieńska	24	
Nidzica	dom	Dubieńska	30	
Nidzica	dom	Działdowska	2	
Nidzica	dom	Działdowska	10	
Nidzica	dom	Działdowska	13	
Nidzica	dom	Działdowska	14	
Nidzica	dom	Działdowska	16/18	

Nidzica	dom	Górna	5	
Nidzica	dom	Górna	6	
Nidzica	dom	Górna	10	
Nidzica	dom	Górna	18	
Nidzica	dom	Górna	20	
Nidzica	dom	Górna	22	
Nidzica	dom	Grunwaldzka	2	
Nidzica	mleczarnia	Grunwaldzka	2A	
Nidzica	dom	Grunwaldzka	2A	
Nidzica	szkoła	Jagiełły	1	w
Nidzica	sala gimnastyczna	Jagiełły	2	
Nidzica	szkoła	Jagiełły	3	
Nidzica	bud. przemysłowy	Jagiełły	10	
Nidzica	budynek gospodarczy	Jagiełły	10	
Nidzica	dom	Kętrzyńskiego	1	
Nidzica	dom	Kętrzyńskiego	2	
Nidzica	dom	Kętrzyńskiego	3	
Nidzica	dom	Kętrzyńskiego	5	
Nidzica	budynek mops	Kolejowa	5	w
Nidzica	budynek pkp	Kolejowa	6	
Nidzica	dom	Kolejowa	7	
Nidzica	zakłady mięsne	Kolejowa	7	
Nidzica	dom	Kolejowa	8	
Nidzica	dom	Kolejowa	11	w
Nidzica	dom	Kolejowa	13	w
Nidzica	dom	Kolejowa	15	
Nidzica	dom	Kolejowa	15A	
Nidzica	bud. gospodarczy	Kolejowa	17	w
Nidzica	dom	Kolejowa	17	
Nidzica	dom	Kolejowa	17B	
Nidzica	dom	Kolejowa	17C	
Nidzica	dom	Kolejowa	19	w
Nidzica	magazyn	Kolejowa	19	
Nidzica	dom	Kolejowa	23	
Nidzica	dom	Konopnickiej	7	
Nidzica	dom	Konopnickiej	8	
Nidzica	szkoła	Kopernika	1	w
Nidzica	dom	Kopernika	2	w
Nidzica	kamienica	Kościuszki	8	w
Nidzica	kamienica	Kościuszki	11	
Nidzica	kamienica	Kościuszki	12	w
Nidzica	kamienica	Kościuszki	13	w
Nidzica	sąd	Kościuszki	15	w
Nidzica	dom	Kościuszki	16	
Nidzica	dom	Kościuszki	17	w
Nidzica	kamienica	Kościuszki	19	
Nidzica	dom	Kościuszki	20	
Nidzica	dom	Kościuszki	23/25	
Nidzica	dom	Kościuszki	26	w
Nidzica	dom	Kościuszki	27	w
Nidzica	dom	Kościuszki	28	w
Nidzica	dom	Kościuszki	29/31/33	
Nidzica	dom	Kościuszki	34	
Nidzica	dom	Kościuszki	35/37	w
Nidzica	dom	Kościuszki	36	w
Nidzica	dom	Kościuszki	40	w
Nidzica	dom	Kościuszki	41	w
Nidzica	dom	Krótką	1	
Nidzica	dom	Krótką	3	
Nidzica	dom	Krótką	4	
Nidzica	dom	Krzywa	2	w
Nidzica	dom	Krzywa	5	w
Nidzica	dom	Leśna	7	
Nidzica	dom	Leśna	10/12	

Nidzica	dom	Leśna	13	
Nidzica	dom	Leśna	17	
Nidzica	dom	Leśna	18	
Nidzica	dom	Leśna	26/28	
Nidzica	dom	Linki	1	
Nidzica	dom	Linki	3	
Nidzica	dom	Linki	4	
Nidzica	dom	Linki	5	
Nidzica	dom	Linki	6	
Nidzica	dom	Linki	7	
Nidzica	dom	Linki	8	
Nidzica	dom	Linki	9	
Nidzica	dom	Linki	10	
Nidzica	dom	Linki	11	
Nidzica	dom	Linki	12	
Nidzica	dom	Mazurska	17	
Nidzica	dom	Mazurska	19	
Nidzica	dom	Mazurska	21	
Nidzica	dom	Mazurska	23	
Nidzica	dom	Mazurska	25	
Nidzica	dom	Mazurska	27	
Nidzica	dom	Mickiewicza	15	
Nidzica	szpital	Mickiewicza	25	
Nidzica	dom	Młynarska	2	w
Nidzica	dom	Młynarska	4	w
Nidzica	dom	Młynarska	6	w
Nidzica	dom	Murarska	2	
Nidzica	dom	Murzynowskiego	1	
Nidzica	dom	Murzynowskiego	6	
Nidzica	dom	Murzynowskiego	9	
Nidzica	dom	Murzynowskiego	11	
Nidzica	dom	Murzynowskiego	13	
Nidzica	dom	Nowomiejska	2	
Nidzica	dom	Nowomiejska	4	
Nidzica	dom	Nowomiejska	5	
Nidzica	dom	Nowomiejska	6	
Nidzica	dom	Nowomiejska	9	
Nidzica	dom	Nowomiejska	11	
Nidzica	dom	Nowomiejska	15	
Nidzica	dom	Nowomiejska	17	
Nidzica	dom	Nowomiejska	19	
Nidzica	dom	Nowomiejska	21	
Nidzica	dom	Nowotki	1/3	
Nidzica	dom	Nowotki	2/4	
Nidzica	dom	Nowotki	6/8	
Nidzica	dom	Nowotki	11	
Nidzica	dom	Nowotki	12/14	
Nidzica	dom	Nowotki	17/19	
Nidzica	dom	Nowotki	20	
Nidzica	magazyn	Olsztyńska	2	
Nidzica	budynek przemysłowy	Olsztyńska	4	w
Nidzica	dom	Olsztyńska	12	
Nidzica	dom	Olsztyńska	13	
Nidzica	dom	Olsztyńska	15	
Nidzica	dom	Olsztyńska	16	
Nidzica	dom	Olsztyńska	35	
Nidzica	dom	Olsztyńska	39	
Nidzica	dom	Olsztyńska	39A	
Nidzica	dom	Olsztyńska	39B	
Nidzica	dom	Olsztyńska	44	
Nidzica	dom	Olsztyńska	50	
Nidzica	dom	Olsztyńska	52	
Nidzica	dom	Osińskiego	4	w
Nidzica	kamienica	Osińskiego	6	

Nidzica	młyn	Osińskiego	10	w
Nidzica	dom	Pięięznego	1/3	
Nidzica	dom	Pięięznego	2/4	
Nidzica	dom	Pięięznego	5/7	
Nidzica	dom	Pięięznego	6	
Nidzica	dom	Pięięznego	8	
Nidzica	dom	Pięięznego	9/11	
Nidzica	dom	Pięięznego	10	
Nidzica	dom	Pięięznego	12	
Nidzica	dom	Pięięznego	13	
Nidzica	dom	Pięięznego	14	
Nidzica	dom	Pięięznego	17/19	
Nidzica	bud. gospodarczy	Pięięznego	17/19	
Nidzica	dom	Pięięznego	21/23	
Nidzica	bud. gospodarczy	Pięięznego	23	
Nidzica	dom	Pl. Wolności	5	
Nidzica	dom	Pl. Wolności	6	
Nidzica	kamienica	Pl. Wolności	7	
Nidzica	kamienica	Pl. Wolności	13	
Nidzica	dom	Pl. Wolności	14	w
Nidzica	dom	Pl. Wolności	15	
Nidzica	dom	Pola	1	
Nidzica	dom	Pola	2	
Nidzica	dom	Pola	3	
Nidzica	dom	Pola	4	
Nidzica	dom	Pola	5	
Nidzica	dom	Pola	6	
Nidzica	dom	Pola	7	
Nidzica	dom	Pola	8	
Nidzica	dom	Pola	9	
Nidzica	dom	Pola	10	
Nidzica	dom	Pola	11	
Nidzica	dom	Pola	12	
Nidzica	dom	Pola	13	
Nidzica	dom	Pola	14	
Nidzica	dom	Pola	15	
Nidzica	dom	Polna	3	
Nidzica	dom	Polna	4	
Nidzica	magazyn	Rataja	2	
Nidzica	dom	Rataja	4	w
Nidzica	dom	Robotnicza	1/3	
Nidzica	dom	Robotnicza	2	
Nidzica	dom	Robotnicza	5/7	
Nidzica	dom	Robotnicza	6	
Nidzica	dom	Robotnicza	8	
Nidzica	dom	Robotnicza	9/11	
Nidzica	dom	Robotnicza	10	
Nidzica	dom	Robotnicza	12	
Nidzica	dom	Robotnicza	13/15	
Nidzica	dom	Robotnicza	14	
Nidzica	bud. gospodarczy	Robotnicza	15	
Nidzica	dom	Robotnicza	16	
Nidzica	dom	Robotnicza	18	
Nidzica	dom	Robotnicza	20	
Nidzica	dom	Robotnicza	22	
Nidzica	dom	Robotnicza	24	
Nidzica	dom	Słowackiego	1	
Nidzica	bud. gospodarczy	Słowackiego	7	
Nidzica	bud. gospodarczy	Słowackiego	11	
Nidzica	oficyna	Słowackiego	13	
Nidzica	dom	Sportowa	1	
Nidzica	dom	Sportowa	2	
Nidzica	dom	Sportowa	3	
Nidzica	magazyn	Sportowa	11	

Nidzica	dom	Sportowa	16	
Nidzica	dom	Sportowa	22	
Nidzica	dom	Sprzymierzonych	4	
Nidzica	dom	Sprzymierzonych	5	
Nidzica	dom	Sprzymierzonych	6	
Nidzica	dom	Sprzymierzonych	7	
Nidzica	dom	Sprzymierzonych	8	
Nidzica	dom	Sprzymierzonych	9	
Nidzica	dom	Sprzymierzonych	10	
Nidzica	dom	Sprzymierzonych	11	
Nidzica	dom	Sprzymierzonych	12	
Nidzica	dom	Sprzymierzonych	13	
Nidzica	dom	Sprzymierzonych	15	
Nidzica	dom	Sprzymierzonych	17	
Nidzica	dom	Sprzymierzonych	28	
Nidzica	bud. gospodarczy	Sprzymierzonych	31	
Nidzica	dom	Sprzymierzonych	36	
Nidzica	dom	Sprzymierzonych	38	
Nidzica	dom	Sprzymierzonych	40	
Nidzica	kostnica	Steffena	1	
Nidzica	dom	Steffena	4	
Nidzica	dom	Steffena	6	
Nidzica	magazyn	Szerokopaś		
Nidzica	dom	Śliwkowa	15	
Nidzica	dom	Traugutta	6	w
Nidzica	oficyna	Traugutta	6A	w
Nidzica	dom	Traugutta	6A	
Nidzica	dom	Traugutta	8	
Nidzica	magazyn	Traugutta	10	
Nidzica	wozownia	Traugutta	10A	
Nidzica	oficyna	Traugutta	12A	
Nidzica	dom	Traugutta	14A	
Nidzica	dom	Traugutta	15	
Nidzica	dom	Traugutta	16	
Nidzica	dom	Traugutta	19	
Nidzica	dom	Traugutta	20	
Nidzica	kamienica	Traugutta	23	w
Nidzica	dom	Warszawska	5	
Nidzica	dom	Warszawska	6	
Nidzica	dom	Warszawska	7	w
Nidzica	dom	Warszawska	9	
Nidzica	kamienica	Warszawska	17	w
Nidzica	dom	Warszawska	18	
Nidzica	dom	Warszawska	33	
Nidzica	willa	Warszawska	37	w
Nidzica	dom	Warszawska	39	
Nidzica	dom	Wojciecha z Brudz.	1	
Nidzica	dom	Wojciecha z Brudz.	3	
Nidzica	dom	Wojciecha z Brudz.	5	
Nidzica	dom	Wojciecha z Brudz.	7	
Nidzica	dom	Wojciecha z Brudz.	9	
Nidzica	dom	Wojciecha z Brudz.	11	
Nidzica	dom	Wojska Polskiego	1	
Nidzica	dom	Wojska Polskiego	3	
Nidzica	dom	Wojska Polskiego	7	
Nidzica	dom	Wojska Polskiego	9	
Nidzica	dom	Wojska Polskiego	14	
Nidzica	dom	Wojska Polskiego	16	
Nidzica	dom	Wojska Polskiego	18	
Nidzica	dom	Wyborska	1	
Nidzica	dom	Wyborska	4	
Nidzica	dom	Wyborska	6	
Nidzica	dom	Zielona	2	
Nidzica	dom	Zielona	4	

Nidzica	dom	Żeromskiego	1	w
Nidzica	dom	Żeromskiego	8	w
Nidzica	dom	Żeromskiego	9	
Nidzica	magazyn	Żeromskiego	12	
Nidzica	dom	Żeromskiego	12	
Nidzica	dom	Żeromskiego	14	
Nidzica	tartak	Żeromskiego	16	
Nidzica	dom	Żwirowa	23	
Nidzica	dom	Żwirowa	25	

Obiekty figurujące w ewidencji zabytków – zabytki militarne - gmina Nidzica

Miejscowość	Obiekt	ADRES	EWIDENCJA
Bolejny	Pozycja Olsztyńska-Rejon Bolejny - L70 o schron bierny, odporność B	odcinek K3 (L67-92)	wg
Bolejny	Pozycja Olsztyńska-Rejon Bolejny - L71-schron bojowy, odporność B	odcinek K3 (L67-92)	wg
Bolejny	Pozycja Olsztyńska-Rejon Bolejny -L72 -schron bierny. Odporność B	odcinek K3 (L67-92)	wg
Bolejny	Pozycja Olsztyńska -Rejon Bolejny - L74 - schron bojowy, odporność B	odcinek K3 (L67-92)	wg
Jabłonka	Pozycja Olsztyńska-rejon Natać Wielka - L93schron bierny, odporność B	odcinek K4 (L93-120)	wg
Jabłonka	Pozycja Olsztyńska-Rejon Natać Wielka-L94 - schron bierny, odporność B	odcinek K4 (L93-120)	wg
Likusy	Pozycja Olsztyńska-Rejon Likusy-Wikno - L82- schron bierny, odporność B	odcinek K3 (L67-92)	wg
Likusy	Pozycja Olsztyńska-Rejon Likusy-Wikno - L83 - schron bierny, odporność B	odcinek K3 (L67-92)	wg
Likusy	Pozycja Olsztyńska-Rejon Likusy-Wikno -L84 - schron bierny, odporność B	odcinek K3 (L67-92)	wg
Likusy	Pozycja Olsztyńska-Rejon Likusy-Wikno -L84 - rów przeciwpancerzy/schron	odcinek K3 (L67-92)	wg
Likusy	Pozycja Olsztyńska-Rejon Likusy-Wikno - L85 - schron bierny, odporność B	odcinek K3 (L67-92)	wg
Likusy	Pozycja Olsztyńska-Rejon Likusy-Wikno - L86 - schron bierny, odporność B	odcinek K3 (L67-92)	wg
Likusy	Pozycja Olsztyńska-Rejon Likusy-Wikno - L88 - schron bierny, odporność B	odcinek K3 (L67-92)	wg
Łyna	Pozycja Olsztyńska-Rejon Likusy-Wikno-cmentarz wojenny/schron	odcinek K3 (L67-92)	wg
Orłowo	Pozycja Olsztyńska-Rejon Likusy-Wikno- cmentarz wojenny/schron	odcinek K3 (L67-92)	wg
Wikno	Pozycja Olsztyńska-Rejon Likusy-Wikno - L90 - schron bierny, odporność B	odcinek K3 (L67-92)	wg
Wikno	Pozycja Olsztyńska-Rejon Likusy-Wikno - Pak 97 - schron bojowy, odporność B1	odcinek K4 (L93-120)	wg
Wikno	Pozycja Olsztyńska-Rejon Likusy-Wikno-L91 schron bierny, odporność B	odcinek K4 (L93-120)	wg
Wikno	Pozycja Olsztyńska-Rejon Likusy-Wikno -L91 - okopy schronu	odcinek K4 (L93-120)	wg
Wikno	Pozycja Olsztyńska-rejon Likusy-Wikno - L92-schron bierny, odporność B	odcinek K4 (L93-120)	wg
Wikno	Pozycja Olsztyńska-Rejon Likusy-Wikno-Garneki Kocha/schron	odcinek K4 (L93-120)	wg
Wólka Orłowska	Pozycja Olsztyńska-Rejon Wólka Orłowska - L75-schron bierny, odporność B	odcinek K3 (L67-92)	wg
Wólka Orłowska	Pozycja Olsztyńska-Rejon Wólka Orłowska- L76 - schron bierny, odporność B	odcinek K3 (L67-92)	wg
Wólka Orłowska	Pozycja Olsztyńska-Rejon Wólka Orłowska - L77 - schron bierny, odporność B	odcinek K3 (L67-92)	wg
Wólka Orłowska	Pozycja Olsztyńska-Rejon Wólka Orłowska - L78 - schron bierny, odporność B	odcinek K3 (L67-92)	wg
Wólka Orłowska	Pozycja Olsztyńska-Rejon Wólka Orłowska - L79 - schron bierny, odporność B	odcinek K3 (L67-92)	wg

Wólka Orłowska	Pozycja Olsztyńska -Rejon Wólka Orłowska - Garnki Kocha przed schronem biernym	odcinek K3 (L67-92)	wg
Wólka Orłowska	Pozycja Olsztyńska -Rejon Wólka Orłowska - I80 - schron bierny, odporność B	odcinek K3 (L67-92)	wg
Wólka Orłowska	Pozycja Olsztyńska-Rejon Wólka Orłowska- L80-ruiny wartowni obok schronu	odcinek K3 (L67-92)	wg
Wólka Orłowska	Pozycja Olsztyńska-Rejon Wólka Orłowska- L81 - schron bierny, odporność B	odcinek K3 (L67-92)	wg
Żelazno	Pozycja Olsztyńska-Rejon Witramowo II -L65 - schron bierny, odporność B	odcinek K2 (L37-66)	wg
Żelazno	Pozycja Olsztyńska-Rejon Witramowo II -L65 - schron bierny, odporność B	odcinek K2 (L37-66)	wg
Żelazno	Pozycja Olsztyńska-Rejon Bolejny - L66 - schron bierny, odporność B	odcinek K2 (L37-66)	wg
Żelazno	Pozycja Olsztyńska-Rejon Bolejny- L66-ruiny wartowni obok schronu	odcinek K2 (L37-66)	wg
Żelazno	Pozycja Olsztyńska-Rejon Bolejny- L67 - schron bierny, odporność B	odcinek K3 (L67-92)	wg
Żelazno	Pozycja Olsztyńska-Rejon Bolejny - L67-ruiny wartowni obok schronu	odcinek K3 (L67-92)	wg
Żelazno	Pozycja Olsztyńska-Rejon Bolejny - Pak 68 - schron bojowy, odporność B1	odcinek K3 (L67-92)	wg
Żelazno	Pozycja Olsztyńska-Rejon Bolejny - L68 - schron bierny, odporność B	odcinek K3 (L67-92)	wg
Żelazno	Pozycja Olsztyńska-Rejon Bolejny - L69 - schron bierny, odporność B	odcinek K3 (L67-92)	wg

Cmentarze zabytkowe – miasto i gmina Nidzica

Miejscowość	Adres	Nazwa	Data założenia	Lokalizacja
Bartoszki	Bartoszki	ewangelicki	-	na skraju lasu, ok. 500 m. za wsią.
Dobrzyń	Dobrzyń	ewangelicki	-	ok. 200 m. za wsią, na wzgórzu.
Frąknowo	Frąknowo	ewangelicki	-	we wsi.
Frąknowo	Frąknowo	wojenny	koniec sierpnia 1914	na cmentarzu gminnym, w jego południowo-wschodnim narożniku.
Frąknowo	Frąknowo	wojenny	koniec sierpnia 1914	za wsią, ok. 1 km w kierunku południowym, na skraju porośniętego lasem wzniesienia, do strony wsi prowadzi do niego droga polna.
Frąknowo	Frąknowo	wojenny	koniec sierpnia 1914	na południowo-zach. skraju wsi, po zach. stronie szosy Olsztyn-Nidzica.
Jabłonka	Jabłonka	ewangelicki	-	we wsi, między szosą a jeziorem Omulew.
Kanigowo	Kanigowo	ewangelicki	-	na płn. Od wsi Kanigowo, na wzniesieniu.
Koniuszyn	Koniuszyn	ewangelicki	-	za wsią, na wzgórzu, w lesie.
Łyna	Łyna	ewangelicki	-	na skraju wsi, na wzniesieniu, obok cmentarza katolickiego.
Łyna	Łyna	ewangelicki	-	na skraju wsi, otoczony polami uprawnymi
Łyna	Łyna	rzymskokatolicki	-	na skraju wsi.
Łyna	Łyna	wojskowy-wielowyznaniowy	1914	we wsi.
Łyna	Łyna	wojenny	koniec sierpnia 1914	we wsi, przy głównej drodze wiejskiej
Łysakowo	Łysakowo	wojskowy-wielowyznaniowy	5/IX/1914	ok. 1 km. Za wsią, przy drodze do Nidzicy, otoczony polami uprawnymi

Łysakowo	Łysakowo	ewangelicki	II poł. XIXw.	w centrum wsi, od zachodu graniczy z kuźnią, wokół zabudowania gospodarcze.
Łysakowo	Łysakowo	wojenny	wrzesień 1914	w polu, ok. 400 m. na południe od wsi, za szosą do Nidzicy, w pobliżu drogi do Sławki Małej
Moczysko	Moczysko	wojenny	1914	w lesie, przy szosie Nidzica-Jedwabno, ok. 500m. Na zachód od lesniczówki, po płn. Stronie szosy.
Moczysko	Moczysko	wojskowy	30/VIII/1914	ok. 500 m. za wsią, na skraju lasu, przy szosie
Módłki	Módłki	wojenny	koniec sierpnia 1914	w lesie, ok. 100 m. na wschód od wsi, po płn. Stronie szosy do Wielbarka.
Módłki	Módłki	wojskowy-wielowyznaniowy	IX/1914	w lesie, za wsią, obok drogi.
Napiwoda	Napiwoda	ewangelicki	I. 20/Xw.	wokół łąk, 80 m. na płn. Od szosy Nidzica-Napiwoda, przy pldn. Krańcu wsi.
Napiwoda	Napiwoda	ewangelicki	-	na skraju wsi, przy tartaku.
Napiwoda	Napiwoda	wojskowy-wielowyznaniowy	VIII/1914	za wsią, w lesie, ok. 5 km. W kierunku Muszak
Natać Mała	Natać Mała	ewangelicki	-	na skraju wsi
Natać Wielka	Natać Wielka	ewangelicki	-	we wsi, na wzgórzu.
Nidzica	ul. Warszawska	ewangelicki/ob. komunalny-wielowyznaniowy	1840	na skraju miasta.
Nidzica	ul. Nowomiejska	kerkut-żydowski	-	za miastem, na wzniesieniu.
Nidzica	ul. Nowomiejska	kerkut-żydowski	-	na wschodnim skraju miasta, przy drodze do Waszulek, na wzniesieniu.
Nidzica	ul. Warszawska	wojskowy-wielowyznaniowy	-	na skraju miasta, przy cmentarzu komunalnym
Nidzica	Nidzica	kwatery wojenna-d. cm. Rzymskokatolicki	k. sierpnia 1914	ok. 400 m. na wsch. Od cmentarza komunalnego/d. ewangelickiego, w jego wschodniej części. Mogiły ułożone w 1 rzędzie, wzdłuż linii granicy cmentarza
Nidzica	ul. Limanowskiego	katolicki	II poł. XIXw.	--
Olszewo	Olszewo	ewangelicki	-	za wsią, w kier. Płdn-zach., w lesie, przy drodze do Pielgrzymowa.
Orłowo	Orłowo	wojenny	k. sierpnia 1914	na zach. skraju wsi, przy szosie do Nidzicy.
Orłowo	Orłowo	wojskowy-wielowyznaniowy	1914	na skraju wsi, przy szosie
Orłowo	Orłowo	ewangelicki-pojedynczy grób właściciela folwarku w Orłowie	1933	w lesie, ok. 250 m. na płn-wsch. Od granicy byłego folwarku/póxniej PGR/, przy drodze z Orłowa do jez. Orłowskiego, na wzniesieniu
Piątki	Piątki	ewangelicki	-	za wsią, w kier. Zachodnim, na wzgórzu, przy szosie.
Podgórzyn	Podgórzyn	wojenny	k. sierpnia 1914	po wschodniej stronie szosy Nidzica-W-wa, ok. 2 km. Od Nidzicy.
Radomin	Radomin	wojenny	k. sierpnia 1914	w lesie, ok. 200 m. na północ od drogi do Napiwody, przy drodze leśnej.
Szerokopas	Szerokopas	ewangelicki	I poł. XXw(?)	za wsią, na wzniesieniu, w kier. Południowym od wsi, przy drodze do żwirowni, graniczy z lasem i łąką

Waszulki	Waszulki	ewangelicki	-	na pń-wsch. Od wsi, w lesie, na wzgórzu
Wólka Orłowska	Wólka Orłowska	ewangelicki	XIXw.	w polu, ok. 200 m. na pńd-wsch. Od szosy prowadzącej do wsi i ok. 500 m. od byłego PGR, na skłonie zagłębienia terenu
Zagrzewo	Zagrzewo	wojenny	k. sierpnia 1914	ok. 400 m. na pń. od wsi, w polu, wśród kępy drzew.
Załuski	Załuski	ewangelicki	-	w lesie, przy szosie E-81
Zdrojek-Leśnictwo	Zdrojek-Leśnictwo	wojenny	k. sierpnia 1914	w lesie, przy d. drodze do Bartoszek, tuż przy linii kolejowej.
Zdrojek-Leśnictwo	Zdrojek-Leśnictwo	wojenny	k. sierpnia 1914	w głębi lasu, przy drodze leśnej ze wsi Muszaki do Napiwody.
Zimna Woda	Zimna Woda	wojenny-Husarenfriedhof	k. sierpnia 1914	na skraju wsi, przy szosie do Jedwabna
Zimna Woda	Zimna Woda	ewangelicki	-	za wsią, przy drodze brukowanej
Zimna Woda	Zimna Woda	ewangelicki	-	we wsi, przy skrzyżowaniu dróg
Zimna Woda	Zimna Woda	wojskowy-prawosławny	1914	ok. 800 m. od wsi, w lesie.
Zimna Woda	Zimna Woda	wojenny	k. sierpnia 1914	ok. 400 m. od Napiwody, po południowej stronie szosy do Napiwody, na skraju lasu.
Żelazno	Żelazno	ewangelicki	-	we wsi, ok. 300 m. od kościoła

Parki zabytkowe – gmina Nidzica

Miejscowość	Rodzaj parku	Czas powstania
Bujaki		
Orłowo	dworski	XIX w
Rozdroże		
Wietrzychowo	dworski	XIX w
Wólka Orłowska (I)	dworski	XIX w
Wólka Orłowska (II)	dworski	XIX w
Zagrzewo	dworski	2 poł. XIX w
Załuski	dworski	XIX w

Ewidencja zabytków archeologicznych

lp.	miejscowość	nr obszaru AZP	nr na obszarze	rodzaj	datowanie
1.	Kanigowo	34-61	5	śląd osadnictwa	neolit
2.	Zagrzewo	34-61	17	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze
				osada	nowożytność
3.	Zagrzewo	34-61	19	cmentarzysko	
4.	Zagrzewo	34-61	20	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze
				śląd osadnictwa	okres wpływów rzymskich
5.	Pawliki	34-61	38	śląd osadnictwa	starożytność
6.	Pawliki	34-60	14	śląd osadnictwa	paleolit / mezolit
				osada	wczesna epoka
7.	Kamionka	34-60	15	osada	wczesna epoka żelaza
				śląd osadnictwa	
8.	Kamionka	34-60	21	śląd osadnictwa	nowożytność
				śląd osadnictwa	starożytność
9.	Módlki	33-62	37	śląd osadnictwa	nowożytność
10.	Módlki	33-62	38	śląd osadnictwa	p. średniowiecze/ nowożytność

11.	Módlki	33-62	39	śląd osadnictwa	<i>nowożytność</i>
12.	Nidzica	33-61	1	zamek	<i>średniowiecze</i>
13.	Nidzica	33-61	2	osada	<i>średniowiecze</i>
14.	Nidzica	33-61	3	śląd osadnictwa, informacja wyłącznie z archiwum	<i>starożytność</i>
15.	Nidzica	33-61	4	grodzisko, informacja wyłącznie z archiwum	<i>starożytność</i>
16.	Nidzica	33-61	5	śląd osadnictwa, informacja wyłącznie z archiwum	<i>nieokreślone</i>
17.	Nidzica	33-61	6	osada	<i>średniowiecze</i>
18.	Podgórze	33-61	7	osada	<i>nowożytność</i>
19.	Siemiątki	33-61	8	osada	<i>nowożytność</i>
20.	Grzegorzewo	33-61	9	osada	<i>średniowiecze</i>
21.	Grzegorzewo	33-61	10	osada	<i>średniowiecze</i>
22.	Magdaleniec	33-61	11	osada	<i>nowożytność</i>
23.	Zagrzewo	33-61	12	osada	<i>średniowiecze</i>
24.	Łysakowo	33-60	4	śląd osadnictwa, informacja wyłącznie z archiwum	<i>neolit</i>
25.	Olszewko	33-60	5	kurhan	<i>starożytność</i>
26.	Kanigowo	33-60	8	osada	<i>epoka brązu, nowożytność</i>
27.	Piątki	33-60	9	osada	<i>wczesna epoka żelaza, nowożytność</i>
28.	Piątki	33-60	10	osada	<i>nowożytność</i>
29.	Piątki	33-60	11	śląd osadnictwa	<i>nowożytność, starożytność</i>
30.	Módlki	32-62	11	śląd osadnictwa	<i>nowożytność</i>
31.	Módlki	32-62	12	śląd osadnictwa	<i>nowożytność</i>
32.	Bartoszeki	32-61	1	osada	<i>nowożytność</i>
33.	Napiwoda	32-61	2	osada	<i>nowożytność</i>
34.	Radomin	32-61	3	osada	<i>nowożytność</i>
35.	Nibork II	32-61	4	osada	<i>nowożytność</i>
36.	Nidzica	32-61	5	śląd osadnictwa	<i>średniowiecze</i>
				osada	<i>nowożytność</i>
37.	Waszulki	32-61	6	osada	<i>nowożytność</i>
38.	Nidzica	32-61	7	osada	<i>nowożytność</i>
39.	Łysakowo	32-60	1	informacja wyłącznie z archiwum	<i>starożytność</i>
40.	Litwinki	32-60	2	cmentarzysko, informacja wyłącznie z archiwum	<i>okres wpływów rzymskich</i>
41.	Litwinki	32-60	3	cmentarzysko	<i>okres wpływów rzymskich</i>
				osada	<i>średniowiecze</i>
42.	Litwinki	32-60	4	osada	<i>okres wpływów rzymskich, średniowiecze</i>
43.	Litwinki	32-60	5	śląd osadnictwa	<i>okres wpływów rzymskich, nowożytność</i>
44.	Litwinki	32-60	6	śląd osadnictwa	<i>okres wpływów rzymskich</i>
45.	Nibork II	32-60	7	osada	<i>nowożytność</i>
46.	Rączki	32-60	8	osada	<i>okres wpływów rzymskich</i>
47.	Wały	31-63	5	śląd osadnictwa	<i>nowożytność</i>
48.	Wały	31-63	6	śląd osadnictwa	<i>nowożytność</i>
49.	Wały	31-63	7	śląd osadnictwa	<i>nowożytność</i>
50.	Wały	31-63	8	śląd osadnictwa	<i>nowożytność</i>
51.	Wały	31-63	9	śląd osadnictwa	<i>paleolit / mezolit</i>
52.	Wały	31-63	10	śląd osadnictwa	<i>średniowiecze, nowożytność</i>
53.	Wały	31-63	11	śląd osadnictwa	<i>średniowiecze</i>
54.	Wały	31-63	12	śląd osadnictwa	<i>nowożytność</i>
55.	Wały	31-63	13	śląd osadnictwa	<i>nowożytność</i>
56.	Wały	31-63	14	śląd osadnictwa	<i>nowożytność</i>
57.	Wały	31-63	15	wał	<i>nowożytność</i>

58.	Wały	31-63	16	wał	<i>nowożytność</i>
60.	Wały	31-62	1	wał	<i>średniowiecze</i>
61.	Wały	31-62	2	wał	<i>średniowiecze</i>
62.	Wały	31-62	3	śląd osadnictwa	<i>średniowiecze</i>
63.	Wały	31-62	4	śląd osadnictwa	<i>nowożytność</i>
64.	Wały	31-62	5	śląd osadnictwa, informacja wyłącznie z archiwum	<i>średniowiecze</i>
65.	Orłowo	31-61	1	AZL	<i>nieokreślone</i>
66.	Napiwoda	31-61	2	śląd osadnictwa	<i>p. średniowiecze</i>
67.	Likusy	31-61	3	śląd osadnictwa	<i>epoka kamienia</i>
68.	Napiwoda	31-61	4	śląd osadnictwa	<i>nowożytność</i>
69.	Napiwoda	31-61	5	wał	<i>nowożytność</i>
70.	Napiwoda	31-61	6	wał	<i>nowożytność</i>
71.	Orłowo	31-61	7	śląd osadnictwa	<i>okres wpływów rzymskich</i>
72.	Orłowo	31-61	8	wał	<i>nowożytność</i>
73.	Orłowo	31-61	9	śląd osadnictwa	<i>p. średniowiecze</i>
74.	Orłowo	31-61	10	śląd osadnictwa	<i>p. średniowiecze, nowożytność</i>
75.	Orłowo	31-61	11	śląd osadnictwa	<i>p. średniowiecze</i>
76.	Orłowo	31-61	12	śląd osadnictwa	<i>średniowiecze</i>
77.	Orłowo	31-61	13	śląd osadnictwa	<i>epoka brązu</i>
78.	Orłowo	31-61	14	śląd osadnictwa	<i>średniowiecze</i>
79.	Orłowo	31-61	15	śląd osadnictwa	<i>p. średniowiecze, nowożytność</i>
80.	Wólka Orłowska	31-61	16	śląd osadnictwa	<i>okres wpływów rzymskich, nowożytność</i>
81.	Wólka Orłowska	31-61	17	kurhan	<i>nieokreślony</i>
82.	Wólka Orłowska	31-61	18	śląd osadnictwa	<i>nowożytność</i>
83.	Łyna	31-61	19	wał	<i>nowożytność</i>
84.	Orłowo	31-61	20	wał	<i>nowożytność</i>
85.	Łyna	31-61	21	śląd osadnictwa	<i>epoka kamienia</i>
86.	Orłowo	31-61	22	śląd osadnictwa	<i>nowożytność</i>
87.	Frąknowo	31-60	1	śląd osadnictwa	<i>neolit-kultura ceramiki sznurowej</i>
88.	Frąknowo	31-60	2	śląd osadnictwa	<i>neolit</i>
89.	Frąknowo	31-60	3	osada	<i>średniowiecze</i>
90.	Frąknowo	31-60	4	osada	<i>p. średniowiecze</i>
91.	Frąknowo	31-60	5	śląd osadnictwa	<i>p. średniowiecze</i>
92.	Dobrzyń	31-60	6	osada	<i>p. średniowiecze</i>
93.	Dobrzyń	31-60	7	śląd osadnictwa	<i>p. średniowiecze</i>
94.	Łyna	31-60	8	śląd osadnictwa	<i>p. średniowiecze</i>
95.	Frąknowo	31-60	9	osada	<i>nowożytność</i>
96.	Dobrzyń	31-60	10	osada	<i>nowożytność</i>
97.	Dobrzyń	31-60	11	osada	<i>nowożytność</i>
98.	Łyna	31-60	12	osada	<i>nowożytność</i>
99.	Łyna	31-60	13	osada	<i>nowożytność</i>
100.	Wietrzychowo	31-60	14	śląd osadnictwa	<i>nowożytność</i>
101.	Frąknowo	31-60	15	śląd osadnictwa	<i>nieokreślona</i>
102.	Frąknowo	31-60	16	śląd osadnictwa	<i>nieokreślona</i>
103.	Dobrzyń	31-60	17	cmentarzysko	<i>nieokreślona</i>
104.	Dobrzyń	31-60	18	kurhan	<i>nieokreślona</i>
105.	Wietrzychowo	31-60	19	cmentarzysko kurhanowe	<i>nieokreślona</i>
106.	Dobrzyń	31-60	20	kurhan	<i>nieokreślona</i>
107.	Dobrzyń	31-60	21	kurhan	<i>nieokreślona</i>
108.	Frąknowo	31-60	22	kurhan	<i>nieokreślona</i>
109.	Natać Duża	30-62	1	śląd osadnictwa	<i>neolit, epoka brązu, starożytność</i>
110.	Natać Duża	30-62	2	śląd osadnictwa	<i>średniowiecze, nowożytność</i>
111.	Natać Duża	30-62	3	śląd osadnictwa	<i>paleolit / mezolit</i>
112.	Jabłonka	30-62	4	śląd osadnictwa	<i>nowożytność</i>
113.	Jabłonka	30-62	5	śląd osadnictwa	<i>nowożytność</i>

114.	Jabłonka	30-62	6	śląd osadnictwa	<i>nowożytność</i>
115.	Brzeźno Łyńskie	30-61	1	śląd osadnictwa	<i>mezolit, wczesna epoka żelaza, wczesne średniowiecze, nowożytność</i>
116.	Likusy	30-61	2	śląd osadnictwa	<i>średniowiecze, nowożytność</i>
117.	Brzeźno Łyńskie	30-61	3	śląd osadnictwa	<i>średniowiecze, nowożytność</i>
118.	Bolejny	30-60	7	śląd osadnictwa	<i>nowożytność</i>
119.	Bolejny	30-60	8	śląd osadnictwa	<i>nowożytność</i>
120.	<i>Natać Duża</i>	29-62	1	śląd osadnictwa	<i>starożytność</i>